

శతకాలు

భక్తి, జ్ఞాన, నీతి

విశ్వనాథ మధ్వాక్కరలు

సదాశివ సమారంభం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు కౌశిక మహర్షి

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శ్రీకృష్ణ

శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాలాదే

గురు గోరక్ష ముర్తి

గురు ఆదిశంకరాచార్య

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు పీఠభూంధ్ర స్వామి

యోగి పరమహంస

అస్మదాచార్య పర్యంతం

గురు శ్రీతిర్థ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయి

గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి

గురు వివేకానంద

గురు పోయి బాలా

గురు ఆరబింద్

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు చక్రవర్తి ప్రభుపాద

గురు మళయాళస్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమారాధ్య

వందే గురుపరంపరాం...

నన్ను “నేను” తెలుసుకోవటానికి

నన్ను “నేను” మార్చుకోవటానికి

“నేను” గా ఉండటానికి

మరియు అత్యుత్తమ జీవన విధానానికి

కావలసిన భక్తి,జ్ఞాన,కర్మ,ధర్మ సమాచారం ఒకేచోట తెలుగులో ఉచితంగా!

సాధారణంగా వేదాంతం తెలుసుకోవాలనే కోరిక వుంటుంది, కాని గ్రంథాలు అందుబాటులో లేవు. ఇంకొకరి దగ్గర గ్రంథాలు వుంటాయి, కాని జిజ్ఞాసువులకి ఎక్కడ ఉన్నవో తెలియదు. అలాగే కొన్ని లైబ్రరీ లో కొన్ని రకాల పుస్తకాలు మాత్రమే లభ్యం అవుతున్నాయి, అంతేగాక విలువైన గ్రంథాలు సరైన సంరక్షణ లేక కనుమరుగైపోతున్నాయి, కనుక మన అందరి కోసం భారత ప్రభుత్వం పురాతన ఆధ్యాత్మిక గ్రంథాలను సంరక్షించే నిమిత్తం ఎంతో శ్రమతో కంప్యూటరీకరణ ద్వారా ఒక చోట చేర్చుతూ ఆన్ లైన్ చేయటం జరిగింది. ఇటువంటి విలువైన జ్ఞాన సంపదను మరింత సులభంగా అందుబాటులోకి తీసుకురావటానికి సాయి రామ్ సేవక బృందం ఉడతా భక్తి గా ఇప్పటివరకే దాదాపు 5000 పుస్తకాలను వివిధ వర్గాలుగా విభజించి PDF(eBOOK) రూపంలో ఆన్ లైన్ లో ఉచితంగా అందించటం జరిగింది. కనుక ప్రతి ఒక్కరు ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోగలరు. ఇందుకు సహాయం అందించిన భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్(డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా <http://www.new.dli.ernet.in>), ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్(<https://archive.org>), గూగుల్ వెబ్ సైట్(<https://www.google.co.in>), మైక్రోసాఫ్ట్ వెబ్ సైట్(<http://www.microsoft.com>) కు మేము ఋణపడివున్నాము.అలాగే ఇటువంటి బృహత్తర కార్యక్రమానికి పెద్ద మొత్తం లో గ్రంథాలను అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమునకు కూడా మనం ఋణపడివున్నాము. సాయి రామ్ సేవక బృందం కోరుకొనేది ఒక్కటి, ప్రతి ఇల్లు ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన గ్రంథాలతో నిండిపోవాలన్నదే మా కోరిక.

ఈ గ్రంథాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

- 1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: <http://www.new.dli.ernet.in> లేక <http://www.dli.ernet.in>
- 2) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్: <http://www.sairealattitudemanagement.org>
- 3) సాయి రామ్ గూగుల్ సైట్: <https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement>
- 4) ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్: <https://archive.org/details/SaiRealAttitudeManagement>

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞం పై గల సలహాలు,సూచనలకు సేవక బృందాన్ని సంప్రదించుటకు: sairealattitudemgt@gmail.com

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సమాచారం: <https://www.facebook.com/SaiRealAttitudeManagement>

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సంబంధ వీడియోలు: <https://www.youtube.com/user/sairealattitudemgt>

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞంలో ప్రతి ఒక్కరు పాల్గొని, ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకొని,మీరు సంతృప్తులైతే మరొక సాధకునికి, జిజ్ఞాసువులకు మార్గం చూపించగలరని ఆశిస్తున్నాము. మీరు చదువుకోవటంలో ఏమైనా ఇబ్బంది కలిగితే సేవక బృందంను సంప్రదించగలరు. ఒకవేళ మా సేవలో ఏమైన పొరపాటు వస్తే మన్నించగలరు.

ఈ గ్రంథపు భారత ప్రభుత్వ డిజిటల్ లైబ్రరీ గుర్తింపు సంఖ్య: 2020120033112

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన ప్రచారార్థం ఉచితంగా eBook రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ గ్రంథముపై వ్యాపార,ముద్రణ హక్కులు రచయిత,పబ్లిషర్స్ కి గలవు, కనుక వారిని సంప్రదించగలరని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

SaiRealAttitudeManagement(SAI RAM) - సాయి నిజ వ్యక్తిత్వ నిర్వహణ(సాయి రామ్)

*** సర్వం శ్రీ సాయినాథ పాద సమర్పణమస్తు ***

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

<http://www.new.dli.ernet.in>

Digital Library of India: Inc. X

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with
CMU, IIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home Vision Mission Goals Benefits Content Selection Current Status People Funding Copyright Policy FAQ RFP

Books Journals Newspapers Palm-Leaves (Manuscripts)

Title:

Author:

Year: to

Subject: Any Subject

Language:

Scanning Centre: Any Centre

[Presentations and Report](#)
[Statistics Report](#)
[Status Report](#)
[Feedback](#) | [Suggestions](#) |
[Problems](#) | [Missing links or Books](#)

Click [here](#) for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

[Click Here to know More about DLI](#) ^{New!}

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
<ul style="list-style-type: none">Rashtrapati BhavanCMU-BooksSanskritTTD TirupathiKerala Sahitya Akademi	<ul style="list-style-type: none">INSA	<ul style="list-style-type: none">Times of IndiaIndian ExpressThe HinduDeccan HeraldEenaduVaartha	<ul style="list-style-type: none">Tamil Heritage FoundationAnnaUniversity ^{New!}

Title Beginning with.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z					
Author's Last Name																														
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z					
Year																														
1850-1900					1901-1910					1911-1920					1921-1930					1931-1940					1941-1950					1951-
Subject																														
Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...																						
Language																														
Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu																						

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

“దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్ఠమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం” అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని జళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజూ పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్చాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నీ కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన ‘ఇచ్చ’ (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. “నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది” అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

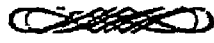
మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

విశ్వనాథ మధ్యాహ్నములు

శ్రీ ధర్మవరపు సీతారామాంజనేయాభిధా !

అ శీః

నాపేరు శాశ్వతంబుగను నాల్గు కాలాల పాటొప్ప
దీసింపఁజేయవే యనిన, దీని నీ పేరఁ జెట్టెదన
యీ పుస్తకము నిల్వవచ్చు వృత్తవైశిష్ట్యంబు మహిమ,
నోపి యీ దైవభావనయు నొనరింప నూహింతువేని.

మనపేర నొక్క గ్రంథమ్ము మఱి యచ్చవడె నన్న మాత్ర
మనసుబ్బు కననేల? దాని మహిమ ప్రాణముల జీర్ణించు
కొనవలె గాక, నీ పేరు కూర్చించుకొనినంతఁ గాదు
మనసులో నీ దైవములను మసలించుకొన్ను, నావలెనె.

నీనుగా ధర్మవరంపు వేంకటసుబ్బయ్య కృష్ణ
వేణమ్మల కడుపునఁ బ్రభవించిన దానికి ఫలము
గా నాదు మధ్యాహ్నములను గల గాఢభావన చేయ
గా నిచ్చి మాట, నీ పేరఁ గడఁగి పెట్టించుకొన్నావు.

ఎందుకో యభిమాన మిదియు నీరీతి నీపైన నాకు
పొందింప నంగీకరింతుఁబో, దీనిపైన నీపేరు,
నందించుకోఁ బ్రాణములను యత్నమ్ముసేయు మీదైవ
సందోహమును, జన్మ యిద్ది చరితార్థ పూనట్లు గాఁగ.

విశ్వనాథ సత్యనారాయణ.

ధర్మవరపు సీతారామాంజనేయులుగారు

కారంచేడు - గుంటూరు జిల్లా.

విశ్వనాథ మధ్యాహ్నము

శ్రీగిరి శతకము

విశ్వనాథ మధ్యాక్కరలు శ్రీ గిరి శతకము

శ్రీనీరధి నిషంగ, భక్తజనతతి శ్రేయోఽనుషంగ !
మానాథశరసంగ, ప్రాథ వృషభరాణ్మాద్యత్తురంగ !
హ్మానూతన శతాంగ ! సంగతోష్ణీష సారాంబుభంగ !
శూలాభిషంగ ! శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ 1

నాలోన శుష్కతృణంబు ముట్టించినావు దృగ్విహ్ని
నీలలోహిత ! దైన్యభావనామంజులోహిత ! నీవు
జ్వాల, తానదివేలు, నిద్దివేరుగా సంతరించకువె
శూలాభిషంగ ! శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 2

నాలోన నెంతగాఁ ద్రవ్వకొన్నఁ బినాకి ! కన్నడవు
 ఆలోకరమణీయ శారదాంభోధరాన్నిగ్ధమూర్తి
 నీలోనఁద్రవ్వి నీలోఁతు తెలియగానేర, నిన్నెంచి
 సోలిపోఁజాల ! శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 3

నాతల, సర్పమంజీర ! నీ పాద నాళికమందుఁ
 భ్రాంతిగా నిచ్చలు, నడుము వంచుచు వ్రాల్చినయట్లు
 చేతోఁబుజాతంబునందు నాకు భాసించుచుండెడిని
 జోతలుగాగ, శ్రీశైలమల్లికార్జున మహాలింగ ! 4

ఆ మానసికమైన మూర్తి, అట్లు నిరతంబుగాఁగ
 స్వామి ! దీపించుచునుండి, కొంతలాభంబు కావచ్చు
 ఈమేనె శిలగాఁగ నచట నున్నచో నెల్లకాలంబు ?
 సోమకిరీట ! శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 5

నా గుండె తీసి నీపాదమూలంబునం బెట్టుమమము
 మాఁగువారిన శ్రద్ధ మంత ముగలిన మార్పేరఁబిలుము
 ఊగులాడితినేని వందజన్మ లిటాగ్గకు ! నీదు
 జోగిని నేను ! శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 6

నేనెంత ! నాబ్రతుకెంత ! సృష్టిలో నిజము నావంటి
మానవుల్ మూఁడుకాలములఁ బుట్టుచు మడియుచున్నారు
కానగా సర్వదేశములయందు, జగంబొకపెద్ద
నూనాపణంబు శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 7

కోరి, కబేలాకు, మందగాఁ దోలికొనిపోవుచుండ
దారిప్రక్కనయున్న పచ్చి గడ్డిపైఁ దారాడుపసుల
తీరుగానున్నది జనుల భోగాశ ! తెలివి సర్వమ్ము
చూటవుచ్చెదవు, శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 8

మానసంబింతయుఁ గొల్లవోయి నీ మహనీయమూర్తి
లోని వెల్లు, పిసరుతోచనీనంత లోఁకువై పోతి
వీనినిఁ బెట్టెడుబాధ వేనినిఁ బెట్టవు నీవు
నూనాస్త్రవైరి ! శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 9

ఒకతెల్లగా వత్తువో యటంచు నేనొగి నిశీధముల
ముకుళించుకొన్న నెన్నుదురు నడుమ నీమూర్తికై వేతు
నకట ! తానరుదెంచు సంధకుఁడు, వాని హరియింపనంత
సుఖరంబుగాదు శ్రీశైలమల్లికార్జున మహాలింగ ! 10

తనివీరక నిన్ను రెండుచేతులఁ దాఁకగావచ్చుఁ
 గనులఁద్రోవఁగవచ్చు నిన్నుఁగొగింటఁ గచ్చుకోవచ్చు
 నునికినున్నట్లుగా వచ్చి మడిలేకయును గొల్పవచ్చు
 న్తునిశితబుద్ధి శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 11

అప్రాణి నిందియఁబులు వడిగ నిందియార్థంబులందు
 నా ప్రియత్నములేక సాగుచున్న వాగ్నాయీ ప్రియాక్ష
 నా ప్రార్థనఫలంబులగుత సర్వాఘ నాశంబు నీదు
 నుప్రసన్నతయు శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 12

ఇప్పటి నాస్థితిమాడ నెడఁదలోఁ గోర్కులేమియు వెలికిఁ
 గుప్పించి దూఁకెడు జాడలేద మేనొకస బర్వుగాఁగ
 నప్పు! యూహకు నందకుండఁ దెలియదయా జీవుఁడేమి
 చొప్పుగలాడొ శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 13

ఇది తపోయోగ్యమా తనువు నాచేత నెత్తించలేదు
 ఇది భోగయోగ్యమా తనువు నాచేత నెత్తించలేదు
 ఇది భోగవాంఛ కన్నడదు వేటుజన్మ తపఃక్షమమును
 కొడమాలియీవె శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 14

వేదాంతములలోని వేదములలోని విమలార్థచయము
వాదించు నాకైత, వానిశత్రువై వరలునీజగ మ
నాదిబంధుఁడ వీవునిద్దఱుంగూడ నన్నువేర్పరుపఁ
బోది నాకెచట శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 15

ఆవిల జాగ్రదవస్థయందు స్వప్నావస్థయందు
జీవుని యనుభవభేద మింతగాఁ జెందియునొకఁడె
జీవాత్మ పరమాత్మయల్లె భేదమ్ము చెందియునొకఁడె
పోవైన తెల్పి శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 16

అది యుత్తమము నీవు మధ్యమమును నేనధమమ్ము స్వామి
మదిఁ జిత్రమయ్యె నీ మధ్యమత యుత్తమత వంటిదయ్యె
నదిగ నాయధమత నీదు మధ్యమతాంశ లేదాయె
సాదవేడు వినును శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 17

కనుమూసినంత నీగర్భగుడిలోన కన్పించుచుంటి
గనఁగ నేనేనాకు నింద్రలీల లింగంబు ముంగలను
తనువువంచి శిరంబు పానవట్టంబు దగ్గరఁజేర్చి
మనిరతమూర్తి శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 18

అట వాల్లియున్నట్లు లభవ యూహించినప్పుడే నా ను
 ఘటన నిత్యముగా నున్నదామాయ శ్రీమి నేనెఱుగ
 నటులైన నీనిత్య నన్నిభాన శ్రేయము పహించెదను
 స్ఫుటముసేయఁగదె శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 19

అటు వాల్లియున్న నా వీపుపై నెంద రభవత్రొక్కెదరా
 త్రుటినైన నొకబాధ కలిగినట్లుగాఁదోచదునాకు
 నిటలాక్ష నీసన్నిధియును నీసేవ నెరయువేడి తఱ
 చుట తోచనీదొ శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 20

త్రొక్కళ్ళు నెక్కళ్ళు మఱి దిగుళ్ళు నీధూళి దర్శన మ
 దొక్కసారిగ శ్రమయంతయుం జోపునోయి మహేశ
 నుక్కిపోవుచునెండ నడచి పెనుమర్రి సులభశీతలతఁ
 జొక్కెడునట్లు శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 21

అనుభవ పరమార్థ హీనభావము లవి యెల్లఁగూర్చి
 తనర వారును వారు చెప్పినట్టి శబ్దములథముల
 నిను నేనుబాగడ నీ పెదవిపై నప్పునెరసు చూపవును
 నునిభృతహాస శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 22

నాగుండె పెకలించుకొంచు నా ప్రాణనాశముల్ చీల్చు
వాగర్థములతోడ నిన్నుఁబిలువ నీ పరమ నిశ్చలత
లో నీజగా నన్నతరగవలె నీలలోహిత కదలు
నోగ కన్నడు నె శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 23

స్వామి నాలోనేను గుబ్బినాడి భావము లుబ్బనలయు
నీమేలి కదలిక లేని క్రొవ్వెల్లు నీరధిలోన
నేమేమి తరగలు లేవవలయునా యిది నేనుగాగ
సోమించవలయు శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 24

సర్వతర్కంబులు సర్వశాస్త్రముల్ సంసారమిద్ది
శర్వ! యనాదిగాఁ జెప్ప మఱియును సాంతంబుగాఁగ
పర్వదు పొసగింపు నాకు దానితోఁ బనియేమిలే య
జుర్యేద వినుత శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 25

తొలివెలుంగా నీవు నన్నురక్షింపఁ దూగుచున్నావు
కెలనఁ జేరినయట్టి కొన్ని గ్రహములు కిష్టలువెట్టుఁ
దలచిన యుపకృతి భావముననుండి తగ్గిపోవకు వె
సులభఘృణాక! శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 26

అంత దట్టమ్ముగాఁ గ్రమ్మియున్న యాయంధ కాసురుఁడు
 కొంతగా నప్పటప్పటికి నీకూలకోటి ఘాతములఁ
 గ్రొంతలు తూట్టెన మేనఁగన్పించుఁ గన్పించకుండ
 సుంత, మగ్నించించు శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 27

మనులోపలఁద్రవ్వి నిన్ను వెల్లెడియు మాదిరి కాక
 తనగుండెలోనుండి నీవుగా మనోదర్పణంబునను
 గనుపించు నేరుపు కలుగునట్లుగాఁ గలిపింపవే క
 రుణ కాల్పకట్టి శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 28

జ్ఞానాగ్ని దగ్ధ కర్ములని కొంత యాశాద్యోతకముగఁ
 బూని చెప్పుటకాని యీశ ! ప్రారబ్ధముకా వీడ వెపుడు
 లేనలే దాగామి నంచితంబు కాలినబొగ్గు, పరమ
 సూన్యత తేజ ! శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 29

నిముసంబు లవి వేనియందు నాబుద్ధి నీమీద నిలచి
 భ్రమియింపకుండునో యిచ్చి చాల స్వల్పపు సంఖ్యకలవి
 తమముతక్కినయవి యిచ్చి వెలుఁగన్న ధైర్యముకాక
 సుమనస్వరూప! శ్రీశైలమల్లికార్జున మహాలింగ ! 30

అలసి ధీవరుడైనవాడు మరి దేనినైన గ్రహించు
తలఁపుతో వల వేయు నీవువేసిన దయలేని మాయ
వల దేనికనివేసినట్లు జీవులు వణఁకిపోవుటకు
నాలసిపోవుటకు శ్రీశైలమల్లికార్జున మహాలింగ !

31

కేవల యోగ్యాదిసరదనుపలబ్ధి కృతవాదసరణి
లేవని యున్నావటంచుఁ జిఱుధూళి లేపుట యది, య
భావమ్ము చెప్పటకాదు కృత్యలభ్యత వచించెడు య
శోవేద్యమాన శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ !

32

సూరిమనోవేద్య పడగ పగ పాము చుట్టమన్నట్లు
తూఱి నిన్ నీవులేవనుచుఁ దెగఁజెప్పదురు నిన్నుఁగొలుచు
వారిఁబ్రహ్మాద ముఖ్యులను బిట్టుసంభావించురేమి
చోరలక్షణము శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ !

33

విడతలు విడతలుగాగ భావనావేశంబు తెత్తు
వడియున్నయప్పుడు గుండెలోపలఁబట్టి పాలార్తు
విడిపోయినప్పుడు దీనుడై యెంత పిలచినరావు
సుడియాడినట్లు శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ !

34

బంది మోదము చెప్పినట్టివా ర్చెప్పకుండఁ జెప్పెదరు
 చెంది చిదంబర వీధిలో నీవుచేసినానంద
 కందలాస్యము సత్తదనవార్థాభిఘటనంబు పరమ
 సుందరమూర్తి శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 35

మాటలకొర్రెత్త యేమున్నదో స్వామి మరి నా యెడంద
 గాటంపు బాధయే యిచ్చటం గొర్రెత్తగాని తానింత
 చాటిబాధయు కొర్రెత్తగాదునా, నీ కృపాదృష్టి కొర్రెత్త
 చోట నాయందు శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 36

ఊరకయుండినవానిఁ గొనిపోవు టొక సంతలోనఁ
 గూరుచుండఁగఁ బెట్టుటే పదార్థంబు కోర రాదనుట
 కోరినచోఁ దలకొఱవికొని తెచ్చికొన్నట్లయేమి
 సూరత్వమిది శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 37

ఈవె పోయితి సంత చూతమనుచు నాదేమున్నదనెదొ
 యీవు వచ్చితివట్లె వచ్చినావు నాయీ పెత్తనంబు
 కైవసంబును జేసికొంటి వందుచేఁ గైమోడ్తు నీకుఁ
 దోవచూపుమని శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 38

ప్రతిదిసంబును నూర్చుఁ డస్తగిరివై నఁ బవ్వళించెడిని
బొత్తుకులో నేడియో పెద్ద బరువైన పగిది భాసించు
శితికంత నా గుండెమీద నృత్యమ్ముచేయుదో యేమొ
చ్యుతసంధికముగ శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 39

స్నానంబుచేయుచుఁ దుడుచుకొంచును జపముసేయుచును
బ్రాహ్మణులు తేలిపో నీవు కనిపించు భాగ్యమున్నదియె
యీ నాకటంచు నేనెంతగాఁ దపియింతు నీవెఱుఁగు
చో నాకుఁజాలు శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 40

ఐకచోటఁ గూర్చుండి నిన్ను నూహింతునో యన్న నన్ను
నొకచోటఁ గూర్చుండనీరు కవినైన యొక దోష మొప్పి
యొకచోటఁ గూర్చుండ నీదు సంసారమో స్వామి పూర్వ
సుకృతంబులేదు శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 41

ఈమేనితాసుతోఁ దూచుచున్నానయ్యివై పు మొగ్గు
స్వామి కృమమ్ముగాఁ దగ్గిపోయె భవద్దిశకొగ్గి
యీమేను కాకీక బరువు లేదాయె నీవె తూగెదవు
సోమకిరీట ! శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 42

మున్ను లింగాకాకి మైచు గన్నులు మూసినయంతఁ
 గన్నుం బొమలమధ్య జోతిమాడరిఁ గానిపించెడిది
 యన్న తెలివిపోయెఁ జదువవేయగా నొగి నన్నయట్లు
 సున్నమైచావు శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 43

అచ్చపుండనములోఁ గరుణ దిగజారెనన్న నీమాట
 తెచ్చిన గుండెకుఁ గరిగి కన్నీరు దిగఁజారు నింత
 వచ్చిమైచ మిగుల్పుచాటి యున్నావు బ్రదుకులోపలకుఁ
 బొచ్చినవారవు శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 44

గవుసెనపడిన నీమూర్తి కనక, నూకల కేడ్చి యేడ్చి
 తవుటికేడ్చినయట్లుగాఁగఁ జివరికుఁ దమరి నూహించి
 యవియు గుండ్రియమైన లేనియట్లుగా నగుదునో యంచు
 సువిచారయయ్యె శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 45

నీ వచ్చటెచ్చటో నాదు శిరసుపై నెగడుచుంటివని
 యావేగవడుకొంచు నాదు మేనిలో నాదు నెత్తురులు
 నో విశ్వనాథ తా మెదూరు ప్రవహించుచున్నవి. వైకే
 గ్రోవి చిమ్ముగతి శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 46

మరియు వైరాగ్యంబు మరియు దేహాభిమానంబు మరియు
మరియు వైరాగ్యంబు మరియు మరియు నిన్ మరుగు
చొచ్చుటయు
విరిసిపోదునొ యన్న భీతి నీవు నన్ విడదొక్కదనియు
సురిగిపోయెదను శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 47

ఒకటి నిశ్చయమయ్యె బయట నెచ్చటనుంకియో నీవు
ప్రకట శైవానేక కథలలోని రూపాలతో రావు
ప్రకట మత్ఫలంబు ఫట్టుమంచును బగిలి రావలయు
సుకమోదుఖమ్మో శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 48

మేలుకొన్నప్పుడు పట్టుకొంచుంటి మెదలకుండంగ
నీలలోహిత మేలుకొనెడి కోరికల్ నిద్రించుచుండ
పాలించవే నాకు నిద్రలేకుండ భసితరమ్యంగ
శూలాభిషంగ శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ 49

కలితకపాల హారా! మహాభావ్యకార మంజీర !
దళితాఘసంతాన! పరిణతస్విన్న దర్పాంధకార !
మిళితాంధకార వైరిఘటితోష్ణీష మీలన్ననోజ్జ
సులలితాకార శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 50

ఈమేను కర్పూరమట్లు హరియింప నీకువే నీకు
 స్వామి నీరాజనం బెత్తిరట్లుగా జ్వలియించనీవె
 కోమల పరిమళవ్యాప్త దళదిశా కుహరంబుగాఁగ
 నామాంగభంగ శీఘ్రైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 51

నినుఁజూడకుండగా మాట నేర్పుచే నినుఁజూచినట్లె
 నినుచు పూర్వ కపిందరి వాక్యసరణి వర్ణించుటయెల్ల
 నను నేన మోసంబుచేసికొనుటకోనాగఁ నాగాహి
 మనిభృతబంధ శీఘ్రైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 52

నిదురయెఱుంగని నీవు నాలోన నిదురపోయెదవు
 కుదిలించి గర్గోలుచేసినను మేలుకోవు నిజంబు
 నిదురైన మేల్కొల్పవచ్చు నీ దొంగనిద్దుర కేమి
 రొదచేసి ఫలము శీఘ్రైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 53

ఎడఁద నాయది దూదిపరుపా కదలక యింతసుఖంపుఁ
 బడక యేర్పడ్డది నీకు, నాయెదఁ బన్నినమాయ
 యిడియించదుగదయ్య నిన్నుగూడ, నా యీ దోస మింత
 సుడియించు నన్న శీఘ్రైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 54

నినుగుండెతోరాచి నొప్పుకనకుండ నీమీఁద పట్టి
కునుకుమాట లిఖింపనంచు మతిచేసికొంటి, నీలోన
ననుచుకొందువు నిన్నునీవ, గుండెలోనన్ తాపుపొందు
చును తాపుకనవు శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 55

ననువుకాడవు నిశానిద్ర యెరుగవు నావలె నీవు
కనిపించినప్పుడు నీవు రాలేదుగద యన్న, నేను
చనుదొచితిని నిద్రపోవుచుంటివం చనవచ్చు, తొలచు
చునె యేమియనరు శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 56

నాయూహ నా గుండెలోని కదలిక నా బ్రదుకెల్ల
పాయని యీ మేనిమీఁద నాధారపడియుండె నభవ
నా యీ తనువుచేసినావు రాయిగ నను జొరలేవు
సూయాణముగను శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 57

అరయ నాభావనాశక్తి కవధిలేదాయె మిక్కిలిగఁ
బెరిగిన విఱుగుట యరుదె యేదైన వృషభరాడ్వాహ
వరమహా నీదు నిశ్చల మహాస్వర్ణ భావనాశక్తి
సురుగఁజేయఁగదె శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 58

పెరిగి బుద్ధులు నేర్చికొను జగము తమ పెద్దలవలన
 పెరిగినతరువాత నాస్తవాశ్యము విషమయిపోయె
 నరయ నీయున్నికీ నెల్ల నాస్తవాశ్యము ప్రమాణము
 నురలోకవంద్య శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 59

ఎండిన మతికిఁ బ్రమాణశతశత మెక్కడు నీకుఁ
 బండినమతి కాస్తవాశ్య మొక్కటి పరమప్రమాణ
 మెండు వచ్చిమనస్సు తెంతవాదించు నిల దండితోగ్ర
 శుండాలదైత్య శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 60

కలసివచ్చినవాఁడు జగము పొరువకలనమం చాడు
 కలసిరానియతండు లోకమిది దై వఘటనయం చాడు
 తెలివి వేయివిధాలు, తేల్చివేయుట తేలిక నిన్ను
 సులభమార్గము శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 61

ఏది యెఱైననేమి మరి నే మార్పుటెంతయు లేదు
 నీదయ యనుకొంట లోనఁదప్పేమొ నేనెఱుంగ నినుఁ
 గాదని పొడిచివేసినది యేమి యాఘటకుండు తుదకు
 సోదెలో రాదు శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 62

తనలోనఁ దన్నుఁదాఁ జూచికొఁబోక తనకంటె నితర
మునయందుఁ దన్నుఁదాఁ జూచికొన్నట్లు మురిసి తానదియ
యనినట్లుగ స్వయంప్రకారణముసేత యలవాటుపడి పి
శుచజాతి యాడు శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 63

ఎవరిదాఁకనొ యేలనయ్య నీమీద నెద నిల్పలేక
యవ్వర వారును వీరు నిట్టివారును నట్టివారంచు
తవులు మానినగుండెతోడ శివ! పెడదారిఁ బట్టెదను
సువిచారమూల! శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 64

ప్రియతమ తేజ నాగుండె నీనుండి బెసకనీయకువె
దయమాలి తనుకొను బెసకిపోయిన దండింపుమయ్య
యయయై నీదండనమద్ది కొత్తయా యల్పమా భావ
సుయమ గూఢాకార శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 65

అటు సుఖావధివొచు నీవు, దుఃఖాని కవధియై నేను
ఘటియించు దుఃఖంబు చివరజ్యోతివై కన్బొమ్మ నడుమ
మొటకరించుచునుంటి గుండె యటమటింపులయుఁ గన్నీటి
జొటజొటమూర్తి! శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 66

నిరతిశయంబు ముఖంబు సాధనానియతి నేర్పఱచి
 నిరతిశయంబు సౌఖ్యంబు సీమూర్తి నిభృతంబు సేర్పు
 పరమ కాతిస్యమో పరమదయయో నృభావంబు నీది
 నురుచిరమహాస ! శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 67

కదలక మెదలక యంత నిశ్శబ్దఘటనగా నుండు
 మదిలోన నెంచినమాత్రలో సర్వమహిమ భాసించి
 యెద దూసికొనిపోదు దూసినమ్మునాహిత్యమ్ము కలవు
 రొదలేనియమ్ము శ్రీశైలమల్లికార్జున మహాలింగ ! 68

క్షీతిలోనఁ బ్రత్యర్థితోడ యుద్ధమ్ముచేసెద రభవ !
 శితికంత ! భక్తులతోడ యుద్ధమ్ము సేసెద వీవు
 అతిదయాక్షీ రాంబునిధివి పిల్లలమని గుండె మాకు
 శ్రుతిచేసికొంటి శ్రీశైలమల్లికార్జున మహాలింగ ! 69

అనుభవ పారమ్యమందినపుడు బ్రహ్మనందపరిధి
 వని చెప్పచుందురుగాని యవునుగా దది యుమాజాని
 మనసులోనఁ దలంచుమాత్ర మధుపరీమళరేఖ యెడఁదఁ
 జొనిపినట్టులగు శ్రీశైలమల్లికార్జున మహాలింగ ! 70

ఇలసుఖాత్ములు గడ్డితించు కుధనులై యెకదొట్టుపేలొ
తలపుచోపల నీవు నువ్వుగింజంత తారాడ నొడలు
పులకరించెడు గుండె పరమ నిర్వాణముంబొందు నింత
సులభసౌఖ్యమవు శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 71

తాకికంబయినట్టి సౌఖ్యలేశంబు లభియించు వ్యసని
తాకారణంబుగా వ్యసనభావంబు తమరిపై మలచఁ
దేకువ సౌఖ్యంబు తెచ్చి నిలుపుగాదెల నింపవచ్చు
కోకావనోద ! శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 72

నిన్నుఁగూర్చిన యూహ కాగడావోలె నిలచి కాలెడిని
మున్ను సమృద్ధిగా నాముదంబును భోసితివేమొ
నన్నుతావిచ్చన్న తైలధారాసుసాంతత్య మొప్పు
చున్నట్టులుండె శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 73

అన్నియుం జక్కగా జరుగుచున్నప్పుడభవ! యా మృత్యు
వన్నది సహజమైనట్లు దాని భయంబు లేనట్లు
లున్నది, యది వచ్చినప్పు డీరీతినుండఁగాఁజేయు
సున్నితంబుగను శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 74

నీవు లింగాకార మూచుటే ధారుణికి నీ యధార్థ
భావము స్వాక్షాన పరచునట్టులు వరమ పూర్ణతయు
నానలఁ గోలగా జ్యోతివగుట నిరాకార పరిధి
సూర్య నీవగుట శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 75

నను నే విచారించుకొనిన నవ్వుగా నాకెయున్నయది
నిను నమధ్యమిచ్చు పద్ధతి, సుకృతి నీరేజ మధువ!
ధుని సముద్రునిఁ గోరవచ్చుఁ బెనుకొండ తూగుటేలో వ
రుణ దేవుగూర్చి శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 76

నాబిడ్డ యీకైత, పాప మిదికూడ నగజాత, స్వామి!
జాబాలిమైత్రావరుణిమొదల్ బుష్టుల్ సంబంధమాడ
రాజునా నా మాటమీఁద దీనిని గ్రహింపు మిదియె
సోబానకూడ శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 77

వియదాదిక బృహత్తనూ! శివా! పట్టువిడుపులు గల్గు
దయయేమి దయభవా! సతత సురవారిధారాభిషేక
మయమైనఁగాక యీ కరుణ యేరీతి మన్నింతు నభవ
సువహ కాదయ్యె శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 78

అలొల కల్లోలితామ్మయాకృతి యో రెండునాళ్ళు
 నీలలొహిత తీసిపోయెను గదయ్య నీ దయాతటిని
 నీలమండలలొతు లేదు ముంచఁ దడిపొడి చేయదు సామి
 శూలమ్ము చివర శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 79

తుదిదాఁకఁ దోడవు వాని వోలికఁ దూగి వచ్చితివి
 పదిబారలేగిన యంతలోఁ జప్పఁబడిపోయి తభవ
 ముదిసిన నాకంటెఁగూడ మిక్కిలి ముదిసినయట్లు
 చొదుగుమాలితివి శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 80

నీవు నా మనసులోనుండి యెపుడు కంఠేకాల ! తొలఁగి
 పో వను నొక తృప్తివిడచి నీవల్ల పొందినదేమి
 పావనంబైన నీవెల్లు చూపించు పాపానఁబోవు
 నూవె యంచన శ్రీశైలమల్లికార్జున మహాలింగ ! 81

రెండుభావాలొకేసారి యుండనిరీతిగాఁ దర్క
 వండితుల్ చెప్పును రేమి చెప్పుట పరమ మహేశ
 గండిలో నొడియు నిచ్చోట, గుండమై కదలవిం దమర
 శుండాలమూర్తి శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 82

కాలువగా జాలువారి యింతలో గడ్డకట్టెదవు
 నాలోన బానుగార్చుచుంటి యగ్గికణంబు నేరుపుగ
 కాలాంతకున కై నవాడు నొక్కటే కానివాఁ డొకటె
 సోలింపజేయ శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 83

చిత్తము లాగుచున్న యవి యెఱ్ఱిని చేరులై వేలు
 గుత్తులుగుత్తులై ప్రిదిలుకొన్నవి గుండియలెల్ల
 బత్తులవో వేల్పుచెట్ట! నీ మెడ పట్టుకోనీవె
 సాత్తేమిపోదు శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 84

ఓసామి ! నీవునా గుండెలోపల నుంటివా పెద్ద
 లా సాము లన్నారటంచు నిది భ్రాంతియా నాకు నభవ
 మూసరమ్ముగ నింతపైకిఁ బొక్కవా ! మరలిన నచట
 నూసరివోదు శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 85

ఒకటి యదార్థమా నంబికాజాని ! యుర్వి నెందేని
 నెకదొట్టి యుండె నీ తత్వ మయ్యది యెంతైనఁగాని
 కొకిలికి యీ ధరాతత్వముం ద్రిప్పుకొలఁదిఁ గన్పడెడు
 నుకమందునట్లు శ్రీశైలమల్లికార్జున మహాలింగ ! 86

ఎదలోని భాధకు భావనాదీప్తికెల్ల విరామ
 మొదవిన యెచ్చోటనో నిరాకార మూని యుందువని
 మదిఁజూల నిక భావతీవ్రత మదిలోని నొప్పు
 సాద నీవుత్రోవ శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 87

ఇది కాదటంచు నాబ్రతుకు నేను యధేచ్ఛంబుగాగ
 బ్రదుకుచు మరి మధ్యమధ్య నీవు కన్పడవంచుఁ దెనుగు
 పదములు వ్రాయుచు నాటకంబుగా భావించువేమొ
 నుదతీ కృతార్థ ! శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 88

నానమ్మక మ్మిది స్వామినాథ ! నాదు జన్మాదులచేతఁ
 బూని తా నియమితమయ్యె వాసుకిభోగి కేయూర !
 దీనిచేనిన్ను భావించు నైరమ్మదీయమా సరసి
 సోనవుగాఁగ శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 89

నీలలోహిత ! పొద్దుకుంకినంతనే నీవా వెనుకను
 వ్రాలి పత్తువని యెరుంగుదున యమ్మవారి వానగలు
 వ్రాలు చంకురురేక శుక్రగురువుల బావిలీల్ పాప
 సూలచేకట్లు శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 90

ఒనరై నయంతలో నా మన స్ఫూరియూరియున్నయది
 వనితాధనోహలే యుష్వకారమావయు నూనె యనగ
 తనర బండను వేసిరాచిన్సంబోడు దానిలక్షణము
 నాన తావిచెడదు శ్రీశైలమల్లికార్జున మహాలింగ ! - 91

పిచ్చి తాగుదిరినఁగాని యోస్వామి పెండిలికాదు
 పిచ్చి తాగుదురదు ప్రాణనాయక ! పెండ్లైనఁగాని
 హెచ్చి నిన్నూహింతు మనసుచేతనే యిది చావ దీవు
 చొచ్చినఁగాని శ్రీశైలమల్లికార్జున మహాలింగ ! 92

చెట్ల యీ మనసున కయ్యెస్స సిగ్గువచ్చియు సిగ్గురాదు
 పట్టినచోటనే పాముకరచియుఁ బట్టు నచోట
 చుట్టపెట్టిహరింపు దీనిని మరుగు జొచ్చితి నాత్మ
 చుట్టమవంచు శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 93

ప్రళయంబు లెన్నైనఁ గడచుదాకఁ మార్కండేయునట్లు
 ఇలమీఁద నుంచుచుంచంటినా జన్మలింకేమి నాకు
 నలదంటినా నాదుతలవులో నీవు వచ్చి నిల్మంటి
 చులుక చేసితిని శ్రీశైలమల్లికార్జున మహాలింగ ! 94

అనుభవ స్మృతిఁగాక పెద్ద సుఖము లే దనుభవవేళ
 ననుభవ వేళయందు సుఖమన్నచో నదియు భావనయ
 పనితభావన కింత హేయ మల్పమా పరికరమేలా
 చొనికైనావీవు శీఘ్రై లమల్లికార్జున మహాలింగ ! 95

నమ్మితి నుపనిషదర్థముల్ నిన్ను నమ్మితి నిన్ను
 నిమ్మెయి నమ్మనో నీవుచే సెడి దేమియు లేదు
 నమ్మినప్పుడు చేయవలదురయ్య యీ నాకు నిమ్మననె
 పొమ్ములు నీవి శీఘ్రై ల మల్లికార్జున మహాలింగ! 66

ఏవేళ నినుఁజూచినానొ యావేళ నీ గుండెకాయ
 కావువేసితి రంగుమారె వృంతమ్ముకడఁ జుక్కపొడిచె
 సేవింపఁగా నీవు నెంచవేలొ వచ్చి మరిందు కలిమి
 సూరె మిక్కిలిగ శీఘ్రై ల మల్లికార్జున మహాలింగ! 97

ఒకవేళ నే నెఱుంగకయ సేవించుచుంటివేమో య
 యకదగుబ! సేవించనట్లుగ నభినయంబు సేయుచును
 ముకువుటంబునఁ బెట్టి యాఘాతముం జేయుదేమొ
 నుకుమారమూర్తి ! శీఘ్రై ల మల్లికార్జున మహాలింగ! 98

నీ వంతరాత్మలో నిలచి వెలికిని నిగుడుయత్నంబు
 దేవి శారదగ భాసింఁచె నాదేవి దేవ! భవత్కృ
 పావృష్టిఁ దగు నాదు జిహ్వా తుదఁ బైకిఁబ్రాకిన నచట
 నూవె నీయున్ని శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 99

పరగ నా శారదాదేవి నీనుండి బయలుదేరినది
 సరసిజభవురాణి యొక్క ధారి, నాసన్నిధిఁ బ్రాకి
 హర! నన్ను నా ధార వెంట నీవద్ద కరుదేరనీవె
 మరనదీచూడ! శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ! 100

శ్రీ నీరధి నిషంగ, భక్తజనతతి శ్రేయోఽనుషంగ !
 మానాథశరసంగ, ప్రాధ వృషభరా ణ్మాద్యత్తురంగ !
 త్మానూతన శతాంగ! సంగతోష్టిష సారాంబుభంగ!
 శూలాభిషంగ! శ్రీశైల మల్లికార్జున మహాలింగ ! 101

విశ్వనాథ మధ్యాహ్నము

శ్రీ కాళహస్తి శతకము

విశ్వనాథ మధ్యాహ్నము శ్రీకాళహస్తి శతకము

అజానుబాహువా! అపరిధృవ్య! హృదంతరాపూర్ణ
రాజిత భక్తి వశంవదా! సుశరస్తాసక్తతర
మాజాని! స్వర్ణముఖితటీగేహ! మాంజివృక్ష !
రాజిలభూష ! శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా ! మహాదేవ !

1

తొలినాడు కలకండ పలుకులంబోని, ధూర్జటి నుకవి
పలుకులంబోని దాహమ్ము, చూచెడు వరకాగ గాని
యలసటై నిను పచ్చి చూచి యప్పటికారియు మరల
పలసట యగుచు శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా ! మహాదేవ!

2

తిరుపతికింబోయి యొడలి నగలెల్లదీసి యిచ్చెదడు
 హర! వచ్చి నినుజూచి యొక నమస్కార మాచరించెదడు
 పెరపించుటకు మరిపించుటకు గల భేదమిద్ది హర
 హర మహాదేవ ! శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా ! మహాదేవ ! 3

దయగల్గెనేని బంగారముంజేతు తాకినయంత
 దయలేదయేని భస్మీకరింతువు తాకినయంత
 అయియొ నినుంజూచి భయపడవలెనా ! ఆచుకోవలెన
 ప్రియత ధీనిలయ శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా ! మహాదేవ ! 4

ఇంతగా నయధార్థ మంచుఁడెలిసియు నీ లోకమందు
 నంతలో రమియించుట పరిహరణీయమను సాకుగాని
 తంతస్యమాన మోహంపురేకు దొంతర లెంతయైన
 సంతమ్మకావు శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా ! మహాదేవ ! 5

ఏనెట్లునుంగాను, పరమ హంసయు నిందియ విహృతి
 లోనడంచి విముక్తి నందె, ఘిగిలిన లోక మేమయ్యెఁ
 దానచ్చమా బ్రహ్మమయ్యె బ్రహ్మచైతన్యమే మరల
 నైనది జగము, శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా ! మహాదేవ ! 6

ఆయన, యహిరాజు శయ్య నిద్రించె, నా యహిరాజె
నీయెడ భూషణంబయ్యెఁ, గొడుకయ్యె నీ వాని యొకటి
యైయున్న తత్త్వంబె, మీరలిద్దఱా! యధికమా మేదా
యైయున్ని తోచు శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 7

ఎంతకు విడలని యంతగట్టిది యింతలో విడిలు
అంత పీట ముడిపడ్డదియు నూర కే యా మర్మమరయ
నంతయు మరి వడ్లగింజలోని బియ్యపు గింజ యెంతో
ప్రాంతమైయొప్పు శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 8

అన్ని విద్యలకును దుట్టతుద తెలియని దంచుఁ గలదు
తెన్నగా మనుజుని యూహకందనిది రహస్యమూఁచుఁ
నిన్నుఁ దోపించెడి దద్దివదలి మానినులాడెదరు, బృ
హన్నలా సమితి శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 9

పాత్రపినాటి దైవంబ! మై మైలపోగుల చెదలు,
చెత్త రాళ్ళులు చేర్చు నేస్తు పాములు, చెప్పాత్తు బోయ
చిత్తమ్మునకు నచ్చి మల్లెపూఁ దేనె చిన్నులకైత
హత్తదా నీకు శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 10

కడుపులో నాదిత్తు లగ్నులును రుద్రాఘటలైన నీవు
 మెడఁగాల కూటమ్ము తాల్చినట్టిది మేటి మాటయటె
 యుడుకు నగ్నుల బాసఁ బిడుగువడెనన్న దొక వార్తగాగ
 సడిగినయట్లు శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 11

నా మీద కయమాలితేల ? బలిసెనో నాయొడల్, సామి
 నా మనస్సుననుండి యెందుకని వెళ్ళినావయ్య నీవు
 పో మనస్సిది వొంగలుపడి దోచుకపోయినట్లుండె
 బ్రామిన్కుడిచున! శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 12

గుమికూడి, లోకవైయర్థ్య భావన గుబులుగా వచ్చి
 యమృతాంశు నవశలాకాచమత్కిరీటా! నీవు తోచి
 విమలిత తత్కాల సాధు మృదుచిత్త వీధిలో మెల్ల
 భ్రమియించుచుంటి శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 13

మారేడు దళములు భూతిపూతయు మంచి గంధంబు
 నార! నీ యభిషేకమైన పిమ్మట నధిక సౌందర్య
 మారుచు నీ లింగమునకు, నిర్వాణమయ్యెఁ గన్నులకు
 హారాయితాహి! శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 14

లాలస లేకుండఁ జూచినకా నీ విలాసంబుగాగ
నీ లోకమంతయు నీవుగాఁదోచు, నెదఁ గోర్కి క్రమ్మ
నీలోకమందు నీ పొడయె కన్పించదేమి చిత్రమ్ము
చాత్రేయ కరుణ! శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 15

హర! నన్ను నే నీకు సర్వ మర్పించినప్పటినుండి
బరువు దించినయట్టులుండఁ దేలికపడితి నుమేశ!
బరువు నాయది నీకు నెత్తిన పాపమ్ము కలదా
యరయంగనేర శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 16

ఎప్పుడెదో దిగులెప్పుడేవో సహింపగా రాని
విప్పికోఁజాలని చిక్కులనుదెచ్చి పెట్టెదవేని
అప్పుడు నినుఁగూర్చి తలతునో కాని అన్నియునున్న
యప్పుడుకాదు శ్రీకాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 17

నీకన్న బాదరసమ్ము నయము దొన్నియ భద్రపరచి
పోకుండనీవచ్చు బియ్యమందుఁ గప్పురమును నారి
పోకుండ నిల్పగావచ్చు మదినుండి పోకుండ నిన్ను
నాఁ కిడరాదు శ్రీకాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 18

ఖడ్గ ధారావ్రతమయ్యె నీతోడ గదల నీవిత
అడ్డువేయగ నీవు తీయగానీవు అహిరాజభూష
మడ్గున మున్గినవానిఁ బైనుండి మస్తకం బదిమి
యడ్గునంటింతు శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 19

నిన్ను విస్మృతి పొందినట్లుగాఁగ గొన్నాళ్లేమియాదొ
నన్నగా వచ్చుట తెలియు గుండెలో సవరించుచుండి
కున్నలై తెలియక యుండ నడుగంట గోకుక చ నెడు
వ్రన్ననమాలి శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 20

అరసి నానాక్షేత్ర సమితి యందు మీరావిర్భవించి
భరత దేశంబున భక్తి భావంబు పనకల్పికొంచు
పొరుగు రక్కసి యూబిలోన దిగఁబడిపోకుండ జనుల
నరసికొంచుండ శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 21

మీరమ్య మూర్తులనుండి యగ్నుల మిలమిలల్ బయలు
దేరి యదృశ్యముల్ మిన్ననందున దెసలందు నిండి
ధారుణి భాగంబునందు యోగ్యమా స్థలముల వెలుగు
లాచరించుచుండ శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 22

ఉండియుండి యెదో వ్రసన్నత యనెందుకో నాకుఁ దెలియ
దండపాయని గుర్తొయ్యెమొ యొక మోహనాకార రేఖ
గండరించెడు వచ్చి కన్బొమలమధ్య కనుచూపుమేర
హండి దించితన శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా ! మహాదేవ ! 23

అచ్చట మీ మీ సునన్నిధానంబులందుఁ గొన్నాళ్ళు
విచ్చి నేవింపగాఁ బట్టరానంత భావంబు కలదు
వచ్చి రాసీని యీ కొలికిపూస తప్పింపు మూడివడి
యచ్చటనుంటి శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా ! మహాదేవ ! 24

ఏది యిచ్చిననైనఁగాని తలగీసి యిచ్చెడు కొఱత
యాది, న తృప్తి హేతువయి మోహమగ్నాత్మను బెగుల
నీద, యిద్దాన నయ్యెడిది లేదు పోయెడిది లేదైన
నాది మోహమ్ము శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా ! మహాదేవ ! 25

అకట! యుడుము పట్టు పట్టుకొన్నదయ్యా మహాదేవ
చికిలి చేయుచునుంటి మూటిమాటికి సీత్యరించుచును
మకిలి పట్టాచువచ్చు నొక్కదెసనుండి మరి నాటుముక్క
వ్రకటమై దినును శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా ! మహాదేవ ! 26

నినురెండు కన్బొమల్ నడుమ యత్నించి నిలుపుట యొకటి
 నినుగూర్చి లోతైన యూహ తెచ్చికొని రసించుటొకటి
 ననుదెచ్చి నీలోన గలిపికోఁజేసిన ప్రయత్నములకు
 ననుకూలపడవె శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 27

ఈవిట్టివాడ వంచింతయును నిర్ణయించుకోలేక
 భావంబునందెట్టి యూహ పొడము నీ పరమస్వరూప
 మావిష్కరింపించుకొనగ నావెంట యతనంబుసేతు
 రా! పత్తా! రావొ శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 28

మంటిలో గాలిలో నీటిలో నిప్పుమంటలో బయలి
 మింటిలో నాగుండెలోన నేదేది మేలైన పొడయొ
 నంటియుండెడు గానినంచు నినుదాన నావిష్కరింతు
 నంటిరా! న్వామి! శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 29

కంట వత్తిడుకొని పవలు రాత్రులు కావలాకాచి
 వంటకొగ్గుట యెప్పుడో తెలియక యవ్వు! పరాకువేళ
 కంటిముందాడి యందికొన యత్నించకయమున్ పొకాలు
 మంటెన్నిసార్లు శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 30

ఓమెదవని యొక్క మూర్తి ధ్యానించి యొరిగించుకొన్న
 కేమి వార్షిశ్యమంతయును నీవంచు నెంచిన నాకు
 సోమించ నిదియేమి ప్రతిపదానంద సోమకిరీట
 రై మాటకేమి శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 31

ఎందాక మనసులో నుందువో శాంతి యదియు నందాక
 ఎందాక నుందువు లిప్తయుందది యేడాది యనగ
 సందీపితంబగు సంతబరువైన సరకీపు హృదయ
 మాందోళితముగ శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 32

మాటిమాటికి బలవంతముగ నిన్ను మదిలోన నిలుప
 పాటించి యెప్పుడు నెడదనొకవంక వచ్చియుండఁజెవు
 నాటియున్నది నాకు నిత్య సన్నిధానంబు గల్గినది
 హాటకవర్ణ శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 33

వానికిఁ జలిలేద యెండలేద యప్పటికిని దొర్లకై
 నేనియుఁదిను లేద యేనిఁ దినడు తా నిట్లునటు కదల్లు
 టైనలేదే మన్నుతిన్న పామె దేహంబున్న నట్టు
 లైనను సుఖము శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 34

ఎంతెంత యల్పము లిచట మర్యాద లీ గౌరవములు
 వింతతా నుద్యోగములును హర! వీని వెంబడిబడి, హృ
 దంతరాశము గండ్లుపడిన దివి పూడ్చుటన్నది కలదె
 యంత కాంతకుడ శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 35

వదలిపోయినఁ దిండి సాగుటెట్లంచు వనరెడువాడు
 వదలిపోవుట సంభవించునా వానివల్ల కాదది
 ఎదను క్రిందంబడి మీదఁబడి యిట్లె యీడుచునుండు
 నదమిత విషయి శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 36

చచ్చెడునాటికి సంధ్య మంత్రము జదురు వల్కొప్ప
 హెచ్చి యర్వదియేండ్లు దాటినప్పు డిదేదోను నాకుఁ
 దెచ్చిపెట్టితి విల్లు వదలిపెట్టి నీ దేనకు రాకుండ
 రచ్చకెక్కించి శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 37

నీ నేర్పుకొలదిగా నన్ను మేకు బందీచేయు మిచట
 నా నేర్పుకొలదిగా నీదు నన్నిధానము చొత్తు నచట
 వాసీరమది బిట్టు వరదలై యెంతో వ్రాలి నీరోపు
 టై నిల్చుఁగాదె శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 38

శ్రీ కాళహస్తి శతకము

41

చేకొని నా గుండెలోన వచ్చి వసించుచునుంటి
లాకికంబుగ నింతలోన నాకొక్క లాభంబువల్లిగె
నాకుఁ దెలియకుండ దూసికొని పోయినాపు జగత్తు
భాకర దూర ! శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా ! మహాదేవ ! 39

ఇదికాదు లేవయ్య యెప్పటికి నేది యెట్లైనఁగాని
మదిలోన నొకమూల నక్కియుండెడు మాత్రముగాక
కదలుచుండను, ఎలె బ్రదుకు లోతులు కదలించవలయు
నది మానఁబోకు శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా ! మహాదేవ ! 40

ఏడాది మరియును గాదయేని రెండేండ్లు నీ తీర్థ
మాడవచ్చెద నిమేషమును దొలగిపోనై నది లేక
తోడుమాని నడిమి కాలమున విడఁద్రొక్కకు నన్ను
నాడిపోసెదరు శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా ! మహాదేవ ! 41

ఈ కోప మీ యహంకార మీ కామ మివియెల్ల స్వామి
నీ కృప కలుగక వెస్కకుంబయనించు నట్లుగను
లేకున్నవయ్య ! యుషర్బుధవిలోక ! లేలిహానాంగ
దా ! కాలకంఠ ! శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా ! మహాదేవ ! 42

బహుళముల్ దుష్టభావములు మృత్యువు భయము నీమూటి
 విహరణ వైఖరి లోకపతి! యొక్క విధముగానుండు
 నహహ యీ మూడింటఁగన దురూహలే యధిక భీకరము
 లహరహమ్మభవ! శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 43

మేలుకొన్నప్పటికంటె కలలోన మెదలిన భయము
 తూలి విచారణచేసి హేతువు తొలగింపరాక
 వ్రాలి గుండియఁగలగుండువెట్టు నీ భయమెందు కేమి?
 యా లేనివేళ శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 44

నాలోన నింకొక్క యర, మహేశ! యంతర్నాటకంబు
 వోలె, నిచ్చటి దుఃఖచయము చాలనిపోల్కి స్వప్నమ్ము
 గాలిలో వట్టిన దుఃఖపడు మన్నగతి నవివేక
 మాలంబనముగ శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 45

అచట భయంపడు నాతఁడల జీవుడా భయమునకు
 నిచటి యీదేహ మాలంబ మీదేహమేగిన పిదప
 నెచటి యాలంబమో యకట తా నెయూ యిదియునునదియు
 ప్రచుర నిష్కరుణ శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 46

అలంబనములేక కూడనున్న భయంబిది నిత్య
మాలంబనమునకు వెదకు నది హేతువయ్యె జన్మలకు
అలంబనములకేమి? మూలభయంబు నీ కరుణ
నాలూనమైన శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ ! 47

ఒగిలిప్తులు గుణించుకొని మహాకాలమొకటి యేర్పడియె
నొగి బిందులు గుణించుకొని మహాదేశమొకటి యేర్పడియె
తగలిప్తయే బిందువా ప్రథమమైన తళుకైన నిన్ను
నగుపించుకొనవె శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ ! 48

అనుభవ పరమార్థభూతులైన మహాత్ములమాట
ల నొకంటనైన నాయెడల ననుభూతి లాభంబురాద
తనరంగనా యనుభూతి దవ్వునఁ దారాడునట్లు
ననిపించరాదె శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ ! 49

ఒకసాలెపురుగు నింకొక్క యేనుగు నొక పాము నీని
నకట ! త్రేతాయుగస్వామివైన గాకాచికోఁగలవె
విశృతమై కాలంబు మేము నిన్ను సేవింపగాఁజాల
దకట మా నిష్క శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ ! 50

సంచిత పాపరజ్జములను మరి గ్రహచారంబు వీని
 పంచిన జన్మంబు నడకయిది మేకు బందీ మనుగడ
 కొంచెమో అదికూడలేదో నేను వెల్లునని, హరింపు
 మంచిత యిరులు శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 51

ఏపూర్వ పుణ్యమో మనసు నిను స్మరియించుచునుండె
 ఆపూర్వ పుణ్యము నిన్ను నాకుఁ బ్రత్యక్షముసేయ
 నోపినయంత నున్నదియొ లేదో మహాభి! నీ కరుణ
 ఆ పాశమేమొ శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 52

మనసు లోఁతుననుండి చేయు భావన మన్నించుచుంటి
 పనితమై జిహ్వా నిన్నెపుడు పలికినఁ బాటింపవంత
 మనసు వెన్ననులేనిమాట దాగునంరావమో తాక
 దనుకొందు విన్ను శ్రీకాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 53

ఇది త్రిశంకుస్వర్గమయ్యె నా బ్రదు కిట్టట్టుగాక
 మదికి నట్టిట్లయి జ్యోతిరాదిక మార్గమువఁజెడి
 పదివేల్ త్రిశంకులుండిరన నా కేమిపట్టె నీ దెసకు
 సదుముఖోపయ్య శ్రీకాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 54

ఎంతగా విను వెత్తుచున్నదన, సాగనీ సాగనిమ్మ
అంతమ్మదెట్లును గలవ, వైననేమగు నద్ది యగున
చింతాకు కృపయు మాస్వామి నావైనఁ జిలికించడన్న
యంతగా నాకు శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 55

నా పూర్వకర్మంబు నిన్ను బ్రతికినన్నాళ్లు చింతించి
వాపోవుచుండి యదెపుడొ దేహంబు వదలుటో యేమొ
ఆపుర్ణ మాత్రము కాని మనుగడయయి తుదిదాక
రాపు పొందుచును శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 56

ఎక్కువభాగమెడారి యటనట నెక్కడెక్కడనొ
యొక్కటియో రెండొ పచ్చని స్థలాలు యూర్పు తీసికొన
నక్కటా! చేసితి నాదు వయనంబు నచ్చోట, లేని
యొక్కటికమున శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 57

ఇది పాపమంచుచు దెలియు, మనసులో నెక్కడో బెసకు
నదుపు, పట్టికొనంగ, ననువుచాలక, యటునిటు విరియు
నది నీ కృపావిశేషమున నేదియో యడ్డుకోవలయు
నదనునయందు శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 58

అజపజ తెలియనియట్టి స్థితిలోన నమరె నాలెక్క
 విజతారి ! యిదినిల్వ యిది ఋణంబన్న విధమెరుంగకయ
 పజలోనఁబడితి గుండెద్దు చేనిలోబడ్డ విధాన
 నజగవధారి ! శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా ! మహాదేవ ! 59

చదిసిన గుండెయై కోరిధలోభ మాత్సర్యముల్ కొంత
 యదుపులోఁ బెట్టితిఁగాని తలమీరినట్టి మోహంబు
 వెదఁగాడి క్రిందికిరాదు దమియింపవే దీని, శమన
 రదపాద దమన ! శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా ! మహాదేవ ! 60

నన్నింత వ్యష్టిగాఁబెడకుఁ ద్రోక్కి గంతులుకట్టి కనుల
 మన్నుతిప్పించెడు పచ్చికన్నట్టి మమత కల్పించి
 నిన్ను సమ్మినదాని కిట్లు జేయనేవలెఁ బ్రభుత
 యన్నదెట్లుండు శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా ! మహాదేవ ! 61

ఇల్లువదలిపోవ వేయి యూహల్లెసగ వనొక్కన్న
 నల్లగాఁతారంబు నందు లతలు వేలవి యల్లకొనగ
 నల్లకొనైన గుణంబు నిర్మూలమగుఁగాక సాంధ్య
 హల్లీసకాంత ! శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా ! మహాదేవ ! 62

సైవర్య సృష్టి హేతువయి తగు నెల్ల విక్షేపశక్తి
మునరి నా మనసులో వచ్చి కూర్చుండె బులిపేట వెట్టి
ప్రసరత్సమష్టి జీవ నిచయాధార రమ్య మహస్క!
రసియింపు మిచట శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 63

అన్నాను నీభక్తుడ ననిపైకి, నీ యడుగుల నందు
కొన్నానొ, అదిలేదు, గుడ్డిగుడ్డాలకుం బండ్లుతోము
చున్నాను యమ నియమములు ధ్యానంబు నొకయింతలేవ
యన్నభాది నయి శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 64

ఇష్టమెనట్లు కానట్లు విదురలో నెప్పుడో వచ్చి
యిష్టమ్మనుభవించి పోదు పగలెల్ల నెడపెడ మొగము
నష్ట సంసారమ్ముకాద మరియు నొసనుటకు లేద
యష్టమూర్తి వయి శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 65

చీలికై యొకసారి వచ్చి కుమ్మరించి చను మబ్బెన
వీలుకల్గు, కిచాటులేదు చుట్టు వ్యాపించి కూర్చుండె
గాలిబిగించె బట్టుమని కురియదు కమ్మి బాధించు
నాలోకనంబు శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 66

కన గురూపసదము చేయుటకుమున్ను కావలసినవి
 గొనములు తోలుదొల్త నెడదలోపల కుదురుకోలేదు
 నినుగూర్చి తెలియగా నెవరి నడుగగానేర నయ్యెదన
 యనువు మాలితిని శీ) కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 67

కొన్ని జన్మలు దాటితిని, మనోమయ కోశంబునందు
 నున్న జన్మమిది, యింకెన్ని జన్మలకోమరి రెండు
 మున్నున్న కోశముల్ దాటి నీవైన మూర్తితో నొక్క
 డన్నది యగుట శీ) కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 68

తెలివియే కొంచమో కలిగిన కొలందిఁ దెలియమియొక్క
 పలుగులోతులు ఘాతములుగఁ దెలియంగఁ బడియెడు
 న్నామి!
 తలుగు లోతుల నీను చెమ్మ యొకయింత తగులునోయంచు
 నురెడు నాస శీ) కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 69

ఒకయొక్క పొంగఁగాగఁ దొందరించక యెటువంగవలయు
 నకట యివ్వి తడిసి, నాని, తెగయెండి, యట్టగట్టినవి
 తుకతుకలై నీ కృపగిరి ఝరమయి తుడిచిపెట్టకయ
 ప్రకటాధ్యమేది శీ) కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 70

ఇది వైరాగ్యమో, మొండితనమో, నా కెటుగంగరాద
ఉద్దిగానుండు నీరెండు వైరాగ్యమొక చిత్రమైన
వద్దియుండిన దూరదూరములను నీ వగుపించుచుండు
వద్ది యున్నదట శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 71

ఇదికూడ వైరాగ్య మార్గమే యందు నేది వాఙ్మనదా
లది వచ్చు రానిచో రాదు పోనిమ్మటన్న భావమ్ము
మదని, వచ్చుచు నున్నిఁ దృప్తి యిదియంచు మరల
నంశయము
నది యానొకాదొ శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 72

తనుదానకికురించుకొనును మానిసి తనయందులేని
గొనములు తనయందుఁ గలవటంచు నన్మోంచు నేరైనఁ
దనయందు నవి లేనటన్నఁ దెలియున తనలోని పశుత
హనువువై నాడు శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 73

పుట్టినదానికి సర్వ పరమార్థభూతమై యున్ని
మెట్టిన మీ తేత్రభూమి, బ్రదుకెల్ల మీరుగా నగుట
మిట్టిపడుదు నద్ది నేర్చి యిద్దినేర్చి మృడ ! యవివేక
మట్టకట్టితిని శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 74

అయ్యవార్లంగారినిఁ బొనరింపఁబో నది కోఁతియయ్యె
 నయ్యయో నీ దెస నన్నుఁ దిప్పికో నాపదతెచ్చి
 కయ్య కోసితి గుండె నీదుదెస భక్తికాక దుఃఖాన
 వ్రయ్యలై పోమ శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 75

పాము పడగవిప్పి శిరసుపై నీడపట్టిన నేది
 యేమేలు కలుగునందురు సదా నీ కహి మహేంద్రుండు
 నామాదిరింగ నె మేలు నీకు నిత్యంబు మాదృశుల
 తామాటలేమొ శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 76

పాము పొరత యుగంబు దానిఁ దనువులోవలఁ జేర్చికొంటి
 నోమితి.దురితంబు, మల్లికార్జునుండును బసవన్న
 సోమన యన్నమయ్యయును నేను నీ స్తుతి పతంజలుల
 మై మేముకామొ శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 77

చేసిన పాపంబు వార! సదాశివ! చెప్పినఁబోవు
 మోసంబుచేసితి మెల్ల నన్ను గుంపునఁదూర్చి చెప్పి
 ఆసత్త్వ మూర్తులు పరమ శైవులే నద్వైతి నిన్ను
 నాసింతు నంతె శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 78

అంగుళిమల విప్పినట్లుగా వరలెడు నీదు
 లింగంబు కన్నులు మూసినంతన లీలగా నొసట
 ముంగిట కజ్జలు, తీయఁబోయిన ముగ్ధిల్కినట్లు
 అంగజాతా! శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ!

79

5/437
 3142

ఎంత పొడుచుక చూచినను గన్నుల కగుపడబోవు
 ఎంతగాఁ జొచ్చిచూచినను గుండెలో నింత కన్పడవు
 అంతగాఁ గంటికిఁ గలికమునకైన నక్కఱపడవు
 పాఠంతమై యుండి శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ!

80

ఎందుచేత మనస్సుఁ గామపుండ్రోవ కెడముగా లాగు
 మందురు, మరియును జనన మరణంబులగు నందుచేతఁ
 బొందు కామమ్మున యందు న్యాయపుంబొంత పోలేర
 యందుచేఁగూడ, శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ!

81

బ్రతుకెల్ల నీరీతిగాగ నీమీదఁ బాటలు పాడఁ
 జదురుగాఁ దుదకిదియెల్లఁ గవితగా జమకట్టెదేమొ
 యిది ముందరే తేల్చిపెట్టు మూరక యీ శ్రమయేల
 అది యానాకాదా! శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ!

82

అనవధియగు నెదో సాగరమున గోళాకార మొప్పు
 చును తేలుచున్నట్లుగాగఁ గానిపించును నీచు లింగ
 ము, నయనములు మూసికొనగ నా ప్రాణమూర్తి హతార్తి!
 యసల దృగ్భావ! శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 83

పొనువడ్డ నీ కంటి యగ్నిగోళమై పొలుచు నీ లింగ
 మనిపించుఁ దక్కిన తనువు పంచభూతాత్మకంబగుచుఁ
 గనిపించు నెల్లెడ నో యువర్కుభాకార! యనగ్ని
 ననిలేదు నేను శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 84

అదియేదో మెఱపుగా నగుచు నీ చుట్టు ననిపించు నాకు
 పదిలమై నీచు లింగమ్ము ధ్యానించు పట్టున స్వామి!
 యది యొక్క తెల్వి బొంగరముగానాడు నన్నట్లు నొక్క
 హృదనుధా భ్రమిగ శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ 85

నాజాతకంబును బట్టి యిదిదని నాకునుదెలియు
 నాజన్మలో నీవు కానిపించవన్నది కూడఁదెలియు
 రోజురోజును వ్యర్థముగ నె నే నిన్ను రోయుదు నీవు
 నాజి చేసెదవు శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 86

నోజునోజుకు మర్పటం బవుచునుండేఁ బొద్దుకుగిగుటయు
నీ జపంబొక్కటై పాణ నిచయంబు నిల్చుచున్నదియు
నాజపం జపముపై నూటికిన్నూఱునగు పాళ్ళులేదు
రాజసబుద్ధి శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 87

పదివాగులై పాటు కాలకర్మముల్ పాపపుణ్యములు
బిందుకు చావులు వెల్లుచీకఁటులు దైవపౌరుషంబులును
కదలికచే నొక్కడొకడు కలియుట కలుగుఁ గదలుట
యది మానుపింపు శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 88

బియ్యమ్ములో రాళ్ళు తేరనగుగాని వెసరాళ్ళలోన
బియ్యమేరి వ్రయోజనంబు సుంత కన్పించదు స్వామి!
యయ్యయో పాపపు టూహలందు బుణ్యపుటూహ తేరు
టయ్యే నాబిందుకు శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 89

మెఱవద యుఱుమద తెఱపితేకొక్క మెయి వానవిడక
కురిసెడు పోయి క్రిందఁబైన మిక్కిలి కొఱతయైన యది
వెరవేది యున్నది నా స్వామి! యీ వాన వెలియింపు నిన్ను
నరుదెంతుఁ జూడ శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా! మహాదేవ! 90

మొదలు తుదలోని కాలముల దేశముల జనుల పుట్టి
బ్రదుకుచుఁ జచ్చుచు హింసచేయుచుఁ జంపుచుఁ గనుచు
నదులు పొంగుచు భూమి పగిలి యుద్ధముల నడుపుచు నేమి
యదుపు లేదాయె శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా ! మహాదేవ! 91

నేనెట్లు ముక్తిపొందుదును నాకెట్లు నీవు కన్పడెదు
ఈ నేర్పు వెదకుటకాదు నీవ యీ సృష్టికి హేతు
వైనది జగమెల్ల నెందు కొప్పికొదని కోపమేమి
యైనది ముక్తి శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా ! మహాదేవ! 92

ఎప్పుడు వత్తువో యెప్పుడు పోదువో యెఱుగక నీవు
చెప్పక వచ్చితో యని పరామర్శ చేసి చూచెదను
చచ్చని గుండియ తెలిసి లోకమ్ము చాయఁబోయెదన
యప్పటికైన శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా ! మహాదేవ! 93

నీ వేగుదెంచి లో నాడుటకు వెంటనే గుర్తు నిత్య
జీవనంబగు మహాపాప పోటొగ్గి జీర్వారు భువన
భావనా కల్మష తాళనముచేసి పాపనవేళ
నావి తేరెదన శ్రీ కాళహస్తీశ్వరా ! మహాదేవ! 94

కునికి యంగిటిలోని బెల్లమునకును గుడిలోని లింగ
మునకు నై వేద్య మన్నట్లు జీవితమును బెసకింప
మనసు నీపై నున్నయట్లభినయింతు మరి వీలుకాద
యనుటకు లేద శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 95

లింగంబవీవ, పరస్వరూప మాలింగనంబంది
లింగమన్నాట యస్వర్ణతంగను లీల నీయందె
లింగమ్ము కాని మూర్తులను గొలుతు రళీక లింగముల
సంగజాతారి! శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 96

సృష్టికి హేతువు నీవ యర్థనారీశ్వరమూర్తి
సృష్టి ఘటిల్లు స్త్రీ పుంస యోగంబు చేతనకాదె
స్పష్టమైయున్న నీ మూర్తిని నెఱుంగఁజాలమిఁ బెట్ట
వట్ట సంపత్క శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 97

వెసనావు పాల్వోని నాదుకైత నై వేద్య మిచ్చెదన
రసఁగవ్వరము వోని నా శరీర మారాత్రిక నిత్తు
కసటు నా యీ బ్రదు కగురుధూవంబుగా నిత్తు స్వామి
హసియింపు మిచట శ్రీ కాళహస్తిశ్వరా! మహాదేవ! 98

విశ్వనాథ మధ్యాహ్నములు

భద్రగిరి శతకము

విశ్వనాథ మధ్యాహ్నము భద్రగిరి శతకము

శ్రీరామచంద్ర! యస్మద్ధృదురు వియత్ ప్రియతమ చంద్ర!
సారోపనిషదర్థభూత ! ముక్తి యోషామణీ కీర్తి
నీరథి భంగ! భూమీనుతా మనో నీరజభృంగ!
నీరథరశ్మామ! భద్రగిరి పుణ్యానిలయ శ్రీరామ! 1

మఱియొక్క యూహ తోచెడిని నాధు నీమాత్రమా పద్య
విరచనకే పొంగిపోయి శ్రీముక్తి విభవంబు నాకు
నొరిగింపనైన నొడళ్ళు వరుగులై యుగములు తవము
నెఱయించుటేలొకో భద్రగిరి పుణ్యానిలయ శ్రీరామ! 2

ఎవ్వరో యెవ్వరో యయిన యీ దైన్యమెసఁగు కోరికలు
 రువ్వుటలో నర్థమొప్పు విశ్వేశ్వరుండును నీవు
 నవ్వల మీయంత మీకు చేడుకో నవువారు నన్ను
 నెవ్వగల్ కూర్పక భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 3

మనసెక్కువగ నైహికమ్మగు దినుసు మనసుతో మమ్ము
 మననంబుచేసిన నైహికమ్ములౌ మహిమల నిత్తు
 మనుకొన్న సదియేల యాత్మలో వచ్చి యవధరింపఁగల
 నెనరె చూపించుడు భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 4

లావణ్యనిధి ! లక్షమంది రావణులం జంపుమీవు
 భావంబులో నిన్ను నెంచఁ జివురాకు పగిదిభాసెంత
 జీవంబులో నెంత మార్దవమ్మును జెందించఁగలవౌ
 నీవారశూకాభ ! భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ ! 5

గృహములు తొమ్మిదిమంది యైదు వర్ణమ్మలవారు
 గృహముల సంచారగతిని నేను కిరాతబుద్ధి నయి
 విహరింపవచ్చు నొక్కపుడు చైతన్య విభవాంబురాశి
 వృహరి ! పాలింపవే భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 6

అన్ని రోగంబులు కుదిరినవి గాని యా రోగమొకడు
చిన్న మెత్తంతైన గుమర లేదు రాజీవాక్ష! రామ!
యచ్చలా! లగ్నమందున్న కుజుడును నసురగురుండు
నిన్నుఁ గాదన్నట్లు భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 7

మొగిఁ బాపమఱి నీదు మైవెలుగు మహంబులలో
మునుఁగుట
కుగ నెంచగా నొడ్డు కచ్చితంబుగా గోసినట్లుండె
దిగుటకు లేదంత దూకుటే కాక ధృతి నిల్వ నీవు
నెగడించుటయే కాక భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 8

పోవుల నీళ్ళొక్కసారి వట్టుగా ముంచెత్తు నీదు
లావణ్య నది యొక్కసారి జివ్వన లాగివేసెడిని
దేవ! నీదయ యెప్పుడెట్టులుండునో తెలియగఁజాల
నీవ కన్నడవాయె భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 9

పెసఁదెల్గు తెల్లంచు జనము వెట్టిగంతులు వేయుచున్నారు
దెసమాలు మాజాతి కీవొకండవు తెలుఁగుదైవమవు
కసితీర నుజియింతు నిన్నుఁ దెలుగు వక్కణములతోడ
నిసిపోవఁ బగలురా భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 10

హరుఁడని నీవును నీవని హరుండు వ్యర్థపుచ్చకుడు
 జరిపి నా వార్తను మీరుమీరు వచ్చుందాలు పోయి
 చెరియొక చెయి వేసినను జాలును చేరితి ముక్తి
 నిరుపమాన దయాభి! భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 11

కొనిపోయి నన్నుఁ గైలాసమందొ వైకుంఠంబునందొ
 గణములలోఁ బారిషదులలోఁ జేర్చిగాఁ గోరలేదె
 చనునేన వావముల్ తొలఁచ మనస్కికొన సాయపడగ
 నెనరు చూపుడటంటి భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 12

వడిఁబుట్టుచు నె యున్నది ప్రజ, బాధలు పడుచునే యున్న
 దొడుదుడుకు సుఖానికి జతనమ్ము చేయుచు నె యున్నదియు
 విడుదలలేదింత మెలికలోనుండి విడుదలలేదు
 నిడుద యూర్పుల గమి భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 13

తడవకు నెప్పటికపుడె సంసార తాపత్రయంబు
 బెడఁదతో నె సరిపోవుచున్నది ప్రియతమ జ్యోతి
 నెడఁదకు నిను గదియించుకో నెప్పొ యెఱుఁగన యెడఁద
 నిడివి యానభలింప భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 14

తెలివిగా నెదొ చేయఁబోయి తలదూర్చి తీసికోలేక
 వెలిమేనుగాలితోఁ గొట్టుకో నఱుపిట్ట నయ్యెదను
 కలుగగాఁ గోదండ రమ్మమైన కైదండ యీ వె
 నిలువఁ దొక్కికొనంగ భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 15

కొండవైఁ గోఁతి రమ్మన్నరాదు మాకును, నీవనుకొన
 కండఁ దానై వచ్చు రాక్షసవధ చేయును బయిపెచ్చు
 కొండవైఁ గోఁతి రానక్కఱయె లేదు కోఁతియు నీవు
 నిండియున్నారెవ భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 16

విడివడి కట్టలు తెగిన మతిఁ బుల్లవిరుపు మాటలను
 చెడిపోవుచున్నారు కొంతమందినిం జేరఁగాలేక
 వడి నాకు నీదయ ముదురు వాకానఁ బడక నిన్ గాద
 నెదు బుద్ధి రా లేదు భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 17

ఈ పద్యములు నీవు నిట్టివేషాల నెందఱో వేతు
 పప్పు లుడుకవు చచ్చినట్లుగా నిందియ జయము
 రాపింపఁ జేసికో తేరగా వచ్చి పడదనె దీవు
 పట్టు తెలియులే భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 18

ఈ వెట్ట యిటులున్న నింక నేమైన నున్నదా మండి
 పోవుటయే కాక యింద్రియ జయమ్ము పొలుపేది నాడు
 జీవ వల్లరి వాగ్గుతీర, మారాకు చేరికగాగ
 నీవు నిల్వకయున్న భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 19

పదవయ్య నాస్వామి! విదియనాడు కన్నడని చందూరుఁడు
 తదియనాడైన గన్నడును గన్నడి దారిపుఁ బోగు
 పద యిత్తు నీలావనింద తొలగించు, భక్తి మేల్కొను
 నిదురరా నీకువే భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 20

నెఱిఁజచ్చునప్పుడు సంధ్యమంతమని బ్రదుకు చివరఁ
 బరమమా నీ భక్తి సుంతగానైనఁ బట్టుకొన్న యది
 కొఱ గుడ్డిలో మెల్ల, ప్రాణముల్ గుటగుటలాడు
 నెరపురాకయ మున్న భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 21

ఎక్కడనొక లిప్తయైన నీ భక్తి హీనమై చనునొ
 యక్కటా యనిదిగుల్ పడెడునాకు నిద్రావధీర్యయు
 చక్కబ్రదుకు కృషి కనక తప్పనిసరియు నింతకును
 నిక్కమీ వొకడవై భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 22

వగ నా శరీరస్థితి యెగఁదీసిన బ్రహ్మహత్యయును
 దిగఁగీసినంగవీ హత్యయుగ నున్నది సుతవస్సరణ !
 యొగిదీనిరక్ష కష్టముగ నున్నది, యున్నదీ చరణ!
 నిగమాంత సంవేద్య భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 23

కథనీది సూక్ష్మమతి రమణీయముగ రచించెదఁ గద
 కథనాది పాలింపగారాదె స్థూలముగానైన నీవు
 ప్రథితములిచ్చి పుచ్చుకొనుటలు నీకు బట్టవో ముక్తి
 నిధికి శ్రీశాలికి భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 24

పుట్టించి పట్టించినావు కారాని పోరాని సంత
 రెట్టించి ధట్టించినావు దుఃఖ దారిద్ర్యంబులెల్ల
 కట్టించి ముట్టించినావు తీవ్రాన్ని కాయంబునందు
 నిట్టలమ్మా కృప భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 25

పట్టిన దయ్యమై, క్రిందఁబెట్టిన వానలు వైనఁ
 బెట్టిన యెండలులేని దుశ్శీలు వీని రక్షింతో
 త్రుట్టుకట్టిన, జ్ఞానదగ్ధ కర్ములని చెప్పటయు
 నెట్టుచున్నది నన్ను భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 26

నోరు మాటాడుచో వెక్కిరింపనా నొస లనుములను
 బేరిమిఁదించు మిన్నులను జేతిలోఁబెట్టనా నిద్రి
 తోరమైనట్టి లాకికము దీనికి దూరమా దీవు
 నేరనా దూరము భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 27

వలెనని యిది చూడ, ననుభవించగా వలెనని యిద్ది
 తలఁపులో బాహిరవోయి యీ కట్టె తమ దయలేక
 చలియించుచున్నది చలన సంగతా సాధుచేష్టముగ
 నిలువరింపుము దీని భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 28

కనవలెనని శ్రావణాంబుధర శాబకమనోజ్ఞ నిన్ను
 వినవలెననియు షడ్జస్వరమయూర వీరావు నిన్ను
 కననేల విననేల యేటికీ రమ్యకాంక్షలు చేయు
 నిను నన్నొకటిగాఁగ భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 29

స్వామి! నన్నొకసారి యిట్లు దయచూచెఁ బరముఁడన్నట్టి
 యామాట కొందఱితోడ చెప్పితి ననుచుఁ గోవమ్మొ
 ఆమెయి నీవైపు తిరిగిచూడవ యద్దిక్షమింపు
 నీ మన్నన వచింప భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 30

చట్రమ్ములో బిగించితివి యటునిటు సాగనీకుండ
 కుట్రచేసితి లేదు వీలు కాల్చిసిగోఁ బులిమిఁది
 పుట్రనా నిత్య మృత్యు భయమిదేమి ముక్తి వ్రతంబు
 నిటువవాసముల్ భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 31

ఏడువలేక నవ్వుటయ యెంచిన నీ సృష్టియెల్ల
 కాఁడువాఁగు నేటి కడుపులో నిల్లుకట్టినయట్లు
 వేడి నిట్టూర్పులగాదె యిదిదని వెలయని బ్రదుకు
 నేడె తెలియరాదు భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 32

చివరి యీ దినములలోన నొకరీతి జీవనధార
 నవదరింపఁగ నాయవడెదు పెంచి యాస జగదాధార
 తవిలి నాలో నాయపడ వె ననునేను దహించుకొంచు
 నివురు కప్పికొనంగ భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 33

వేతప్పుచేయును మరి క్షమింపఁగావేడుఁ గన్నీళ్ళ
 నీతిబాహిరుఁడైన వాఁడు నేను నా నీతిగాఁగలన
 చేతో నియమ సర్వధర్మ పాలకా! శ్రీరామ! నాకు
 నీతోలగించునా భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 34

నాయూహాయుఁ బ్రయాగవోలెఁ బాలుచు జానకిరామ!

, యెపుడు

నీయూహ కలిమి గంగయుగ యమునగా నినుపై న కోర్కె

నా యీ సుకవితా సరస్వతియును సంతర్వాహినియుగ

నీయేమి తలచుటో భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 35

గుండెలో సుడివోలెఁదిగిరి ప్రాణముల్కొఱవోయి యెడఁద

గండికొట్టినయాట్లు తోచు జన్మదుఃఖపు టూహవచ్చి

బండలపై దూకి జారి పోకుండఁ బట్టుకోరాదె

నిండైన కృపతోడ భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 36

ఊహకవధితేని మనసు కలిగిన యులిపికట్టెకును

గాహితాఖిల విషయముగఁ దన్మయత్వము కలుగఁడుస్వామి

యూహతోనే సగ్గిమగ్గి వైరాగ్య మొదవించుకొంచు

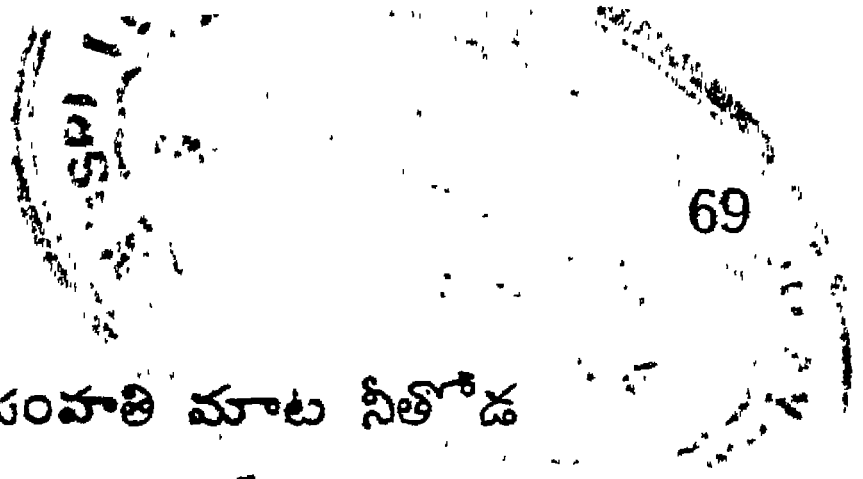
నీహేల తెలియనా భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 37

చెట్లమానిసి, తన యులుకు బయట వేసికొని యెవ్వారో

తిట్టినారంచు హోరుమని యేడ్చెడి తీరుగా నేను

కట్టిడి పాపముల్ చేసి నీవు నన్ గరుణింపవంచు

నెట్టవంచందును భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 38

మరి సిగ్గుచేటు నా పాపసంహతి మాట నీతోడ
సిరితావియును దెల్లనైన మల్లెపూ శీలమ్ముగలుగు
దొరతోడనే మోము పెట్టికొని చెప్పదును క్షమియింపు
నెరపుకల్గిన గుండె భద్రగిరి పుణ్యానిలయ శ్రీరామ! 39

చెడుగు మాటలు చేసిన నట్టి పాపము చెప్పినఁబోవు
నెడలఁ జేయుచునుండవచ్చుఁ జెప్పుచు నెపు డుండవచ్చు
వడినోరు మూసుక యనుభవింపఁగా వలయునే కదయ
నెదు తెల్వియున్నది భద్రగిరి పుణ్యా నిలయ శ్రీరామ! 40

ఇటువంటి పాపులు నుందురా యని యేల సందియము
కటికవానికిఁ బాపమన్న మూహయే కలుగనివాని
కటునుండి నరుకుక రమ్మటన్న తీవ్రాశునకేమి
నిటలస్థమగు జ్యోతి భద్రగిరి పుణ్యానిలయ శ్రీరామ! 41

నా కికెండుకు లేదుగాని రామచంద్ర! యిది జగుప్స
కాకరంబని యెరింగియు జగుప్స నిత్యంబును బడుచు
లేకిజన్మము కాక యేటికిఁ ద్యజింపలేనో యెఱుఁగను
నీ కాంతి యెఱుఁగను భద్రగిరి పుణ్యానిలయ శ్రీరామ! 42

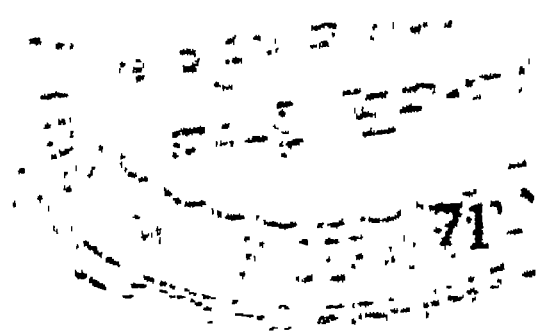
కొడుకు శాంతారమ్మ చనిన ననువుల గుంకె నీ తండ్రి
 కొడుకు తా ననువులఁ గుంక నేనింత కుంక నీ పేరు
 కొడుకుకుఁ బెట్టితి వాని బ్రదికించికోను నిన్ గాద
 నెదు తీవ్రతయులేను భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 43

వసుధ నాకంటెను బుద్ధిమాలిన వాఁడు లేడనుము
 పసివాడు వానిపైఁ బ్రాణములు పెట్టి బ్రదికితి వాడు
 నుసియయ్యె మేనితో నేనుమాత్రము నుసికాను ముఖ
 నిశవేగ నీయను భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 44

ఏడుపులో నట్టయడుగు సందున నెక్కడో నీదు
 జాడ కన్పించు నా యేడువైన నిచ్చట నేడ్వలేను
 న్నీడామనోహరమూర్తి నిన్ను దర్శింతునంచనగ
 నీడజ హరివాహ! భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 45

సమ్మకమ్మవఁ గొంత యప్పువెట్టి పంటలమీఁదఁ దీర్చి
 కొమ్మనుటున్నది జగతి నీవు నాకును గానిపించి
 నెమ్మదిగా నభువ్రతతిఁ దూల్చికో నీ; వనుమాత్ర
 నెమ్మ నీ యెదలేదు భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 46

భద్రగిరి శతకము

తోరపుటెద బాధ దంప నాగళ్యతో దమ్ముచేసి
నారుకట్టలు దగ్గరలుగ విసరినన్లను పైన చేసి
యేరిమిగా నుంటి స్వామి! వెనవచ్చి యూడ్చుకోవయ్య
నీరమెండకయమున్ భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 47

అది కాని దానియందున నకట! అదియదియను బుద్ధి
పొదలదు నాకైన దానియందు నా బుద్ధి యున్నటులఁ
బొదలుచుందును నేనుగాని మెలకువ పూర్తిగారాదు
నిదురయందున నుండి భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 48

చేవవెల్లు వెలుంగె, మరియు చీకటి చీకటే, రెండు
నావెల్లు చీకటుల్ కలిసి యుండుట యన్నది లేద
యోవేధ! గుడ్డివెల్తురని లోకాన నున్నది స్వామి!
నీ వొప్పుకోవం తె భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 49

నిను నింతగా దలంచియు ప్రమాణమ్ము నేరను, జీవి
యనుభూతికిం బ్రమాణమ్ములేదు నీదగు దయకాక
యనువుగాఁ గొలువవే వేసి యెన్ని నీ యడుగులు కలదొ
నెనరొప్ప నాభక్తి భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 50

నాలోతు తెలియును నాకు, నేడ్చుట నాయెద వ్రసి
 లోలమై యుబికెడు గ్రుడ్లనీర్లుగ్రడ్లలో గుక్కికొనుట
 వ్రాలు సంజలఁ బొద్దుపొడుపు వేళల రాపుపొందుటయు
 నీలోతు తెలియక భద్రగిరి పుణ్యానిలయ శ్రీరామ! 51

ఒనరగా నల్వరు నన్నజూచి యయ్యో పాపమంచు
 ననిపించుకోలేన బయటి నా వ్యవహార నిష్ఠతయు
 ననుగట్టు పొగరుజోతని యయనిపించు నా గుండె వ్రయ్య
 నిను నెంచుచునుగూడ భద్రగిరి పుణ్యానిలయ శ్రీరామ! 52

నీటికొలంది తామర జగత్తేమి నీవేమి? భేద
 మో టోకుబేరమునీది చిల్లర యుర్విది యెంత
 టాటోటు బ్రదుకయ్యె నిమ్మనియడగుటయె చాలు నెంత
 నీటు చూపితురు భద్రగిరి పుణ్యానిలయ శ్రీరామ! 53

నిలచినవాడను నిలచినట్లుగ నీవెల్లు కమ్మి
 శిలనుగానాయె బూడిదయుఁగా నాయెను జెందించవంత
 వెలుఁగు నావైరాయి నెలఁతఁ జేసితివి మనుష్యు శిలగ
 నిలువంగఁజాలవో భద్రగిరి పుణ్యానిలయ శ్రీరామ! 54

ఓయి బాబోయి! తా వెలికి వచ్చుటయును నెంత తేలి
 కో యట్లై లోనికిఁ బోవుటంత కాదోయి నా స్వామి.
 హీయేచ ద్వారబంధాల్బిగించి రానీరు దేవతలు
 నీ యాజ్ఞ లేకుండ భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 55

నీదయ నీదయ నీదయ మరొండునేరను తొవ
 కాదని జన్మలెత్తింతు చంపెడు కాంతా మతులను
 వే దరిదుని రోగిఁజేతు చేసికోవే రమా రమణ
 నీదయ కానిమ్ము భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 56

నా జీత యెఱుఁగుదు వీవు రామచంద్రా! మొండివాఁడు
 రాజకన్నను బలవంతుఁడు బిగింపు రవ్వంత ఫలము
 తేజాలదెందుకు గాని దిగవయ్య దిగు సంచరన్మ
 ణీజాల రుచిహాస! భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 57

నాది యేమున్నది ప్రతి నిమేషమ్ము నన్నేను సిద్ధ
 మే దాని వ్యవహారమేమొ చూచికొమ్మిపు చూచుటకు
 లేదందువా గానికై న సిద్ధమే లేకపోనిమ్ము
 నీదేది కాదందు భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 58

నిరపాయ! నేనేర్చి నన్నిమాటలు నేర్వరెవ్వరును
 అరయ నీమాటలు వేనికవి నీక యప్పుఁ జెప్పెదను
 మరియు దీనికి దొరవోలెఁ గోపము మన్నింతువేని
 'నిరవాక' మైనట్లై భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 59

అరులును మిత్రముల్ జరుగవలసిన యపకారమునకుఁ
 బొరసెడు నుపకారమునకు సాధనములు దైవమునకు
 మరియు నీ దయలేమి మరియు దయకల్మి నా సాధనములు
 నెఱిగిల్గుఁ గల్గవు భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 60

ఆఁకలి లేకుండ నోటి వాపిరి యన్నది కలదు
 ఈ కామ మంతకుమించి చెడ్డది యిందిరాహృదయ!
 వేకట్టి పాతిపెట్టుము చిగుర్చును వేళ్ళును బారు
 నీకంటె మొదటిదో భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 61

యోగీశ్వరుల కథల్ విన్నచో నాకు నుల్లాన దిగులు
 కాఁగల నా! యట్టివాఁడనంచు నీ కామమ్ము కోసి
 యూగియే పాపమే జన్మ మెత్తించునో ఆఁగవే! ధు
 నీగంధి కరుణాక! భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 62

చివరికు నెనుకటి జన్మకూడఁ దెలియుని జీవుడై పోతి
 నపుర నేనీ జన్మదాఁక నఘహీనమైనట్టి జన్మ
 మవునెత్త లేదన్నమాట యెత్తింపుమయ్య యింకై న
 నివిడిన జాలితో భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 63

నప్పుచుఁ బావపు మాటలాడెద, నా జీవునందుఁ
 జన్మలించిన యట్టి కామ భావనోల్బణములు కావా
 నప్పువై పరిసిపోయెడిని కవనంపు నా యంకరమున
 నెప్పుగ యెదపొంది భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 64

ఈ లోకపుండెల్వి పొంగులైనట్టు లిచ్చితి స్వామి!
 నాలుక తుద జమత్కృత సరస్వతీ నాట్యరేఖగను
 మేలుకావచ్చును కవికి, జన్మయు మృతియు మాటేమి
 నీలాంబుధర దేహ భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 65

చదువవేసిన యంత నున్నమతికూడ సమసిపోయెనన
 మొదలిడి నీ మధ్యచొరఁగ మున్నున్న పోడిమి కూడఁ
 జెదరిపోఁ జిత్తంబు చెదరిపో నాశ చెదరిపో స్పృహలు
 నిదురపోనీవాయె భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 66

సంచిత పాపమ్ము లెట్టివో స్వామి! సంసార బుద్ధి
మంచిసీటికి నెక్కునట్టిదగు చేపమాదిరి గాగఁ
బంచుచున్నది యూహ నీదు మృదుపాద పారిజాతమ్ము
నించునా చిఱుతావి భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 67

పోరియు బోరి యీ మనసు వంకర, పురుష యత్నమునఁ
దీరకయున్నది దైవయత్నానఁ దీరగావలయు
తొరముగాఁగ మీ కాళ్ళ వేళ్ళయందునఁ బడుచుంటి
నేరకయేకదా భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 68

నన్నేమి చావుమంచనెదో యెంత యత్నము చేసి మనసు
నిన్నంటుకొని నిమేషమ్మయినగాని నిల్పుటలేదు
నన్నొక్క వేయి జన్మలను గత్తుల నరకుము విడక
నిన్నంటుకొని యుండు భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 69

ఇంతగా మనసు నీవై ని నిల్పని యీ జన్మకంటె
వింతయా పశుజన్మ చాల మేలునుపించునో స్వామి
కొంతయఘ మనుభవించు నంతయ కొంతపాపము గు
నింతముల్ నేరదు భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 70

అల కామరొగమ్ము దొంగదియు మానినట్లుగా మాని
సెలవేయు రెట్టింపు తీపు నెత్తురు చీము పట్టీలు .

తొలిగూడు నీ కృపారసము పూతల దీరును గాక
నిలువనీయదు జీవి భద్రగిరి పుణ్యానిలయ శ్రీరామ! 71

జ్యోతివోలిక నీవు కనుబొమల మధ్య నుదయించువేళ
నీ తనూయష్టిలో గాలి యాగిపోయెడు రమా రమణ
చేతమ్ము స్తంభించుచుండెఁ బ్రాణమ్ము చేతమ్ము జంట
నీ తమ్ములొకసారి భద్రగిరి పుణ్యా నిలయ శ్రీరామ! 72

కాటించుచుంటివి మనసు దినదిన గండంబు మరియు
నూరేండ్లు లాయున్సుగాఁగ బ్రదు కిదెందుకు బిట్టు భార
మానీతి నేటికీ సుఖములు సుఖంబులని రమించుటయు
నేరని కాడికి భద్రగిరి పుణ్యానిలయ శ్రీరామ! 73

లేరు మాదృశు లుర్వి సుఖము లక్కఱలేదు దుఃఖంబు
లోరువజాలను బ్రదికియుండుట యుర్విపై బరువు
నొర నీ కృపలేదు తెలియరాదు జన్మాంతర ఫలము
నీరీతి తెలియదు భద్రగిరి పుణ్యా నిలయ శ్రీరామ! 74

చేసినవానికిఁ దప్పకున్నచోఁ జేయుము నరక
 వాసము పుణ్యానుభూతి యేమియు వలదులే నరక
 వాసాన వై రాగ్య మతియు నీదైన భక్తియు సాగ
 నీ నర్వ రక్షకా! భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 75

సారిది నీ యున్నగోడఁ చెడకుండఁగఁ జూచినఁజాలు
 పెరుగ నక్కఱలేదు లేదయాశ నన్ బీడించుటయును
 మరణము పృథు! నిరాయాసముగఁ జేత మన్నించుచాలు
 నెఱసుల నెన్నక భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 76

ఇట నెదో విధముగా సాగుచున్నదింకేమి వై రాగ్య
 పలువచో గత విడంబనము చేయఁగా వచ్చునం చీవు
 వెటకారముం జేసెదేని కాదన్న విధమాను కాదు
 నిటలాక్ష హితతమా! భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 77

ఒక మాటమాత్రము నికరమా మాట యుర్విజానాథ!
 త్రికరణ శుద్ధిగా ననెడు మాటయే తెచ్చినదైన
 సుకమింక నొక జన్మతోడఁ గోరను సువ్వె నీదగు వ
 నికి పోకపై నొట్టు భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 78

ఉన్నచో మొదటినుండియును నీ తెల్వి యుండగావలయు
 నన్నగా నడుమను గల్గెనేనియుఁ జచ్చిన చావె
 పన్నిన బ్రదుకు గోచికిని బెద్ద గావంచాకు చిన్న
 నిన్నెంచు చెన్నక భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 79

ఉండియుండి యితండు గొడవ పెంచుచు నున్నాడటంచుఁ
 బండఁబారని కాయకొఱకు నిరుకునఁబడకు నా స్వామి!
 పండఁబారిన నాటిమాట చూచుకోవచ్చు నాయెడఁద
 నిండియుండుము చాలు భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 80

ముడిదినుసు నిజంబు నాయెడద యంబుజ పరీమళము
 వడఁబోయు నీ కాలి దుమ్ముతో నూరిభావన చేసి
 వడి దీనజన రక్షణంబనెడి యనుపానంబుతోఁ ది
 నెడి యోర్పు చూపవే భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 81

అన్ని వ్యాధులు మశూచికముతోఁ బోవు నని మృతితోడ
 నన్నియు నింకన్నిపోవు మృత్యువు నాడెదరేలా
 ఉన్న మృత్యువుకంటె మిత్రమున్నదే యున్నన్నినాళ్ళు
 నిన్నెంచుచున్నచో భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 82

ఏమియులేనిదానిని గురించి యిడెల్ల నున్నదని
 యీ మానవులచేత నిత్యమనిపింతు వెంతటి మాయ
 స్వామి! నీవే యెన్నోసార్లు ధాత్రీపై జన్మించితి వల
 నీమేను లేమయ్యె! భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 83

కావలమైనట్టి జనముచేత లోకంబున సజ్జ
 నావళి యిడియుట లోకవృత్తంబు నందిది సగము
 నీ వోడుట సగంబు సజ్జనావళి నీ వాటచేత
 నీ వాడుట సగంబు భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 84

ప్రభువును సమ్మినందులకుఁ దెలుపిని బడవేసినావు
 సభయుని సభయునిఁ జేసినా వింక జన్మలమాట
 యుభయుల మున్నామ యెత్తుమన్నచో 'ఊఁ' నీలమేఘ
 నిభమోహన శరీర! భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 85

మండిపోవుచునుంటిఁ గోపమూని కామమ్ముచేఁ బెరిగి
 గండివడుచునుంటి సిగ్గుబదు లహంకారమ్ము పూని
 యుండియుండి యిదేమొ బోర్ల పడి పోవుచున్నాను నేను
 నిండుకుండవు నీవు భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 86

న్వామి! యీ కామగుణంబహూ జన్మజన్మాంతరాల
 నే మొట్టమొదటనో పరిధమ చైతన్య పృషదంకురమున
 వ్యామిశ్చమైనదో వదలరాకుండె అది కరగింపు
 నీమేల్మి యరుదేర భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 87

భగవాహ! మాటలు నేర్చినట్టి కుక్కను వెంటఁగొంచు
 నొగి వేటకేగ నుజ్జోయన్న నుజ్జో యన్నదంట
 నిగమాంత వాక్యముల్ నేర్చి యనుభూతినేరని వాక్య
 నిగళంబు లిట్లుండు భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 88

అచ్చమైన సుఖంబు మొదటిదినుసేది యర్థించి సృష్టి
 తెచ్చితో బాధలర్థించి దుఃఖమర్థించి తెచ్చితివా
 కొచ్చిన మతితోడఁ దద్దినమె వండుకొని తెచ్చుకొనును
 నిచ్చలుడుగనిది భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 89

చేసెడునట్టి పాపములె వదలక చేయుచు నిన్నుఁ
 జేసెడునట్టి పార్థనయు వదలక చేయుచు నున్న
 యీ సంఘిలో నున్నయట్టి మానవుఁడేమానొ సురధు
 నీ సంగి చరణాబ్జ! భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 90

వంతంబుగొని నేను కష్టపెట్టుకోవలెఁ గాని దాని
యంతట నది కష్టపడను నాయెద హరి! నిన్నుఁదలచి
లంతటిదగు బలవంతపున్ బ్రాహ్మణార్థంబు పరిగ
ణింతువో నీయెద భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 91

నిన్నుదలంచుటయన్న భావముల్ నెగడుటకాదె
వన్నిన మధ్యాక్కటలుగ భావముల్ వచ్చెడు స్వామి!
యెన్న నీ కవనంబు లేకయున్న నేనేమయి యుందు
నిన్నెన్నఁజాలక భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 92

మఱుజన్మ మాట యెందులకు తెలియదు మఱుని మేషమ్ము
జరిగెడు నీ సృష్టియేలా తెలియదు స్వామి! నీ గూఢ
మెఱుగను భావముల్ వచ్చుటాడుట యెఱుఁగుదు నెంత
నిరుపాయమా స్థితి భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 93

కూడి పూర్వ మహర్షులన్నదానివై గుడ్డి సమ్మకము
వాడి తడవు లర్థమ్మునండు లవం బనుభూతి
యాడని గుండెతో నేనుగాని గ్రీష్మాకృతి నైతి
నీడ చోటెఱుఁగక భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 94

చెవులు చిల్లులు పడిపోవు గుండియ చిట్టెము కట్టు
 నవని నన్యాయముల్ వినుచు స్వయముగా ననుభవించుచును
 నపుర యీ యొక జన్మచాలు మరియు నేలయ్య జన్మములు
 నివసద్రమా వక్ష! భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 95

ఇక జన్మయని వద్దు స్వామి! యన్నట్టు లెత్తించినావు
 ఇక జన్మవద్దు నా స్వామి! యెత్తించితేని యెత్తించు
 మొకరి! సంచిత మున్నదందువా! సరే! మొద్దువై వర్ష
 నికరంబు కురిపించు భద్రగిరి పుణ్యనిలయ శ్రీరామ! 96

ఒక నిష్పకణము నీ నుండి చెదరించి యొప్పించి నివురు
 సెకమాలి కప్పించి మరియు దీనిని జీవుడక పేరు
 నకు బాల్వరచి నన్ను నన్నుఁగాకుండ నా తెల్విలే కు
 నికి చేసిరెవ్వరు భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 97

అట్టె మాటాడినఁ గర్మ కర్మయంచాడెదు నీవు
 ముట్టించవచ్చును లేదయేని నే ముట్టించఁగలను
 వట్టి పన్నూది పెట్టుము రవంత కప్పదు నిన్ను నివురు
 నిట్ట జాలింజూడు భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 98

నీ మంత్రము మహర్షులకును లో నుండి నిర్గమించినది
 స్వామి! నాకో వెలినుండి యాత్మ లోపలికెక్కవలయు
 స్వామి! యీ మంత్రము వీది, కాదన్నవాడెవ్వడు నను
 నీ మంత్రమున నిల్పు భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 99

నిన్నార్తిచేత నిట్లడుగుచుంటిఁ గానీ లేకయున్న
 వన్నెలు చిన్నెలుగాఁగ వర్ణింప వలఁతిని నేను
 నన్నెఱుంగుదుగాదె మరల రామాయణమ్మంత చేతు
 నిన్నుఁ గప్టముకాదు భద్రగిరి పుణ్య నిలయ శ్రీరామ! 100

శ్రీరామచంద్ర! యస్మద్భద్రురు వియత్ప్రియతమ చంద్ర!
 సారోవనిషదర్థ భూత! ముక్తియోపామణీకీర్త !
 నీరథి భంగ! భూమీనుతా మనో నీరజభృంగ !
 నీరథం శ్యామ! భద్రగిరి పుణ్య నిలయ! శ్రీరామ! 101

విశ్వనాథ మధ్యాహ్నము కులస్వామి శతకము

ఇంతటి వృత్తమైనట్టి దేహమ్ము నిచ్చి నానోగ
సంతాపములతోడ నేను బ్రదికి నీ సన్నిధిచేర
సంత తపంబు చేయంగనైన నీ యాజ్ఞ నా యాత్మ
ప్రాంతమా సందమూర్నిలయ విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 1

నేయియంచును ద్రావ నూ నెయంచును నెత్తిన పోయ
మాయురే కావైతి వింటి వేల్పువై మన్నింపవైతి
ఆయే వెలుంగవో యైన మన్నించు నవసరమేమి
రా! యయ్య సందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 2

ఇదియెల్ల నాలోన నేను నాకోస మేడ్చెడి యేడ్పు
 వదములుగాఁ గట్టి యేల యీరీతిఁ బాడుటో తెలియ
 వదలని నీ పట్టుదలకు గుండియ బ్రద్దలైపోవు
 నదయుడ నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 3

ఒక దిగుల్లోనుండి పుట్టి వదలక యుండగావలయు
 నొక తగుల్ నీవన్నఁ గలిగి వెట్టిగా నూగాడవలయు
 నకట తానది కోటిజన్మముల చారితార్థమ్ము సంవి
 దకలంక నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 4

తగవీని పిత తెచ్చి నక బ్రతిష్ఠించెఁ దావీడు నన్ను
 మొగమోట పెట్టు నంచిత యనుకొనఁ బోకువే! నాది
 వగఁబూంచి యిరుకునఁబెట్టి కొంత లాభము గుంజకొనెడి
 రగడయా నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 5

స్వగృహే యటంచు సంకల్పమందు భాస్వన్నూర్తి యేమి
 స్వగృహాంబటన్న వై రాగ్యమూనెడు ప్రకృతి నాయదియ
 నిగమాంతవేద్యుగా నెంతు నెచ్చటి నీవైనఁ బెట్ట
 నగచాట్లు నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 6

పరిశివా! యీ మేనితోడి నాయున్ని పట్టించుకోకె
వరమమా నా గుండెలోని రాయిడి పాటింపుమయ్య
పరుగ నౌ నిందియ పటలియొక్క త్రివృలు వానివయ్యె
నరసింహ నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 7

ఆ యిందియములు జీర్ణించు నప్పటి కా యిందియములు
చేయున దేమియు లేద యవ్వాని చింతయు లేద
రోయుదు వవిలేక వాని సంస్కృతిరూపమై యున్న
రాయిడి నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 8

అవనిజ మున్నచో దాని పుష్ప ఫలాపేక్ష మొకడె
యవనిజనానికిముండ్లె సర్వ లక్ష్యము సేతువీవు
యవుర నీ భావన నవసుమ ఫలాభమా మమ్ము
నవియింతు నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 9

క్షీతివై నఁ బ్రదికినన్నాల్లె పుణ్యంబుసేత ముఖ్యముగ
మతికి దీపించెడు పూర్వకృత పుణ్య మహిమచే నిన్ను
స్తుతిచేయు మతి గల్గుఁగాన నీ వచ్చ సుకృతాకృతివిగ
నతికెదు నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 10

నిదురయ మేల్కొంట సూర్య చంద్రుల నియతిచే గలుగు
బ్రదుకులోపలి సూక్ష్మమూలును శుక్రాది గ్రహములవలన
నదియ కాలము కాలమీవ విడదీయ నలవి కానట్టి
బ్రదుకిది సందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 11

అనుభవించెడు భాగమేను చూచెడు నా భాగమీవు
అనుభవించుట మాని వట్టిచూచెడు నట్లు చేయఁగదె
యనుభవమేల యో యభవ నీచమ్ము సనుభవమేల
యభవమై సందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 12

దండితానేకవదైత్య! తమరి చింతన లేకయుండ
కుండలలోన గుఱ్ఱాలు తోలుచు కూర్చుంటి నేను
గుండియలో దిగులొకటి కొండమై కూడుచున్న యది
యండగా సందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 13

వేళకుఁజేయుచు జపము నిన్ను భావించుచు నితర
వేళల నింతకుమించి సేయగా వేరేమి నేర
నోలిమైఁ గృచ్ఛ్రములు నుపవాసములొకయింత నాకుఁ
గ్రాలవు సందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి : 14

వీరకటి యడుగున నెక్కడో వెల్లు చిన్న మొక్కవయి
కాక యెల్లుందువొక్కో యగాధాంధకారాంధువు నను
వీర మై వెదుకగా మునిగి యుక్కిరి బిక్కిరయ్యెద, ర
నాకార, సందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 15

తాకికంబగు నొక్క చిన్ని తృప్తి కల్లగఁ జేసి కోను
దాక వెన్నకు జారెదవును గనుచూపు దాటిపోవంగ
నీకోసమై యాగి యాగి పాణముల్ నిలచిపోయెడు, ము
దాకార! సందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 16

ఇతర విషయ సన్నికర్ష మెప్పు డీ యెదకుఁ గల్గెడినా
మతి చలించుచునుండె నప్పుడందునే మమత యక్కఱయు
జతపడకుండనే మదికి సహజంబు చాంచల్య మిట్టు
లతికితి సందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 17

ఎదలోనఁ బ్రేమంపుటూహ యుదయించు నింతలో నీవు
నదవదల్ సేసిన ప్రేమ, స్మృతిపథంబున నంటి యీ ప్రేమ
పదములో నైనట్టి తీపి పాడవు, వ్యర్థతా బుద్ధి
నదయుడ సందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 18

మిక్కిలి నల్పమా సుఖము లొక గడ్డిమేటిగాఁ గూర్చి
యొక్క యగ్గికణంబు తుదకు నంటింతు వున్నన్నినాళ్ళు
లొక్కొక్క సమిధగా వేయు దారిపోకుండ నేమందు
నక్కటా! నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 19

తెలివి యనంగ నీయదియ తెల్పి, యంతికమునఁ జేరు
పొలపముల్ పచరింతు వందలు వేలు మోహమ్ము పెంచి
మొలక నవ్వులతోడ దులపరించుక పోయెడు తుదకు
నలయించి నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 20

క్రిందినుంచీయును బై దాక శ్వాస దీర్ఘీకరించి తరు
ణేందు చూడామణీ! పాము తోఁకపై నిల్చు చందమునఁ
బొందు వెన్నెముక వెంబడిఁ బినాకంబు పూనియుంటివని
యందునా నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 21

చందిరులేక నెన్నొనట వారగా సారాంబు వీచి
యొందిన మెదడులోఁ జలువ చెమ్మలు నురళింపఁ దలకుఁ
జెందించిన తలగ, నిన్ను నిరతంబు చింతించుచుండ
నందువా! నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 22

ఒందిన యైదుభూతములతోనున్న యున్నిమేనొచు
కందును దిందు ననంగఁగమలాప్త కమలారుతొచు
నిండు చేనయి యజమాను డీవొచు నేనువేటొకడ
నందునా! నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 23

కందనకాయ యాడునన నూపిరి కదలుచున్నదన
చిందిపోయెడునట్టి యూహలొక చోటఁజేరుచున్నవన
మందమై చలువలుక్రమ్మవన రుద్రమసల విచ్చోట
నందునా! నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 24

బొందిలోఁబ్రాణమ్ములనుచు నుంట నీపాలుపు, ప్రాణమ్ము
లందాడుచుంట నా పాలుపు, ననియతమై ప్రాణచయము
లందాడుచుంట నాపాలుపు నియతమ్ములగుటనీపాలుపు
నందునా! నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 25

శ్రీయతనేత్ర! చిత్రములురయ్య నీ చిద్విలాసములు
వేయిరకాల యొయ్యారములుగ నర్పితహస్తకోటి
యై యున్నదగు పినాకముగ నిల్తు మత్పాణాత్రకుంభ
కాయతి నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 26

కన్నులకును వేడిలేని యెండయుఁగడలేనిమిన్ను
 చిన్నారిమణియును దొడుగనీయవు చేతలోఁగలవు
 చిన్నారివెండువు నావి యన్నట్లుచూపించుచుండు
 వన్నియు నందమూర్ఖిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 27

మున్ను కాళియ ఫణి యడుగులందున మోసిన మాటు
 చిన్నారి యడుగులపైన గల మోజు చెడలేదు నీకు
 వెన్నువెంబడిఁ జిత్రముగను దొక్కెడు విరిసి పయెదన
 యన్నలా! నందమూర్ఖిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 28

ఇవియెల్ల బ్రాతిభాసికమాలే యంచు నీసడించకువే
 శివ! భాసమైయున్న నీవ యావెన్క సేవించుకాదె
 యపుర ప్రతిధ్వని యధిక రమణీయ మది దిక్కువారగ
 ప్రవణత నందమూర్ఖిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 29

చచ్చినవారేమొ వారు చావగాఁ జావనివారు
 పచ్చని యీ చెట్టుమీదఁబడి తెగ బావుకొందురట
 యిచ్చట మిగిలిన వారికోస మీ యెద్దుటయంచు
 సచ్చగా నందమూర్ఖిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 30

పానపట్టమ్మును వైని శేషాహి పడగ నిత్యములు
గా నీకుఁ దోచెడు స్వామి! వానితోఁ గలిపి ధ్యానింపఁ
గానంగ నయ్యెడు సన్న జోతిగాఁ గన్బొమ్మల్ నడుమ
నానంద! నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 31

నీ విరహము దుస్సహమ్ము నాకుఁ గంఠేకాల! యభవ!
నీ విరహమ్మునఁ బూర్వ సంగమ నిర్ణయంబనను
భావంబులో నీవు నిల్చుటయును నిల్వమి యిద్ది నాదు
హావళి నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 32

ప్రాచీ సతీగర్భము క్తి సుంతయుఁ బడయని యినుని
శౌచమ్ము నౌవ్యమ్ము పగిది నుదయమ్ము సంతరింపకయ
రాచి జింపానఁ బెట్టెదవు చి త్తధారాచిత్ర బాధ
నాచెడు నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 33

నాదు చిత్తమున నేదో దిగుత్ విడనాడక యుండు
నాదిగుల్ నీవుగానైతి భావసంధ్యావార్షకాబ్ద!
నీదు చిత్తము నాదు భాగ్య మాసర్జనీభూతమతిధు
రాదీప్త! నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 34

ఒక్క చైతన్య మన్మస్తువుగొంచు నుర్విని మింటఁ
బెక్కులు జీవకోట్లను సృజించుట ప్రియమైవ నీకు
ఒక్క రక్షించుమన్నాటకు శతోక్తు లొప్పునుగాదె
యక్కఱ నందమూర్ఖిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి 35

నీవు నాయెదనుండి వెడలిపోయితి నిజమిద్ది శూన్య
దేవాలయంబుగాఁ దోచు ఘంటారుతియు ధూప దీప
నైవేద్యములు మంత్ర పుష్పమాది విస్పదక దివాంధ
రావమై నందమూర్ఖిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 36

ఒక వేయి విధముల నెడతెఱపితేక యుండగ నిన్నుఁ
జికిలివెల్లుగఁ గోలవెల్లులేర్పడ్డ చిన్నారి లింగ
మకృతాకృతిగ రూక్షబుద్ధి నూహింతుఁ జూపునకంద
వకలంక నందమూర్ఖిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 37

నామీఁద నీకింత కోవమొప్పు నున్నది హేతు శతము
స్వామి! వీయండుఁ జూపించినాడ నశ్రద్ధ యింతయుగ
నేమో ప్రసన్నతలేని సుజన ధీహృతనైజ మృదుత
రా మింతు నందమూర్ఖిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 38

నీ యీ శరీరముల్ నడుమ మనసు వంతెన కట్టియుండె
నా యీ మనస్సుతో రాకపోకలు నడచుచునుండె
నాయయ్య సన్ను నీ కడకు లాగుక నడిమి వంతెనను
కాయించు నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 39

సంసారమును వీడకుండ నెట్లైన సాధింతునా! రి
రింసామతింగాక యుండ నిన్ను నారాధింతునా! పృ
శంసా పథంబైన జనకరాజ లక్షణమందు నటవె
హంస శ్రీ నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 40

అసమాధిగతుడైన యోగియైనను వ్యవహృతి లోక
సుసమాహితుండేమొ యన్నయట్లుగాఁ జూపట్టునట్లు
కుసుమింప నీవె యీ దేహ యష్టిని కుంభిహః! సంవి
దసమాన! నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 41

అడవిలో నున్నట్టులున్నదియ కాని యాకలిదప్పు
లుడుగక యున్నవి నడుమనడుమ దుష్టోగ్ర సంపర్క
మడుసు తొక్కినయట్టు లున్నదియు దీని యాలోచనమున
నడలెత్తు నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 42

మరణ మేవేళనో తెలియగాయె నుమా పాణినాథ
 మరణమే తేరకమున్న యొక దారి మరలించుమయ్య
 పరమ! యింకొక జన్మయైన సంస్కృతి బలమున సాగు
 టరుదా నె నందమూర్ఖిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 43

ఇది నాకు నాకె చిత్రమ్ము తెలిసిన యీ వృథాయైన
 బ్రదుకును బ్రదుకుచు నుంటి బ్రదుకఁదప్పదు పాణినాథ!
 పదివేల్ దివాకరుల్ నీవు పదివేల్ విభావరుల్ నేను
 నదయుడ! నందమూర్ఖిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 44

కాని కామక్రోధములయి గాటంబుగా నెంత బ్రతికి
 నానొ తానంతగాఁ దెలిసి లోకంబు నా మనస్సూపు
 తో నీట మొసలిగాఁ దిరుగు నింతియ తొల్లిటి లోతు
 రానిది నందమూర్ఖిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 45

కంపనపడ్డ కాకివలె లోకమ్ము కామమ్ము కొఱకు
 వెంపరలాడెడు నిన్నుఁబొందెడు విధమెట్లొ యంచుఁ
 గంపరమెత్తదు దాని కలుగాక కలదయ్య విడువు
 టాపిల్లి నందమూర్ఖిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 46

నీకృప యొక్కొక్క యప్పు డొక్కొక్క నీతిగావచ్చు
తేకువఁగను మూసినంతలోన జ్యోతిర్లింగ మట్టు
లై కానిపించుఁ జూడా వ్రదేశమ్ము నహి ఫణాచ్ఛత్తి
తాకృతి నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 47.

అలుపంపు విషయమాల తెలియు నధికంబు లర్థమ్ముకాపు
తలపులోఁ గదలిక కలుగుఁ గలుగదు తన గుండెకదల
దల గుండెలో నెంతలోతు నండుండి హర! నన్ను నింత
యలయింతు నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 48

సర్వజ్ఞతా ముద్ర నభినయించెడి జనుడు నాకంటె
నుర్విలేడెట్లు రక్షింతు నాయంది దొక్కడే గుణము
శర్కుడా! నీవు లేవంచు దిక్కుల సాహసమొప్పు
నార్వను నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 49

నాయందు నీ కింతయైన దయలేని నాశ్మలో నభవ!
వాయి నొవ్వగఁ బిల్చుచుంటి నా స్వామి పరశివా! హరహ
రా! యో మహాదేవ! గిరిశ! శంభో! శివా! శంకరా! ధు
రాయాజ్య! నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 50

నన్ను గాదనుటకు వీలులేదు రన్నా లోకమందు
 నెన్ని దుర్గుణముల వుండవలయుఁ దండీ! యన్నియుండి
 అన్నిటికిందల కట్టుగా నున్నదయ్య పట్టుదల
 యన్నలా! నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 51

పదికాదు మరి పది జన్మలను నేలఁబడవేసి యీడ్చు
 మది నీదు పదముల పట్టు వదలుట యన్నదిలేదు
 వదరుట యొక్కటి యాపైన సంకెళ్ళవలెఁ గాళ్ళయందు
 నదవద నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 52

సరియెదో సామెత చెప్పుదురు నుమీ శని పట్టెనేని
 పరగంగ నేడేండ్లు తాను పట్టినఁ బలునాలుగేండ్లు
 పరమేశ! నను స్వీకరించి యీ పీడ వదలించుకొమ్ము
 హరహారా! నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 53

కడు బాధ తప్పెడు నొక యుపాయము కలదు చెప్పెదను
 వడి వీనికిని ముక్తి యిత్తమన్నట్టి వగపు లేదేని
 మృడ! జీవగతభవదూహ గుంజారమిది తొలగింపు
 మడలకు నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 54

సడలును దానితోపాటె మత్సర్య సంస్కారములును
వడి నీకు నేమి నష్టమ్ము చెడు నీకు బాధ నావలన
పెడచేను పండునంచుఁ దనదిమరగఁ బెట్టుకొందురటె
యడుగంట నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 55

అవ్వారి గాగనై తనది దమ్మిడి వ్యయము లేకుండ
నవ్వారికో చెప్పిపెట్టుమన్నట్టు లిది సేగి కాదు
కుర్విన యింద్రియపటలి సడలించుకో సాయపడుము
రవ్వంత నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 56

నా భాగధేయమ్ము నాదు ప్రకృతియు నా తనూస్థితియు
ధీభారమై గ్రహచార వశమని తెలిసికొన్నాను
ఈ భూమి యీ మిన్ను నాకోస మేకమైతిరో! హ
రా! భవ! నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 57

చచ్చిపోయినవారిఁ గూర్చి యేమి యోజన చేసినాను
ఇచ్చట వార్లెక యేమి? యిచ్చట నేనుండి యేమి?
యిచ్చట నిది యంచుఁదెలియుఁ దెలియరాదిచట నదేమొ
యచ్చట నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 58

అదియెంత యూహ సేసినను చనిపోవు నా ప్రియులెందు
మెదలుదురో యేమియకాదురో యెఱుగమియ బిట్టు దుఃఖ
పదమయ్యె నవి రెండుకాక యజ్ఞానపథ మేడ్పు పథము
నది యెందు నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 59

వారి యీ దేహముతోడి యిచ్చటి భావి మా యందు
నేరీతి నారీతి లేదటంచు మా యీ దుఃఖ మభవ
వారి తద్భూతము గూర్చి మాకు సంబంధమ్ము లేద
యకార నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 60

మరియెల్ల యిచటిదౌ బ్రదుకు మాకు సంబంధించి నంత
వరకును వృద్ధులై యపుడు చనిపోవవచ్చును, వలయుఁ
అరయ మా కభిమతమద్ది వట్టి దుఃఖాభాస మసలు
హరుసంబు నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 61

వగవేని దొక్కడేమాట పుట్టిన ప్రతిజీవి ముసలి
యగుదాక నెట్టులో యటుల బ్రతికి తానపుడుచా నిమ్ము
ఒగిని బల్లెత్తుమాట నిను ననము నీ యూసెత్తుకోము
హర! నాథ! నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 62

ఎవ్వడో జనియించు బ్రదుకు నెవ్వడో యెవ్వడో చచ్చు
 నెవ్వడో యనుమాట తర్క నిర్ణయమిది ఋషిప్రోక్త
 మవ్వల నివ్వల దాని కనుబంధమగు పొడిగింపు
 లవ్వారి నందమూర్తిలయ విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 63

మానసంబున నూహ చేసినకొలది మరి యేమిలేద
 కాని యోజించుట మానివేసినఁ గ్రమ్ము దుఃఖమ్ము
 తానిది పశు లక్షణమ్ము పశువతీ! దమియించు చిద్వ
 నానంద నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 64

ఇంకొక్కడు కలదు శైలపతి చమత్కృతి నృప్తిలోన
 జంకి నిరంత యోజన పానర్పంగ సాధ్యంబుకాదు
 వంకరటింకరల్ తెరువునంజను బండి యీ మేన
 మాంకేళి నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 65

సర్వ మీలోకమే యయినవారికి, జగమున సగము
 పర్విన వై రాగ్య మైనవారికి, బడ దూహలందు
 బర్హు తేలిక థాత్రి పీఠలకు, సమపాశమ్ము వారి
 కార్వగా నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 66

ఏవానికో భవత్పాద జలజ సాహిత్య రమ్యంబు
 భావంబు, పాపము! దేహ మిందిరియ ప్రిణయమై యుండు
 ఈవు కృపాదృష్టిఁ జూడకున్నచోఁ గృహంబు వాని
 కావల సందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 67

ఇదియేమొ తపమని నేను మరియు నీ వేమనుకొనెదొ
 కొడువ నేఁ గాదని నీవ యవుననుకొన్నచో మేలె
 కొడుకక నేనవుకొనియుఁ గాదనుకొన్నచో నీవు
 నది వృథా సందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 68

ఎన్నివిధాలుగా జగము లోక సంస్కృతి బద్ధమగునొ
 అన్నివిధాలు నింకన్ని విధములు నమరించినావు
 నిన్నుఁ బొందగ నెంచు వానికింకన్ని, నీ ప్రయోగమ్ము
 లన్నలా! సందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 69

నన్ను నీ వడిగిన, వాని వాని జన్మనుబట్టి యేరు
 కొన్నట్టి దైవముల్ గాగ జనమేచి కొందురు నేను
 చిన్నికొన్నెల తల చీరచుంగైన శివు నేరికొంటి
 నన్నాను సందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 70

ఎవడేరుకొన్న దైవమ్ము వానికి నీ విశ్వనాథు
డవుర! నీ పేరె విశ్వేశ్వరుండు నేనది పెట్టలేదు
ఎవడో మహాభిమాని యిడెనందునా! యే మహాఘంబు
రవులునో నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి: 71

పంచభూతమ్ములు సూర్య చంద్రులు పరమ చైతన్య
మంచన నీ విశ్వమన్నదెల్ల నీ యాకార మిద్ది
పంచాస్త్రవైరి! విశ్వేశ్వరుడని యాపై నెవండు మన
నాంచిత! నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 72

ఆ లక్షణంబు లెవ్వనికో కల వసేటది వేఱు
ఆ లక్షణంబులే యైన నీ వస్మ దారాధ్యమైతి
హాలాహల నిపాన సమయ వృత్త నాట్యారంభదోర్హ
కా లింగ్య! నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 73

రసవృత్తులఘు మేము నీవువచ్చి మా ప్రాంగణమ్మందు
వసియింప నడుగము విప్రబంధంబె పరమ వాంఛితము
ముసరెడు శోకంబె మాకు నిద్ర, నీమూర్తి భావనయె
గ్రసనంబు నందమూర్తిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 74

చిక్కిన తనుయప్టి పాలిపోయిన చెక్కిళ్లు దప్పు
 నెక్కిన్న చూపులు గలిగిన విరహిణీ జనులంద
 మెక్కడో చూచితి నుండవలయునదెల్ల నాయందు
 నక్కతై నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 75

తెలిసికోలేనిది నేను, తండ్రి నీ దివ్యమా తేజ
 కెలనంబుగాద, యీ మనసు పెట్టెడు గిరిగింతలివ్వి
 తెలిసికోలేకుండనుంటి గొంతులోఁ దెమడగాఁ జుట్టి
 యలయించు నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 76

నా తపంబుననుండి లేవవచ్చులు నలినాక్షమిత్ర!
 శీతలంబులు లేచు మందమృదు మందశీకర వితతి
 ప్రితిరసారామ సంస్థితక నిన్ను స్పృశియించు శార
 దా తిథి! నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 77

దిరిసెన చెట్టాకువోలెఁ బ్రతిరోజు తీర్ణాంశు డస్త
 గిరిమీఁద వ్రాలు నప్పటికి శిథిలతాకృతిఁ బొందుచుంటిఁ
 బరమేశ! యీ గాలులెల్ల నీ ముద్ర పట్టునో సంజ
 లరుదేర! నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 78

ప్రభు! లోకమందు మోహమ్ములేనట్టి వారిచే నేల
ప్రభవంబు నందింతు మరల లోకాన వడి మేలిమూడు
ప్రభువైన సొన్నారివోలె, మేలిమివలదు లోకాని
కభవుడా! నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 79

కొసఫలమెల్ల నీ చేతిలోఁ బెట్టికొంటి వ్యాపార
మసమర్థుడగు నన్నుఁ జేయుమంటి నాకది చేతకాదు
కుసులేది యేటికి లాగ నే నది కోటికి లాగు
నసిశూల! నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 80

నీవెదో నెత్తికిఁ దెచ్చినప్పుడు నిండైన దుఃఖ
భావంబు పొందుదుఁ గాని తరువాతఁ బరిసిపోయెడిని
జీవునకీ జగదల్ప సుఖబుద్ధి చెడదు మా స్వామి!
రావేమి నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 81

ఎంతయా ఊణిక జీవితము చేసితి వీ మేలు కీర్తు
నంతలో సుఖములు నంతలోన దుఃఖావిలంబులును
అంతకంటె సుఖంబులేద ఊఖమ్ము లే దంతకంటెను స్మ
రాంతక నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 82

మొదలును తుదలేని యట్టి దుఃఖిగుపు మునుగు లొకము
కదియింప నగుట, నీ సృష్టిచేయు లోకంబునలేదు
అది పిల్లిపిసరంత లొక సుఖంబె యంత తీపి యిక
నదియెట్లు నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 83

తొక్కిళ్ళుగా మారి మనఁగియా మూరు తుడుచుకపోయె
దక్కిన యూశ్వవారలకుఁ బెద్ద పార్తగ నయ్యె నది
యెక్కడి బ్రదుకన్న యూహ ఘటియిల్లనే ఘటియిల్ల
దక్కటా! నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 84

ఒకబిడ్డ చనిపోయి యేడ్చుచుండె నింకొకబిడ్డ కింత
యొక యేదొ గీరుకపోయి చిలునెత్తు రుబుకగా, నెంత
వికలత, యారాటమెంత, యిది యెప్పు విడపోవరామి
ప్రకటమై నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 85

పిల్లివై నెలుకను నెలుక పైనను బిల్లిని బెట్టి
యెల్లకాలమ్మును బ్రదికి పిల్లివై నెలుక నెక్కింపఁ
జెల్లమి నెక్కించిపెట్టుమంచు నీ నేవ చేయుటయు
నల్లరై నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 86

ప్రసవబాణుని నీవు చంపఁగలవును బ్రదికింపగలవు
 విసమూను మెక్కఁగాఁగలవు తలమీఁద విధుఁ దాల్చుగలవు
 కిసరుగా, దానికి దీనికిని దేనికింగాక యురక
 రసియింతు నందమూర్నిలయ విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 87

తనకైన నెందుకుం బనికిరా నొక్కదానికిఁ దప్ప
 కనకనలాడు నిప్పులను ద్రోయుము కాలెడు కట్టె
 నినుస్మరించుట మాత్రముడుగదు నీ యిష్టమేమి
 యనఁబోను నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 88

నన్ను నీవు గ్రహింప వేను చనిపోయి నా జీవమచట
 మిన్నలో హరహరా! శివ! మహాదేవ! మృడ! శంభు! కటక్
 పున్నాగ! శంకరా! యంచుఁదిరుగుళ్ళు పొందుచునుండుఁ
 బ్రన్నన నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 89

అకట! సదా కోటి జీవులందున నభవ నేననుచు
 నొకడ నున్నానని యేమి యజ నీకు నురగ కేయూర!
 కొకిలికి నడకలై యెన్ని చొచ్చును గోళ్ళబ్బిలోన
 నకృతులు నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 90

కవ్వడి యంతవానికేని బోయలు క్రమ్మినవేళ
 నవ్వారి నొక్క యస్త్రముస్ఫురించలే దటుగాక మృత్యు
 వొవ్వమిరా నీదు స్ఫురణ ఘటియిగచకుండఁజేయకు వె
 యవ్వల నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 91

మనసులోవలఁ బాలు త్రావునప్పుడు మరి వెండిగిన్నె
 పనియేమి పైడి గిన్నెయె ఘటించును బ్రహ్మ భావనయె
 నినుగూర్చి చేసెద మాళి జాబిల్లి నెమిలి పించియము
 లనియేల నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 92

అయయొ తేలికగఁ జంపుటకు నున్న వెన్నెన మార్గములు
 దయలేక యొక్కొక్క ముక్కగా బ్రతిరోజు తరుగుటయేల
 వియదగ్గి కోటికోటిర! ప్రాణాలు విరియవు విరియు
 నయమూల నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 93

బొట్టు కాటుకపెట్టి నీవు పిలిచిన పాలుపేమిలేదు
 వట్టి నాయంతనే నిన్నుఁబట్టుక ప్రాకులాడెదన
 యిట్టె నక సరిగ పొమ్మన్నఁ జేసెడి దేనియులేద
 రట్టును నందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 94

ఒడలెల్ల నమలుచునుండఁ గమలుచునుండఁ బ్రాణములు
గడితప్పి కుములుచు నుండఁ జీవము కాలకూట గళ!
వడదెబ్బ తగిలినట్లుగను నా యున్ని వాడిపోయెడిని
యడుగడ్గు సందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 95

ఒదిగియుండి యెఱేని మనుచు వద్దు మొట్టోయన్న నీవు
నిది తీసికొనక తప్పదని బలపంత మేలరా యన్న!
వదలించుమీ జన్మబాధ హర! నీకుఁ బదివేలు జోత
లదనున సందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 96

మాట దురుసుచేసినావు చేసితి మనను మెత్తనగ
బాట తప్పించితి బ్రదుకు, పుట్టెడు ప్రతిభ నిచ్చితివి
కోటి శత్రుల గూర్చినావు కూర్చుంటి గుండియలోన
నాటగా సందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 97

గుండిగ సిద్ధముగాగ నున్నది కూర్చుండ రమ్మ
వండి వార్చితిమి నీకోసమే దొరా వడ్డించినాము
మొండి! పోరా! యనఁబోకువే! నీదు పుణ్యమాయెను. పి
యాండారి! సందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 98

చిన్నతంగెడు చెట్టువోలిక సమూలసేవ్యుడ వీవు
 చెన్నగు మూలంబు వదలి యాకులు సేవించునేని
 పొన్నకాయ విధాన జనుడు నునుపెక్కుఁ బో దాదిరోగ
 మన్నది సందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 99

గుండెలో లింగమై నీవు స్వామివై కూర్చుండినావు
 దండిగాఁ గనుమూయ నెదుట హరివయి తారాడినావు
 పండి మీ తత్త్వము నాకు ఫలియించెఁ బాటిత పద్మ
 జాండ! శ్రీసందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 100

ఇంతటి వ్యర్థమెనట్టి దేహమ్ము నిచ్చి, నానోగి
 సంతాపములతోడ నేను బ్రదికి నీ సన్నిధిఁజేర
 సంత తపంబు సేయంగనైన నీ యాజ్ఞ నా యాత్మ
 ప్రాంతమా! సందమూర్నిలయ! విశ్వేశ్వరా! కులస్వామి! 101

విశ్వనాథ మధ్యాహ్నములు శేషాద్రి శతకము

విశ్వనాథ మధ్యాహ్నము శేషాద్రి శతకము

శ్రీనయోధర సమాశ్లేషరేఖా పరీమళామృతధు
నీ పోషితాశ్రితక్షేత్రభూత, మనీషార్ద్రవలయ
ప్రాపితస్వీయభూధరశిఖాక సద్భక్తభావ కల
కీ పూర మలయజా వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 1

వదియేడులును రాకమున్నె నన్ను నీ పర్వతంబులకు
కదలించుకొని వచ్చినాడు మా తండ్రి కన్నాను నాడె
టిది మొదల్ నీవు నా గుండె పూమొక్క కథికారివొచు
చిడుముకుంటివి పూలు వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 2

కున్నలై జనము శుక్తిమతిలోపల గులకరాళ్ళేరు
 కొన్నట్లు వ్యాధులు పాపికోను-నీ కొండకు వత్తు
 రన్నలా! జని మృతి యాధి పాపికో నరుదేర రెంత
 చిన్నారి బుద్ధులు వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 3

వేనికెఱుట్టిన బిడ్డరా వెక్కి వెక్కి యేడ్చెడిని
 నానొప్పు లోకమ్ము కోర్కులను తొమ్మునం గట్టికొని, ర
 మానాథ! యీదుచున్నావు గాన సంబరము సాగు, నత
 సీ నటత్సవమాంగ! వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 4

నీకన్న మాయాననాథు వేతొక్కనిం జూపుమయ్య
 లోకంబులోని మానవుల కోరికలు ఘటించుటకు నె
 యాశ్చరినూనిన యట్టులుంటి మోక్షాశ రానీక
 సేకొని పనిగాగ వేంకటేశ్వరా శేషాద్రి నిలయ! 5

శివునకు నీకును నేను భేదంబు చేసితి నేని
 తవులు నా పాపాన నాదు నాయువు తగ్గునుగాక
 శివుఁడు శివుఁడటంచు నీవు నీవలచుఁ జిత్తాన నాకు
 సివమెత్తఁ బోదయ్య! వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 6

నా హృదంతరమందు మాయ కప్పియున్నది యది దాని
 బాహిరింపింపగా మిమ్ము నిద్దఱఁ బ్రార్థించుచుంటి
 శ్రీహరీ! వీరెక్కువంచు ననుసంత చేయేలేదు
 సేహుసకు న్నాకు వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 7

కొన్ని వాక్యంబుల నిన్ను, నాయనఁ గొన్ని వాక్యములఁ
 గొన్నింట నన్నును విడిచివిడిచి యెక్కువఁగాఁగఁ జెప్పి
 యున్న వేదముల తాత్పర్యమో స్వామి! యొగి మీరునన్నుఁ
 జిన్నపుచ్చగరాని వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 8

ఏది కవ్యడికినిఁ జెప్పినావో మున్నెప్పడో మనువు
 నూది చెప్పితి నంటిగాదె యప్పుడె ట్లున్నావు, మూర్తి
 వాదంబు లేదిందు నీదైన పరమాత్మ వాదంబు గాక
 శ్రీ దీప్తి జలరాశి వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ 9

పరమ వైష్ణవ మూర్తులగుచు వైకుంఠ పురమున నున్న
 నిరత జీవులను గాదరుట కాదిది నేను నా తోవ
 నరణి నీకును విన్నవించు కొనుచుంటి జాలి కొంజడుల
 సిరి వరగింపవే వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 10

మీరు జగంబు పైన నధికారులు మిమ్ముఁ గాదనుట
 యేరీతి నాకధికార మక్కఱయే లేదు నేను
 కోరిన నది రాద కోట్లు వత్సరాల్ కూర్చుండి తపము
 చేరి చేయను లేద వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 11

ఫల దాతలను మిమ్ముఁ గాదనంగ వ్యాపారమ్ము వదల
 వలఁతినో దానికే గోల మీరు కృపాదృష్టిఁ జూడ
 వలయున యిట్టి వ్యాపార భావ మావలఁ బెట్టి నాకు
 సిలుగులు పాపవే! వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 12

ఏ పేరు పెట్టిన నేమి యది యది యేకదా! నామ
 రూపాలు తమ కనురూపమై నట్లు రూపించుకొందు
 ఆపేరు మొదలై నవి వ్యవహార సమాసన్నములవి
 శ్రీపతి కరుణింపు వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 13

మృతి కల్గు నన్న గానికి భయంపడ నేనింతయైన,
 మృతి వేళలో భయంపడుదునో యన్నదే భయంభయ్యె
 మృతియెన్ని పూర్వ జన్మముల యందునయ్యె నోయలవాటు
 శ్రితరక్ష! కాలేదో! వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 14

బ్రతుకు పెట్లా యన్న యట్టిదే సర్వ భయము లోకమున
నది మృతి గల్గునో యన్న భీతికే యన్యమా పేరు
ఇది భీతి యొక్క తత్వంబు లేదు నాకిది యనరాదె
శ్రితరక్ష! యేమందు వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 15

ఒక పెద్దపులియు నోరైఱచి వచ్చినదొక పెద్ద సొమ్ము
ప్రకటితంబుగ నప్తమైన దేమియా భయము జీవనము
నకు భంగమైన దన్నదియ మృత్యువచ్చుదియ నాకిట్టి
సెకలు తూలించవే వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 16

ఏదయైతైన దానద్ది యట్లు కానిమ్మన్న ధైర్య
మూది యుంటిన మృతిఁ గూర్చి యట్లులే యుంటిన కాని
లోదిగుల్ కలద యావేశకున్ మదిలోలమై చనునొ
శ్రీదార! యంచును వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 17

ఆవేశకున్ నీచు కరుణ లేక యిట్లైన నిశ్చయము
భావంబునన్ నిల్చి తొక్కి కొనలేకఁ బ్రమసితి నేని
తావృథా యిదియెల్ల వట్టి సంస్కారతకుఁ గూడఁగాదొ
శ్రీ వేంకటేశ్వరా! వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 18

జీవుడీ మేనిలో గర్భమునఁ బ్రవేశించెడు వేళ
 నో విభూ యంతటి దా సుఖము నందెనో యిందునుండి
 పోవువేళకు నంతయైన దుఃఖము పొందగా నిన్ను
 సేవించు తెలుఁగక వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 19

ఈ భీతిని గురించి యింత బిట్టుగా నెందుకు భావ
 నాభరంబుగ నూహ సేయుచుంటి వనఁ లోకమంద
 హో భీతి చనిపోవు వారి కన్నుల నొప్పునవధిగ
 శ్రీ భోగ సంవాస వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 20

లక్షచెప్పుము వేయిచెప్పుమొక్క వేళకు లోన బరమ
 భిక్షుక భావంబు నిముసమైనఁగన్పించదు నాకు
 దక్షత నాల్కకుఁ గలదు వేయిపద్యంబులు వ్రాతు
 శిక్షింపు నన్నును వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 21

చుట్టిన నాడెట్లో యివ్వి యిపుడట్లే మోహ భావములు
 త్రుట్టెలు కట్టెను పిచ్చి కుదిరెను రోకలి తలకుఁ
 జుట్టు మన్నట్లున్న దన్ని వదలితి నుంత పాలింపు
 చిట్ట చివరి నాళ్లు వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 22

తెరవాలుకాఁడుగా నిందియంబుల తెరువుల నన్నుఁ
దిరిగించి కుత్తుకపైన గండ కత్తెర తెచ్చి పెట్టి
యిరుకునఁబెట్టెడు నేను కోరినట్టిది జీవనంబు
సిరి జతగాఁ జేసి వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 23

ఈ నట్టయడవిలో నిల్లు కట్టించి హింసఁగి మృగాళి
ప్రాణముల్ తీసినదీయనిమ్మన్న పాశమైనట్టి
జ్ఞానముండినను గుండేటిన్నె నను జంపనేవలయు
జేనెడు పొట్టకై వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 24

వైకిని దీయఁగా బ్రహ్మహత్యయుఁబరగ గోహత్య
చేకొని క్రిందికిఁ దీయఁగా నట్లు చేసితి బ్రదుకు
మూక భావము తాల్చు నాత్మ హత్య యిమ్ముగనది నీవు
సేకొందు ముక్తిగా వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 25

ఇది గుండె వింధ్యాద్రి వోలె గగనాని కెగసి గ్రహళి
కదలనీయక సూర్యకాంతి చిలుతలౌ కాల్యల చినుకు
మెదలనీయద కుంభసంభవత, దీని మిట్టి పాటీవు
చిదుమగా నే వలె వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 26

పుట్టెను బుట్టిన బుద్ధి పోవును బుడకల నందు
 కట్టివేల్పా! జన్మ జన్మకుం బుడకలదాక సల్లె
 తొట్టి తొట్టిగ నె యుండెడిని నీ దయతో చెడుదాక
 చిట్టు ముట్టాడకు వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 27

ప్రవహించు కాలువ మైనచో నెండవచ్చును స్వామి!
 తవిలి గుండముపడి నీళ్లు నిలచెను తాడిలోతునను
 యపుర సహస్రార్కతేజ! జాలి నీవార్ప నేవలయుఁ
 జివరి పంకము తోడ వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 28

నొచ్చుదు విచ్చుదు తలతిరిగి ముద్దనోటి లోనికిని
 వచ్చుచు నున్నది యే పనింజేయవలసి వచ్చినను
 కచ్చె పూనిన యట్లుగాఁగ స్వామి నిక గాదనియేమి
 చిచ్చుమింగుచునుంటి వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 29

నీ వరమ కృపచే నాల్గువేళ్లు లోనికిఁ బోవుచున్న
 వీ పది పదునేను వత్సరాలుగా నివ్వటి కరువ
 దై దై న గడచె న్యాసంబు గననొ సన్యాసంబు గననొ
 శ్రీపతి! నీదయ వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 30

ఇన్ని యుగాలుగా నిన్ని దేశాల నిన్ని గ్రామముల
నున్న టి మానవుల్ పుట్టుచుం జచ్చుచున్నార యెందు
కన్నచో నెందుకో తెలియదాయె నీదైన యీగుట్టు
చిన్నమెత్తెఱుంగను వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 31

తాను పరమ మోహి, ఎరులకన్నట్లు తావత్రయంబు
పూని యిచ్చటి యున్ని నిత్యమంచొల్కఁ బోనుక తావ
గానైన పేరాసయేఁచగా నైహికము నిత్యమంచుఁ
జీని తగవులేవు వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 32

కానరానట్టి రోగంబు త్రిప్పకోఁ గలిగిన యట్టు
లేను లేదిది బుద్ధి నిల్వమిని మందు లిముడవు కరుణ
యైన యట్టిచటకా'గాఁగ మాన్పిన నది నీవు మాన్పు
చేను వండించు కో వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 33

ఒగిసీ తనువున కొక్కొక్క యప్పుడొక్కొక్క భోగమ్ము
తగిలించుచుంటి నా మేను శిలవోలెఁ దనరాదుచుండె
తగులదు మిగులదు సుంత సుఖము నా తనువున యండు
సెగలేదిగములేదు వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 34

ఒక్క విద్యలయందు సుఖము పొందుట యుడుగదు నాకు
 తక్కిన వన్నియు సుంతయును నన్నుఁ దాఁకుటలేదు
 అక్కటా! యీ విద్యలెల్ల నీ దరహాసములో కానఁ
 జిక్కితి వీనికి వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 35

చచ్చిన వెల్లఁదొల్లింటి కోర్కెలు చావ వా రెండు
 చచ్చి యేమీ మరి చావకేమి యీ చచ్చు కోరికలు
 మచ్చు చల్లుటకేమొ నన్ను మురిపించి మరపించుటేమొ
 చిచ్చు చూపించవే వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 36

రెక్కొని సాగించుచున్న యట్టి యీ సృష్టి సంకల్ప
 మొక్కటి కారణహీనమై తోచుచున్నది స్వామి!
 ప్రక్క వాపేగెడు కార్యకారణ భావమ్మునకును
 చిక్కనిమార్గాన వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 37

ఇన్నాళ్ళు వెక్కిరింపులుగఁజూచితి విప్పుడుజాలి
 కొన్నట్లు చూచుచునుంటి నావంక గురవవై స్వామి!
 పన్నుగాఁదుదకు రక్షింతువని యాశపడుచుంటి నన్నుఁ
 జిన్నబుచ్చకువె శ్రీ వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 38

వేదధర్మములు దొంగిలించిన విధముగా నుంటి
 నీదుచున్నాను మోహాబ్ధిలోపల నెడ పెడగాఁగ
 నాది మత్స్యాకృతి వగుచు నో స్వామి యరుదెంచినన్న
 ఛేదింపవలయున వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 39

దిగఁబడి పోవుచున్నాను మోహవార్ధి యధఃపఃదేశ
 ముగ మట్టమున నుండి యుబుకు బుడగలై బునబుసలగుచు
 బిగువైన నీవీపుడిప్ప కీలించి పెకలింపఁ జూడు
 చిగురుమెత్తని కృప వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 40

మంటి భావంబులు మింటి భావముల్ మధియింపఁబడుచుఁ
 గంటి హాలహాలంబు కష్ట దుఃఖ నికాయంబునఁదెలు
 గంటిచానలు కృతుల్ కల్పవృక్షంబు జ్ఞానామృతంపు
 ఘింటి పూయింపవే వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 41

నేల సర్వంబును జావఁగాఁజుట్టి నెత్తిన పెట్టు
 కోలేక కాని యా ఆన యెదతెచ్చికోలేక కాదు
 వీలని చీకటి మబ్బు కోర్కుల వెక్కసంబైన
 నీల వదల్చవే వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 42

ఇమ్మెయి యీ నృప్తి సూర్యచంద్రులు నీ కాలమును న
ఘమ్ము పుణ్యంబును వేదధర్మముల్ కానట్టి యిరులు
కుమ్మిన ప్రళయాబ్ధిలోనఁ జొచ్చితిఁ గోఱవాటుగను
జమ్మనే నన్నును వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 43

దాహమ్ము తుదలేని గుండె చెర్వులో దరిదిబ్బలందు
నా హృదయంబు నం గానిపించు చున్నాడు పిక్కటిలి
మోహభావంబులన్ తుంగము సైల ముట్టెఁ ద్రోచుచును
శ్రీహరి కిటిరాజు వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 44

గుండెలోఁ బ్రేవులుతీయు మాట నిక్కువము నీయందు
మెండుగా సార్థక్యమైనమాట స్వామీ! నారసింహ!
గుండెతోఁ బ్రేవులువడ్డ మోహంబు గూళ్ళనుగూడఁ
జెండవే దయపేర్చి వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 45

నీవు లేవన లేవటంచు వాదించు నిర్భయ దైత్య
భావంబె మేలనిపించు నీవు కన్నడుట నిశ్చయము
భావించి యున్నావటంచు మేమేమి బావుకొన్నాము
సేవోరుమతి దక్క వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 46

ఎంచి నీ విట్టులుందువని యంచును నిచ్చోటనుందు
 పంచును నియమంబు లేనియపుడు లేవనినఁ దప్పేమి
 పంచన యెవరికి? కొలువులోని కంబము చీల్చి గుండె
 చించిరా నీ పని వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 47

విదేండ్ల పసివాని వెన్నవేసుక యసుర లోకేశు
 పాదులు పెల్లగించితివి మరియు నిక బట్టి పుత్రకులు
 వాదనే వాదన తండ్రి నెదిరింపవచ్చును పాడి
 చేదుకో వచ్చును వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 48

మొట్టమొదట బలిదైత్యు యాచింపఁబోయినవేళ
 బొట్టనవేలంతలేవు తెగ నుబ్బిపోయితి మిన్ను
 పట్టక దాత యనంగ నొక్కడే బలి, వీలమొక్కఁ
 జెట్టుచేసెను నిన్ను వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 49

ఔను దానమ్మది నీవు చెప్పినయాట్టి వేదముల
 లోనిదేగద, ధర్మమద్ది చేయుట లోపమైపోయె
 బూని నీ కిటుకేమి సుంత తెలియగఁ బోవదు మాకి
 సీ! నీకుఁ దెలియదో వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 50

జన్నముల్ ధ్వంసము సేయలేదు తా జన్నముల్ సేసె
 నిన్నుఁగాదన్నది లేదు బలిదై త్యు, నీవేల మిన్ను
 మన్ను కాకుండఁ జేసితివి ధర్మపు మతిలేదు సురల
 చెన్ను పాలింతువో వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 51

నిన్నుఁ బొమ్మనలేదు బలియుఁ బ్రహ్లాదుని మనుమడతడు
 నిన్నును దన తాతముల్లియ యనుకొనెన్ మొగమాట
 మన్నది నీకు లేదని యెఱుంగడ యన్నాడు నిన్నుఁ
 జిన్నపుచ్చగనేల వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 52

ముల్లోకములలోన నిండియుండి యెప్పుడు తృప్తిలేక
 ముల్లోకముల బైటగూడ మరి నిండిపోవు పేరాస
 చెల్లించుకొనఁగాక యేమి బలిచేసెఁ జేసినదీవు
 చిల్లర యూహను వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 53

బ్రాహ్మణజాతి సత్త్వంబుమాని దుర్జన వృత్తులగుచును
 బ్రహ్మ బంధువులౌట కీవ యంకురార్పణ చేసినావు
 బ్రాహ్మీపథేతర వృత్తముంబూని భార్గవరామ!
 జహ్మచరణధామ! వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 54

వాఁడెవఁడో తప్పచేసె నది వాని వర్ణమందఱను
గాడినపెట్టి నరుకను నిజముగాఁ గారణమగున
తోడు తల్లియుఁగాని నీకుఁ బెట్టలైనఁ దుఁగించివేయుదువు
చీడ పట్టినచోట వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 55

అండజపతివాహ! మధ్యమధ్య నీ కావేశమెత్తు
చుండున యప్పుడు, సుంత తరువాత, నున్నవారికిని
పండిన పంట, యీ నడుమ మనియెడివారి దుర్జనులు
చెండుచున్నారయ్య! వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 56

అవుర! నీ భార్గవ రాముడై నట్టి యవతారమొక్క
దు విశిష్టతందాల్పి యుండె నొక్కొక్కడు కుజనుడైన
రివరివకేమి? యొక్కొక్క వర్ణమారీతి పేఱెత్తి
సివమెత్తుట భరంబు వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 57

జపహోమ మంత్రాది నియమ సమితి నిన్ సాధింపనైన
విపులతలేని నీ కొన్ని యవతార విభవముల్ కలవ
యెవుడుఁ జెప్పక తప్పదాయె నిక జెప్పచీ నీనిగూడఁ
జెప్పుమ యీ మర్మంబు వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రినిలయ! 58

గొడ్డలిపూని తిరుగరు సమిధలకోస మెవ్వరును
 గొడ్డలియెందు కెవ్వరినొ నరుకుటకోసమేకాదె
 దొడ్డబుద్ధి యనాదిది కృతవీర్యుడు దొరికెఁ జెడ్డకును
 జెడ్డ యేమున్నది వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 59

ఎన్న నిన్ నీవయెఱుంగని యవతారమెత్త నెంచితివి
 నిన్ను నీ వెఱిగిన దానికన్నఁ బండితి రామచంద్ర
 సన్నతమూర్తిగా నింకఁ బదియెత్తు స్వామి! శ్రీరాము
 చిన్నెలు తేలేవు వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 60

అచ్చమైనట్టి సాత్త్వికపు మర్యాదయై నట్టివాడు
 అచ్చమా గుండెకు మిక్కిలిగ దగ్గరై నట్టివాడు
 పచ్చని మైదాలువాడు శ్రీరామ భద్రుడై నీవు
 చెచ్చెర రావయ్య వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 61

సకల వేదమ్ములు నుపనిషత్తులు సకలాగమములు
 నొకయెత్తు, నాస్వామి! రామ యనునామ మొకయెత్తు, రత్న
 శకలమ్ము రఘువతి, చీకటి నెఱుక చాలమియను ని
 శికిఁ జందమామ శ్రీవేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 62

బుజమున విల్లున్న సందమును గొల్చిపోసెడు స్వామి!
నిజమున కప్పీయఁ గలుగు తత్త్వాంబునిధి రఘుపతియు -
రజనివతి మనోజ్ఞ వదనుడు, వసంత రమ్యాకృతి, మన
సిజ రమ్యతరమూర్తి వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 63

ఎన్ని మహాయుగంబుల తపస్సు వ్యయించితో రామా
డన్నట్టి యవతారము పడయ నఖండమైన కాలమ్ము
జన్నియూవై పిండు పాలజున్నైన చక్కని రాము
చెన్ను వహించితి వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 64

మనుజులీరీతిగా నడువవలయు నన్నాటలు చెప్ప
మనుజులు లక్షలు కోట్లు నడిచిన మనిసి నడ్పించు
మనిసి లేడొక్క శ్రీరాఘవుడు తక్క మహితమా సృష్టిఁ
జననాటినుండియు వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 65

మానవజాతి కంతకును నవ దీపమణియైన రాము
డైనావు రాముడుఁ బరమనాగరు డచ్చమా మనిసి
వాని మేలిమిచూపి సరకు విడుదల పరతువీ సృష్టి
శ్రీ నీరజాతాక్ష వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 66

నూలు తప్పలు సై చవచ్చును నూటిపై నొకటి
యోరువరాదేమి? యోర్పుకొన్నచో నోర్వనువచ్చు
నూరేమి పదివేలు, నందులోన, ననుఁగు మేనమఱఁది
(శ్రీ) రమాపతి కృష్ణ వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 67

పల్లెమ్ము విసరిన గొంతు నరుకగాఁ బడుట చిత్రమ్ము
పల్లెమ్ముఁ జేయించితల్లు దీనికై ప్రత్యేకముగను
త్తుల్లి భారత యుద్ధమునకు నాంది నెత్తురు చేసినావు
చిళ్ళితా మతితోడ వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 68

మొదట నిద్దటికయి రెండు నవతారములు, పై నొకటి
తుదకును శిశుపాల ధంతవక్త్రులఁ దునుమనేకాద
యుదయించినది దైత్యశక్తి పలుచనై యుడిగి నీవల్లె
చిదుముచున్న కొలంది వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 69

ఒక్క దాసికి మై కొకిలికి స్వరిచేయుటాక గొప్పగాదు
కక్కసించిన నుయోధనుని మనసు వంకర తీర్చలేదె
ఒక్కడా! నాయెద వేయిమంది దుర్యోధనుల్ కలరు
చిక్కించుకోరాదె వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 70

వేరికిజూపి ప్రయోజనము లేదో విశ్వరూపంబు
వారికిఁ జూపితి కౌరవ సభలో భయపడినట్లు
ఔర! పరమ నిష్ప్రయోజనమ్ముగ నాచరించుటను
జేరి కొత్తయెలేద వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 71

కాయ మొదలొ విత్తు మొదలొ యనుప్రశ్నగానైన సృష్టి
కే యానిలేదు నీకువలె, భేదమో యిది ఖండఖండ
మాయె నఖండమా జ్యోతివీపు నీవా సంతఁజేసి
శ్రీయుతుడై నాపు వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 72

ఎత్తక తప్పక చేసి జన్మరాహిత్యంబు గీత
లోత్రిచెప్పితి తొల్త జన్మలే యెత్తకుండగఁ జేయ
వొత్తి యేడ్పించి లాలించు లక్షణమో నాగ నీకు
చిత్తమ్ము సాగించు వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 73

ఆయన కొంపయు గోడి నాగలి యాయన గోల
యాయన పడుచుండ మోసికొంచు నేలంతయు నీవు
రాయిడిలేకుండ లోక మెన్నికల్ రాజ్యాలు బిట్టు
చేయుచునుంటివి వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 74

మానసమును సృష్టిచేయు నజ తెల్విమాట చెప్పవలెఁ
గాని నీ దేమున్నది యజకృతమనః కల్పనమంది
పూని త్రిపురవైరి యొక్క పనిమీద బుద్ధుండవైతి
శ్రీ నీరథ శయాన! వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 75

ఈ సృష్టియంతయుఁ జూడ నొకయెత్తు నీ మనో వికృతి
భాసంబును వివేకమంచు వెలయించు వని యొకయెత్తు
దాసాత్మికము లన్యములు బుద్ధావతారము మనసు
చేసిన కల్పన వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 76

నీవు లేవని చెప్ప నెన్ని వాదనల్ నేర్వంగవలయు
నీవె నేర్పితి వన్ని వెదకికొనైన నీతియే లేక
ఆ వేదము ప్రమాణమంటి మరలఁగాదంటి బుద్ధుఁడయి
సేవాసభిముఖుడ శ్రీవేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 77

యుగములుగఁ దపస్సుచేయు వారలకే దిక్కులేదు
పగలులు పది కన్నుమూసి నీవు కన్నడవంచు లేచి
తెగఁబడి నీవు లేవన్నఁ దనవెంట దిగినారు జనము
సిగలు కత్తెర వెట్టి వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 78

తెలివిమాలినవారి సంఖ్య యెంత వృద్ధిపొనర్తు వంత
పలుకక కూర్చుండవచ్చు సుంతయుఁ బనిలేకయుండ
మూఁభ సౌఖ్యము చూచికొంటి నా స్తిక శూరుఁడై జనుల
సిఱుగులకేమిలే వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 79

సామాన్య మనుజ ధర్మములు మాలిన జనసంఘమునకు
సామాన్య మనుజ ధర్మములు చెప్పిన జనుడెడై వమ్ము
వామాన్య ధర్మముల్ వార లాచరించరు కాని గొప్ప
శ్రీ మహితో నుండె వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 80

ఎత్తక యెత్తక నేటికీ జన్మ యెత్తితిమాయెఁ
గత్తిరింపులుగ ధర్మమ్ము పేర సుఖంబులు సాగు
నెత్తకమున్నెట్లా అట్లే కారాదొ యెత్తి యేమిటికిఁ
జిత్రైట యందురో వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 81

ఎన్నిమతాలైనఁగాని మింటిలో నేమానటన్న
దెన్నగా నిప్పుడే అక్కడెక్కడో యేమియులేద!
మన్నులో నంత మొగ్గయినఁ దానంత మతముల గొప్ప
చిన్నారి బుద్ధుడా! వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 82

పరమును నిహమును గలిపిచేసిన భావన వేఱు
 పరమును వదలి యిహముఁగూర్చిన భావన వేఱు
 పరుడవు నీవయి వట్టి యిహమును భావనసేతు
 చెఱుపయ్యె నో స్వామి! వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 83

మరియు నాల్గున్నర లక్షలైన సంవత్సరములకు
 ధరఁ గల్గివై పుట్టుదట వె యప్పటి ధాత్రి యెట్లుండు
 సరయ నిప్పటి స్థితి బట్టి లేదూహకందుట మరియుఁ
 జరుగులు చిరుగులా! వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 84

అప్పుడెవ్వడో బ్రాహ్మణునకు జన్మింతువని వ్రాసినారు
 అప్పటి కైనను బ్రాహ్మణులటంచు నవని నుందురట
 యిప్పటి స్థితిఁబట్టి నమ్మకములేద యీ దశమంబు
 చెప్పి ఫలములేదు వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 85

అప్పటికెందుకు పుట్టుటో తెలియదు వేదము లివి
 అప్పటికెప్పుడో పూర్వమే లుప్తమైయుండు,వట్టి
 గొప్పకు నేఁ గల్గినంచుఁ దెల్లని గుఱ్ఱమ్ము నెక్కి
 చెప్పికోరావలె వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రినిలయ! 86

సాక్షివి నీవు నీకు యుగధర్మముల్ సాగించు నంత
 దీక్ష యున్నట్లుగాఁ బాపపుణ్యముల్ దిద్దెడు నంత
 దీక్షతోచదూ, యుగాను సరణమ్ముగాఁ దిరుగనిచ్చెదవు
 శిక్షించవే మమ్ము వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 87

నన్నడిగినయెడ ధాత్రీయంతయు నాటికి ఛిన్న
 భిన్నమైపోవును వచ్చి యదుకులు పెట్టెదో యేమొ
 క్కిన్నన నీ చేతి కత్తి యది యయస్కాంతమై ధాత్రీ
 చిన్నిస్తమిముక్కలై వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 88

యుగములు సాగించుచుందుఁ బెరిగించుచుందు పాపమ్ము
 తెగ సాగనిచ్చి యొక్క యవతారమై దిగెదవు నీవు
 తెగరాని యీ సృష్టి యెందుకెందుకీ త్రిప్పలు వట్టి
 సిగపట్ల గోత్రమ్ము వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 89

దున్నుకొనగ నెక్కి తిరుగను నెదేని తోలికొనగను
 నన్నగ యంతాఁగిల మీఁదనే గుట్టమే యుండదవుడు
 అన్నాడు గుట్టమ్ము నెక్కి వచ్చెద వనగ మా తెల్వి
 చిన్నపుచ్చుటకేమి వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 90

మరియును నొకమాట శతవిధాల శ్రమింబంత నీకుఁ
 బొరయకుండెడు నట్టి మార్గానఁ బోవుచున్నాము
 వరమాణు మారణాయుధములక నీవువచ్చి పాపములఁ
 జెరగ నక్కరలేదు వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 91

లేదేని నొక్క యూహ పొనరింపవలెన్ గృతయుగ
 మాదిలో నిన్ని దేశాలులే వంతమందుఁ గలితుది
 నీ దేశములు నుండ నొక్క భారతమే యుండునపుడు
 ఛేదింతు వఘమును వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 92

లింతయల్పపు సంఖ్యగలుగు సృష్టి యాద్యంతంబులందు
 పంతమ్ము మీఱగాఁ బెద్ద చేవరూపంబును గల్గి
 వింత రాతును నొటకేని నడిపట్టు విడిలించ వెపుడు
 చింతిత ఫలదుఁడై వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 93

యుద్ధాలు భూకంపములు సముద్రమ్ము లుబుకుట యొకట
 వృద్ధి మరొక్కచో క్షయము చూడ నిదెల్లను కాల
 వద్దతి కాలమ్ము గ్రహగతిం జను భావింప నీ వ
 సిద్ధి కాలమయమ్ము వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 94

కృన్నన నిచట బ్రదుకుట కే యహంకారమ్ము చంపు
కొన్నఁగానీ తేలదాయె నిన్నుఁ గన్గొనగను జెప్పు
మన్నావటే యింక నేనటన్న మోహంబు సర్వంపు
చిన్నెపోవలెఁగాక వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 95

మొక్కుబళ్ళకును బ్రసన్నత న్నీవు పొందినయట్లు
చిక్కని భావనా వితతికిఁ మరి చిక్కవో యేమొ
అక్కటా! అప్పుల మున్నియున్న నీ యాశ్రయమేమి
చిక్కులు తీర్చునో వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 96

వాఁడెటువంటివాడైనను సరే జవంబున వచ్చి
యేడుకొండలు నీవి చేదుకొమ్మంచు నెక్కి, కొట్టించి
బోడి, నిన్ మొక్కిన వాన దృష్టమ్ము పుచ్చిపోయినదె
జీడి నిక వదలదు వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 97

మరి 'కలా వేంకట నాయకో' యన్నమాట కర్థమ్ము
పరమేశ తెలిసెను పుణ్య పావముతో పట్టించుకోవు
గిరికివచ్చుట, నిల్పు దోపు, తలబోడి, కేల్మీదీ కట్టు,
చిటుమేల్లు కలిగింతు వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 9

మది దైవమంచును నిన్ను సమ్మనమాదిరి యిదియొ
యెద నిన్ను నిల్పుటలేద, సమ్మని యెవరినో పట్టి
పదరుచు నుంటిన యిద్ది నాదైన భక్తియో వట్టి
చిదురుబోతు తనంబా! వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రినిలయ! 99

సాద సుదర్శన మది చేత వాసుకి చుట్టుకొన్నట్లై
విదిత శంఖము వినాయకుని నెమ్మొము విరిసినయట్లు
పదనూర్ధ్వ పుండ్రమ్ము లవి త్రిశూలంబు పగిది రెండుగను
చెదరక రావయ్య వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 100

శ్రీవయోధర సమాశ్లేష రేఖా పరీమళామృతధు
నీ పోషితా శ్రితక్షేత్రభూత మనీషార్ద్రవలయ
ప్రాపిత స్త్రీయ భూధర శిఖాక సద్భక్తభావ కల
శీ పూరమలయజా! వేంకటేశ్వరా! శేషాద్రి నిలయ! 101

విశ్వనాథ మధ్యాహ్నము

ద్రక్షారామ శతకము

విశ్వనాథ మధ్యాహ్నం దాక్షిణ్యమశతకము

శ్రీ సప్త గోదావరాంబు నిత్యాభిషిక్త రమ్యాంగ
వ్యాస సన్నతి రంగ సప్త ఋషి మండలార్చిత లింగ
ప్రసాద శేఖరోన్నత వృషభరాజ రాజత్తురంగ
కాసితానంగ భీమేశలింగ! దాక్షిణ్యమశతకము! 1

కూడిన నీ సృష్టికంటె గిజిగాని గూడైన మేలు
మోడిగా నొక్కొక్క దారమాదారముగఁ దీయవచ్చు
నాడిక నెచటచ్చటికిఁ దునాతున్నలై సాగనీయ
కాడింతు మనమ భీమేశలింగ! దాక్షిణ్యమశతకము! 2

కోరి కోరి యొకింతయైనను బెగుల్చుకోరాక యుంటి
సారమ్ము లేదని యెఱిగి కూడ సంసారమ్ము నుండి
ఆర రాని కృపావిశేష మొప్ప నీవరుదేవ యేని
కారాకు నగుదు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామసంగ! 3

మాదు పట్టునఁ బెద్ద బరువుగా నుండి మన్నించు చుండి
వేడి కన్నుల యందుఁ జంద్రశేఖర భిక్షువై యుండి
యాడికలయ్యె నా బ్రదు కిహ పరంబులందునఁ జెడిన
జాడగా నయ్యె భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 4

ఏ యూహ విభవంబు నన్ను నీ దృక్కిపిందుఁగా జేసె
ఆ యూహ లక్షణంబింత నిలువక యభవ! చంచలత
చాయని మనసుతో నీవయి! నిలం బడ్డట్టి మనసు
చాయకుఁ దేదు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 5

బాదరబందీ లివి తలముస్కలై బాధించు చున్నఁ
బాదముల్ నీయని నేను త్యజియింపఁ బాల్పడ నన్న
నీ దెస భక్తియో యిద్ది వ్యాధియో నిగిడి పద్యములు
గాదెలు త్రవ్వ భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 6

పరములై నీ స్థితింగన్న నీ యాత్మ భక్తుల యొక్క
చరితముల్ విన్న నా గుండియను దిగఁ జారిపోయెదను
మరచి పోవలె వారి నీవు నావంటి మానిసిఁ బోవఁ
గరుణ దెచ్చికొని భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 7

బూదిలోఁ బోసిన యట్టి పన్నీరు పోలిక నయ్యె
నో జేవ! నా జపమెల్ల మనసిది యొక యింత నిల్వ
కాదిలో నీ తనూయష్టి నిర్మితి యందేమి కలదో
చాదిన కిసరు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 8

పది మాటలకు నొక్క మాట బదులుగాఁబలుకంగ వచ్చు
నది యెంత బిగిసిన నైన వ్రతము గా నాడవో యేమొ
పది పక్షుల్ వందలు గాగ వ్రాసిన పద్యాలకైన
నది దిక్కు లేద భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 9

వట్టిన దిశి లింగమట్లు నీవు రావచ్చును మాళిఁ
గట్ట నక్కటలేదు సన్న నెల వంకఁ గమ్మని చెవులఁ
బెట్ట నక్కట లేదు పావపోగులు బిచ్చగాడివు
నట్టులే నేనును భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 10

పాపమా దక్షుని దైన వీడు పాడ్వరచితి వంత
 కోపాన వారసుడైతి వచ్చటఁ గూర్చుంటి పోయి
 ఆ పని సప్తర్షులైన మెచ్చిరీ వాడిన దాట
 నై పోవుచుండు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ నంగ! 11

మన్నని రాతివ యరుగఁ దీసి పొందుగఁ బూసి కొంద
 మన్నను నూలుక విసముగా విసువై త్రావి కొంద
 మన్నను రావ నీనునుపు పాణంబు లాఁ కట్టు మెలచి
 కన్నుల వెలుగు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ నంగ! 12

ఆదికాలము నుండి భక్తజనుల హస్తామలకమవు
 సాదు బోనపుఁ బ్రాంతయుసిరి కామ పచ్చడివలెఁ బథ్య
 మాదను కొంచుండఁజింతపులు పెక్కకభవ! నా యిది,య
 నాదిదా వ్యాధి భీమేశలింగ! ద్రాక్షారామ నంగ! 13

నీ పునాది కనంగ నేరమే గాని నీ శిరస్సది! యు
 మావతీ! పూజా సుమములతో ఘనామండిత శేష
 డై పట్టి గొడుగును చూచు చుంటిన, యబ్జభువు, భృత
 తాపి సోమరియ భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ నంగ! 14

భక్తుల పలువ దనంబు నీకంటెఁ బాలించు నెవడు
ముక్తి యెందుకు? నీవు నచ్చి తన ద్వారమున నిల్పుమనిన
తిక్త వాక్యము నీకుఁ దీపి, నేను సాత్త్విక భక్తియంద
శక్తుడనా స్వామి! భీమేశ లింగ! దాక్షిణ్యరామ సంగ! 15

పొందితి పెరిగిన బిడ్డ నిగ్రింగి నా పొంత చేరితివి
త్రుంచి యుద్యోగమ్మునకును మరి నీళ్లు తోడి యెడంద
నెంచికొంటివి, ప్రాణములును గొనిపోయితివ్వాడు వలద
టంచు నన్నాడు భీమేశ లింగ! దాక్షిణ్యరామ సంగ! 16

ఏది యెట్లైన నాకేమి నీకేమి యీ మేను గలుగఁ
గాదని యుపవాస ఘటన కలుగఁగాఁ గలుగును గాని
నీ దయ కోసమై యెదురు చూతు నా నిముస మెప్పుడని
గాదిలి స్వామి! భీమేశ లింగ! దాక్షిణ్యరామ సంగ! 17

కృమ్మిన నీ వెల్లు దూర దూరమై కౌపీన రక్ష
ణమ్మున నీ పటాటోపమన్నట్లు నా స్వామి జీవి
తమ్ము సాగు కొలంది బ్రదుకు కృషి విడుదల లేదు మొగిలు
కృమ్ముచు నుండు భీమేశలింగ! దాక్షిణ్యరామ సంగ! 18

నీ వెలుంగుదువు తండ్రి భవద్ధ్యాన నిభృత వేళలను
 పూవుటోవరి కట్టి గుండెలోన నిక బూజింతు నంచు
 పూవుటంచుల మంచు నేత్ర యుగమునఁ బోకార్తు నంచు
 హావళి పడుచు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 19

మన యిద్దఱకు సిగ్గులేదు తలచి నంతన మన్నింతు వీవు
 నను వ్రాత్యుడంచు నెంచకయ, నా నా దష్ట భావ
 సునిశిత బుద్ధి నై నీ మర్పు చొచ్చెద, తేజ
 గని! సరిపోయె భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 20

నేననుకొందును దేహ బలమున నెగడు నిదంచు
 తాను నీవనుకొందు విద్ధి తప్పని తద్దిన మంచు
 పూని మెత్తని వానిఁ బట్టికొని మొత్త బుద్ధియు నగున
 కాన యొత్తెదను భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 21

పైకి శిలా కఠినుండ వయ్యును భావమ్ము లోన
 నాక నివాసుల యన్నముం బోని నాజూకు కలవు
 పైకి వేషాడంబరములు పెఱలు, లోఁ బట్టుదలల్ చి
 కాకు దైవములు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 22

నా స్థితి యిది యెట్టిదో మహేశ్వర! నాకే తెలియదు
అస్థయేమియు లేద యనుము మరిచేని యందునఁ, జాల
యాస్థ తత్తద్విషయాభిషంగంబు నందునఁ బొలుచు
స్వస్థత మాలి, భీమేశ లింగ! దాక్షిణ్యరామ సంగ! 23

ఈ విలక్షణమైన దేహము న్నాకు నిచ్చితి నేను
నీ వెంటఁ బడి వచ్చు వేళ నన్ను తుణింపఁగా నేమొ
దైవమా! దూఁకి రావచ్చు మరి యడ్డదారులుఁ గలవు
కావలె నన్న భీమేశ లింగ! దాక్షిణ్యరామ సంగ! 24

ఘణిరాజు నీ తలపైన నెప్పుడు వడగ విప్పికొన్న
గణనాథపిత! నీవు మూర్తి కట్టిన గానంబవేమొ
అణిమాదులకు వైన నీవు ప్రభు! హరి ఉహరిడ మంచుందు
కణిశ ముగ్ధాంగ భీమేశ లింగ! దాక్షిణ్యరామ సంగ! 25

నాలోఁ బ్రభూ! నీవు మెల్లనాడుచున్నావని తెలియు
నా లీల మెలికలు తిరుగు పామో! సుధార్ద్ర హాసాలుగొ
కాలాకృతిం బూనివట్టి తుణములు గడవుటో తెలియ
ఛాలి కల్పించి భీమేశ లింగ! దాక్షిణ్యరామ సంగ! 26

నీ వెలుంగుదువు తండ్రి భవద్ధ్యాన నిభృత వేశలను
 పూవుటోవరి కట్టి గుండెలోన నిక బూజింతు నంచు
 పూవుటంచుల మంచు నేత్ర యుగమునఁ బోకార్తు నంచు
 హావలి పడుచు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 19

మన యిద్దఱకు సిగ్గులేదు తలచి నంతన మన్నింతు వీవు
 నను వ్రాత్యుడంచు నెంచకయ, నా నా దష్ట భావ
 సునిశిత బుద్ధినై నీ మర్పు చొచ్చెద, తేజ
 గని! సరిపోయె భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 20

నేననుకొందును దేహ బలమున నెగడు నిదంచు
 తాను నీవనుకొందు విద్ది తప్పని తద్దిన మంచు
 పూని మెత్తని వానిఁ బట్టికొని మొత్త బుద్ధియు నగున
 కాన యొత్తెదను భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 21

పైకి శిలా కఠినుండ వయ్యును భావమ్ము లోన
 నాక నివాసుల యన్నముం బోని నాజూకు కలవు
 పైకి వేషాడంబరములు పెరిలు, లోఁ బట్టదలల్ చి
 కాకు దైవములు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 22

నా స్థితి యిది యెట్టిదో మహేశ్వర! నాకే తెలియదు
అస్థయేమియు లేద యనుము మరిచేని యందునఁ, జాల
యాస్థ తత్తద్విషయాభిషంగంబు నందునఁ బొలుచు
స్వస్థత మాలి, భీమేశ లింగ! దాక్షిణ్యరామ సంగ! 23

ఈ విలక్షణమైన దేహము న్నాకు నిచ్చితి నేను
నీ వెంటఁ బడి వచ్చు వేళ నన్ను క్షణింపఁగా నేమొ
దైవమా! దూఁకి రావచ్చు మరి యడ్డదారులుఁ గలవు
కావలె నన్న భీమేశ లింగ! దాక్షిణ్యరామ సంగ! 24

ఫణిరాజు నీ తలవైన నెప్పుడు వడగ విప్పికొన్న
గణనాథపిత! నీవు మూర్తి కట్టిన గానంబవేమొ
అణిమాదులకు వైన నీవు ప్రభు! హాని ఉహాని ఉ మంచుందు
కణిశ ముగ్ధాంగ భీమేశ లింగ! దాక్షిణ్యరామ సంగ! 25

నాలోఁ బ్రభూ! నీవు మెల్లనాడుచున్నావని తెలియు
నా లీల మెలికలు తిరుగు పామో! సుధార్ద్ర మానెలుగొ
కాలాశృతిం బూనివట్టి క్షణములు గడవుటో తెలియ
ఛాలి కల్పించి భీమేశ లింగ! దాక్షిణ్యరామ సంగ! 26

దారియు డొంకయు లేవు స్వప్న పథంబున యూహ
 లారుట యెన్నడు లేద మేల్కొన్న యప్పుడే నిన్ను
 నోరగాఁ దలచిన దానికే ఫలమొసగ వే నిద్రి
 యారుట లేద భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 27

త్రుంచినచోఁ దోన త్రుంచి కొని పొమ్ము తోరంపు బత్తి
 పెంచినచోఁ దోన, పట్టరానంత పెంచుము కాని
 కొంచెమ్ము కాదు కాదెక్కువయుఁ ద్రిశంఖు స్వర్గముగ, హి
 మాంచదపాంగ, భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 28

ఎంచవే యేకాంత మండు నన్ను మహేశ్వర! పరిగ
 ణించవే నా దీనమైన చరితంబు నీ తేజు సవద
 రించవే నాయందుఁ బాపము పరిహరించవే హృద్ర
 సాంచిత రూప, భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 29

నా నత్తివై కెక్కి పిండి కొట్టుచున్నావు నా గుండె
 లో నుండి గగ్గోలు చేయుచున్నావు లుంగయై పోతిఁ
 గానిమ్ము విశ్రాంతి మంత లేకుండగా నేను నేను
 కానంత దాఁక భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 30

దాక్షిణ్యము శతకము

భార్యకంటెను గూడచెట్టదినముల నెట్టులో గడపె
తంతయో యింతయో యిప్పుడున్నది యా బాధ లేద
చింత యేమియు లేద నన్ను నీలోనఁ చేట్టుకో వచ్చు
శాంతమహస్క! భీమేశ లింగ! దాక్షిణ్యము సంగ!

ఉహలో నుంటివా లేక పాణిమందుంటివా లేక
మోహమ్ము లేనట్టి చోట నుంటివా మూసిన కనులు
బాహిరింపించిన దోర వెలుగుల పరిణాహ నీమ
నాహరించితివ భీమేశలింగ! దాక్షిణ్యము సంగ! 32

నికరమ్ముగాలోన నెంత త్రవ్వచూడినఁ జెమ్మరావ
నుకొని యేమయ్యె నీకంటఁ బలనాటి నూతులు మేలు
ఒకతాతి పెనుచట్టు పగిలి నల్లనీళ్ళుబుకగా వచ్చు
గళవికలాదు భీమేశ లింగ! దాక్షిణ్యము సంగ! 33

అచ్చెరువయ్యెడు నాకు నీవు వేళావేళలుగను
వచ్చెడు వచ్చిన యపుడు చిత్రికపట్టెడు గుండె
నిచ్చోటు నెటుగనే యెటుగవన్నట్టు లెసగదొక్కవుడు
తచ్చనలాడి భీమేశ లింగ! దాక్షిణ్యము సంగ! 34

హరమకృపామూర్తి పంచ నిను నవ్యవహితముగ హర
హర మహాదేవ! శంభో యటంచు నే నాడుచుంట హర
హర మహాదేవ! శంభో వృథాయాట యవునటయ్య! పుర
హర మహాదేవ! భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామసంగ! 35

అంత పట్టనియట్లు దూరదూరాని కరిగెడువాడ
వంతగా నొక్కనా డరుగుదెంచి యేలాశ పెట్టితివి
చెంతకుఁ జేరలాగి చివరకు మొండిచేయి చూపించు
సంతకు కాకు భీమేశలింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 36

నీ కిష్టమైనప్పు నా ప్రయత్నమ్ము నెగడకుండగ నె
నా కనుమూత తోవల విచిత్ర చంద్రజ్యోత్స్న పగుడు
నీ కిష్టమింతైన లేనియప్పుడు నే మన్నుతిండుఁ
గాక నిష్ఫలము భీమేశలింగ! ద్రాక్షారామసంగ! 37

నీ లింగమునకు నుంచిన విభూతి పుండ్రిక మూతలయిన
నా లోచనద్వయూ మధ్యభాగాన ననగు త్తివోలె
నీ లోకమునఁ జూచి యెఱుగని వెలుంగు లిత మెర్పించి
యాలోనఁ దొలగు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 38

అంత కోపంబేల యింత హాస్యమేలా! జగద్గురువ
వింతగాఁ జూతు నావంక నాశ్రితు వెక్కిరించెదవు
నింతటి సృష్టిలో నందరు వివేకులే యుందురట వె
యంతె కాంతకుడ భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 39

అయ్యయ్యె నా స్వామి! నిషధ యోగ్యుడనని చెప్పలేదె
కొయ్యతనంబులు చేసినాడ నెక్కువగా నె యనుము
తియ్యవిల్కాని దహించినాడ వా తిగకంటి సెగలె
కయ్యలువార్చు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 40

కుమ్మి ప్రవాహంబు చొరగ నిమిడించుకొని యాగియాగి
గుమ్మ నీళ్లులు క్రుక్కుతూమువలె నాదు గుండియ నిన్ను
చిమ్ముచున్నది యక్కఱయుగ నో దయాసింధు! నింపి వృధ
యమ్మ చీల్చఁగదె భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 41

అది యేమియో యుండియుండి నామీద సధికమా ప్రేమ
పొదలు నీ కనిపించుచుండు గుండె విప్పుదల ఘటించి
కుదుపలై నవ్వు నా పెదవిపై వచ్చి కూర్చుండి యసకు
మది కాదటంచు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 42

అమ్మో! మహాదేవ! మీకు నా బ్రతుకంతయు నంకి
 తమ్ముగాఁజేసితి హరితిచ్చితి దాశరథికిని
 శ్రీమృగ మీకును పచ్చి బానిసఁజేసితి తమ్ము
 హమ్ము దించికొని భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 43

ఈయొక్క చీకటిముద్ద నానుండి యే యుపాయమునఁ
 బాయునో తెలియకయుండి నీ దివ్య పాద యుగ్మమున
 దోయిలించుచునుంటి పోకువే నన్ను దులపరించికొని
 కైయండ యీక భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 44

నీ యనుగ్రహమది కల్గలేదని నే నేడ్చుచుండ
 నా యక్షులందునఁ గట్టుచున్న మంధరము కన్నీరు
 నీ యెదలో నిష్పదాకి చుంయి చుంయి మనుచున్నదన
 యా, యెదచిముడ, భీమేశలింగ! ద్రాక్షారామసంగ! 45

కనిలోన రాహువు నాలుగేడ్లవైఁ జనుదెంచు నతడు
 ఘన భుజంగము నీవు వో మహా భుజంగ విభూషణుడవు
 కనుకని నా వెన్నుపాము గాఁగను గదలించి కరువు
 మనుము మాడునను, భీమేశలింగ! ద్రాక్షారామసంగ! 46

మరణంబు, తీవ్రంబులైన తుజలును, మనుజుల దుఃఖ
భరమును, జూచిన యపుడు వేదాంత భావంబు, నిలుచు
టదిదిగా నున్నది స్వామి యీ తెల్పియన్నది కాని
సరణి యన్నంత భీమేశ లింగ! ద్రాక్షరామ సంగ! 47

ఎవఁజైనఁదా నౌచును దనబాధ యెంతేని సహించు
పవర యాత్తుల బాధ కని సహించుట యధిక కష్టంబు
అవనిలో నున్న కిటుకిది మోహమన్నట్టిది దీని
నవియించిపెట్టు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షరామ సంగ! 48

ఏ దినమ్మున కాదినమ్మె తెలవాకు నిదె ప్రొద్దుకుంకు
లోదిగుల్ వాయద యెందుకీ పనులో యెందుకీ య
నాది సంసార బాధానుభూతియో నాకే తెలియద
యాడుకోవయ్య భీమేశ లింగ! ద్రాక్షరామ సంగ! 49

నన్ను వేధింపగా వందమంది యున్నారు నాకేల
యన్నన్న యీ గోల యంచు నే నే డ్వనా వందమంది
నన్నుఁబట్టికొని యేడ్చెదర సర్వమైనవియు నీ యేడ్పు
లన్న! నాకేల! భీమేశలింగ! ద్రాక్షరామ సంగ! 50

విక్షతమా మింట మొయిలు గుమ్మల వెనుకటి కృష్ణ
 పక్షపు పూర్ణిమా చంద్రువోలిక భాసిల్లెదీపు
 మక్షికంబునుబోలె నేల నెగురుచు మసలుచుంటిన, య
 నక్షరాత్ముడను భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 51

పట్టి యుదర పోషణకు జగత్తు, గొప్పగ సూదిదెచ్చి
 కట్టిన దూలాన గుచ్చి మోసిన కరణి వర్తించు
 ఇట్టి యాగడమేల నాకు శివ! వినువెత్తును నిన్ను
 గట్టిగఁ బిలుతు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 52

గవమెక్కి యంబతోఁ గలిసిరావు నూకల కేడ్చి యేడ్చి
 తవుటి కేడ్చినయట్లు స్వామి! మీ దివ్య దర్శనాశచెడి
 యవుర! గుండ్రనికోల రాతివే యయ్యు నగుపడవంచు
 నవిసి పోయెదన భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 53

చిన్నారి జాబిల్లి యెడఁద జాలికి చిన్నెగా మాళి
 నున్నంత, తొలినాళ్ళ భక్తజనముల నురక పోచినది
 విన్నంత, తలఁచిన కొలఁది వివృతమా విభవంబు నీది
 కన్నంత నిజము భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 54

పట్టుచిక్కని యట్టి నున్న గుండ్రాయివలె నున్న నిన్నుఁ
బట్టుక వేలలాడు పెట్లు తొల్లిటి భక్త జనమ్ము
లిట్టి నీలో నెట్టి పట్టు చూచిరో యెఱుగన నీవు
పట్టు నందించు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షా రామసంగ! 55

నీరోగమగువేళ నవిరతంబుగ నిన్నెంచుచుంట
భారమ్ముగా లేదుగాని యెడలనే వ్యాధియో పుట్టి
యారక తెగపోట్లు పొడుచుచుండ నయ్యో యగునొ శి
వా! రా వె యగునొ భీమేశలింగ! ద్రాక్షా రామ సంగ! 56

ఇది యిట్లె వచ్చెను దీని దారిన యిది యిట్లె పోవు
ముదుకండ? లెక్కయేమి పసిబాలురే పోవుచుండంగ
నదనున నేతెల్వి యాడుచున్నదో యా తెల్వి నిన్ను
గదియించుకో వె భీమేశలింగ! ద్రాక్షా రామసంగ! 57

ఈ జగద్వైయర్థ్య మల్ల తొలినాటి ఋషులకు భక్త
రాజకి నెంతగాఁ దెలియునో నాకుఁ బ్రభు! అంత తెలియు
యోజనయున్నది లేసదేమన్న నుల్లంపు లోతు
గాజరలో క్రమ్మి భీమేశ లింగ! ద్రాక్షా రామ సంగ! 58

గాదిలి స్వామి! దైవము వెకాని కలికాలమగుట
 మాది మాకిచ్చుట యెంతో యిచ్చుట మడిమాన్యములను
 ఆది నే నేమకాదునో యది ఘటింపుమయ్య! యెక్కువగ
 నాడుకొమ్మన న భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 59

ఇది సజ్జనాళికః బ్రుచి వినిపింతు నీ యార్తి వారి
 యెదలలో నీవుందు వెచట నచ్చునో యెఱుగనుగాని
 యది వదివేలు నా కభవ! నీదు మహాకారమున వి
 శదమయియుండు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 60

ఇంటిలో నాల్గు మూలలను దిరిగెద నెచటఁ గన్పడవు
 కంటికి, గంటిలో నుండి కంటికి గన్పించువాడ
 వంట నిక్కమ్మ యన్నింటివలె వేలినాడి కన్పడవు
 కంటిలో రావె భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 61

అరయ వాసుకి చుట్టికొన్న చుట్టలు నందులో లింగ
 మునుమాళివయి విప్పిపట్టు పడగయునోయి స్వామి హర
 హర! మహాదేవ! శంభో యనగనైన యక్షరాకృతిగ
 స్థరణించు నాకు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 62

ఓమియు మక్కువలేక యున్నట్టి యీ మేనొకండు
స్వామి నిక భావనచేయు కొఱకుఁ బోషణ చేయుచున్న
గోముగాఁ గన్పించు నితర కార్యముల్ కొసరు బేరములు
సామజదమన! భీమేశ లింగ! దాక్షిణ్యరామ సంగ! 63

ఈ మేను కలదన్న చూహయే లేక యెన్నుకొంచుండ
నామది నిన్నుఁ దానిద్ది దేహమున్నాననుచుండె
ఈ మై గురుతులేని యట్లుగాఁ జేయు మేర్పాటు మనకు
నామెయిఁ బొసగు భీమేశ లింగ! దాక్షిణ్యరామ సంగ! 64

నీ చుట్టు మెలికలు తిరిగి కడుపులో నిన్నుఁ బెట్టుకొని
వే చందిరుని బలెక మణిగల పడగ విప్పుక మాళిఁ
ద్రాఁచెంత పున్నెంపు జీవియో చారితార్థ్యంబు తెచ్చు
కాఁచిన యెడఁద భీమేశ లింగ! దాక్షిణ్యరామ సంగ! 65

సాపంపు వేళయో పుణ్యవేళయో భావనాపరత
నీ పేరె యనుచుండు నెడద నిన్నె ధ్యానించుచుండెదన
నాపాలి దైవమా! యిదొక గుదిబండ నా నెఱచుకొనుమ
యా! పాండులింగ! భీమేశ లింగ! దాక్షిణ్యరామ సంగ! 66

భావనా రూపమై నట్టి దగు భక్తి పచరింతు నేను
 భావనా రూపమైనట్టి దోషంబు పచరింతు నేని
 భావనా రూపమైనట్టి దగు శిక్ష పచరింతు నాకు
 హావళితెచ్చి భీమేశలింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 67

మనసులో నొకసారి వచ్చు భావంబు మఱచిపోనై న
 మనసులోనే తోచు సర్వ భావముల్ మఱచిపోవచ్చు
 నను సర్వ సంపత్తి విషయమగు భావనా విస్మరణము
 గను నేలితోడ భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 68

వసుధ మానవుడయి జన్మయెత్తినవానికి నెన్ని
 వ్యసనముల్ సిలుగులు దుఃఖములు చేయవలయునో అన్ని
 పొసగించితివి నా కిదొక్కటే మేలు పొగడగా నిన్ను
 ససినాల్కు కలిమి భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 69

ఇది యొండెయాశగా నున్నయది జన్మలెత్తుట యింక
 మదకు వచ్చినదేమొ పాతకర్మల దుష్ఫలితాలు
 గుడిగుచ్చి యొక్కసారిగను నా హాళి గ్రమ్మరించితివా
 యదయత మీఱ భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామసంగ! 70

పిచ్చి కుదిరి గాని పెండ్లికాదది పెండ్లైనగాని
 పిచ్చియుఁ గుదురదు నీవుగాని కన్పించిన, మనసు
 చొచ్చి చూచును, నీవు కన్నడవు చొచ్చిచూడదు హృద్వి
 యచ్చర మూర్తి భీమేశ లింగ! దాక్షిణ్య రామ సంగ! 71

ఏజన్మ యెత్తిన యప్పుడా జన్మయే సుఖమొప్పుఁ
 గా జరుగను వలె నయ్యె జీవుడెక్కడి కక్కడికి వృ
 థా జాల్మ బుద్ధియై, నాకు నీ పరితపన మాన్పవె గ
 జాజన ధారి! భీమేశలింగ! దాక్షిణ్య రామ సంగ 72

ధృతి నన్ని కోర్కులు నీ శరీరావతితములు గాగ
 మతి నిశ్చయంబు చేసిన ననుక నీవు మన్నించవేని
 గతిలేదు మతిలేదు వట్టి జడమైన కాలంబు యొక్క
 గతి యనవలయు భీమేశలింగ! దాక్షిణ్య రామ సంగ! 73

దినములు మాసముల్ సమలు యుగములు తెగి మహా
 యుగము
 లనుగతి మన్వంతరములు ప్రళయమ్ము లంతట సృష్టి
 కననంతు పంతు లేనట్టి యీ వింత కథ యెందుకు విశ
 సనము వామనము భీమేశ లింగ! దాక్షిణ్య రామసంగ! 74

కొత్త యన్నించుట యొక్కడే గాని కొనరు, నిక్కముగ
 కొత్త యేమియులేని జగతి నెవడొ మూర్ఖుండు రమించు
 మొత్తము చైతన్యమందు కొంత యీ మూర్ఖత దెసకు
 నత్తమిల్లుటయు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 75

బగిఁ బూలలోఁ బెట్టి నీడి నీకిచ్చుచున్నాను నన్ను
 నగుబాట్ల పాల్సేసి నీవు నా యది నాకిచ్చు చుంటి
 జగముల కధికారి వొట నీకిట్లు నాగుదల మరి
 యగచాట్లు నాకు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 76

కలలోనఁ జెప్పినదానికిఁ మేలు కనినప్పు డిట్లు
 లులికించుదానికి నేమి సంబంధ మున్నది స్వామి
 నిలవరించుద మన్న మెఱసి నంతలో నిబిడాంధకార
 మలవరించెదవు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 77

నిజమా! మనోజాత దమన! మనసులో నెఱి వీనికింత
 హాజమా యటంచు నెంచెదవో హర హర హర మహాదేవ
 యజ వంద్య! నేనింక బ్రదికి బయటఁ బడ్డట్లు నిన్ గొల్చి
 యజ పజ లేక భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 78

కాలికి వేసినన్ వేలికి మహేశ! కాలికి మరియు
వేలికి వేసిన లాగు చున్నావు వెన లెక్కకు జప
మాలాగత మతియొ సాణ నియతిఁ బద్మాసన మతియొ
కాలుట యయ్యె భీమేశ లింగ! ద్రాక్షరామ సంగ! 79

ఇన్ని మన్వంతరమ్ములును నావై ని నింతటి ప్రళయ
మన్నన్న నన్నిటై యుంచ నెంతువొ యట్లు చేయకు వె
మన్నద్దు కొందు నీకాలిది నొసంట మాళిదిక్సమువ
సన్నహిమాంశు! భీమేశ లింగ! ద్రాక్షరామ సంగ! 80

తొలుత నాంతాకాశ మందు గోళాకృతులుగను సృష్టి
ఫలియింపఁ జేయుట వెఱఁగు దానిని బట్టి యెంతైన
సలువంపు సృష్టి చేయంగ వచ్చున యాడించ వచ్చు
సలనట లేక భీమేశ లింగ! ద్రాక్షరామ సంగ! 81

అన్నింటి కన్న నాశ్చర్యమేమన నాకస మందు
నిన్ను నీవే తారకలుగఁ బొడిచి కొంటివి మనుజులయు
తెన్నున నేలవై దిగితివి యిదింత తికమక లగుచుఁ
జన్నటి మెలిక భీమేశలింగ! ద్రాక్షరామ సంగ! 82.

లోకమ్మిదీ రీతి గాగ జరుగుటలోఁ గొంత నియమ
మాకట్టి కొంచును జరుగుచున్నది యిది పేరుషముగ
లేకి మూక జమ కట్టి కొనుచున్నది లీలా విచిత్ర
తాకార! శర్వ! భీమేశలింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 83

తన యింటఁ దాఁ జావవలయుఁ గొలువగా దగ్గరివారు
తన చావు పై తము భోగ మన్నట్లు తలచును జనుడు
జనుల యీ భోగాశ యెంత దవ్వుగా జవినది స్వామి
యనిభృత బుద్ధి భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 84

మఱులిప్త నిష్కారణముగఁ జావచ్చు మఱి పాదముంచి
మరణించ వచ్చుచు దేశ కాలముల్ మరి మరిఁ గ్రమ్మి
తెరిపి యిచ్చుచు నుంటి గాక యాయువు తీరు దాఁక హర
హర మహా దేవ! భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 85

నీవు నాలో నున్న యపుడు జేహంబు నిస్సార మగుట
భావింపఁ జిత్త మయ్యెడి జగత్సార పరమార్థ రూప!
నీవున్న చోట నిస్సారమైనది నిస్సార మగునొ
యావులుదేరి భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 86

నీ కిటుకంతయు నాకుఁ దెలిసెను నిండి దేహన
నీ కాష్ఠమున నన్ను సూక్ష్మతమముగా నెసఁగించి నీకుఁ
గాకుండఁ జేసెదు స్వామి! యనుటిందుకా! కుండ వ్రస్సి
చాకుండఁ జేతొ భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 87

చాకుండఁ జేతునో దానికీవును జాల వాపదలు
రాకుండఁ జేతువో నిన్నుఁ దలచము రానిచో, జన్మ
లేకుండఁ జేయుము దాని కీవు చాలెదవును గరుణ
సాకుకోవయ్య భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 88

ఇది భార్య, బిడ్డలు వీరు, బంధువులీ యెల్ల వారు
కదలెడు మేను లియ్యవియు నెందాకఁ గలుగు నందాక
కదలని కాష్ఠముల్ పెంచి వింతగాఁ గదలించు చేమి
యదయత కలవు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 89

వారు వారెవ్వరో నాకుఁ దెలియదు వారు పూనిన శ
రీరాలతోఁ జట్టటికము నా యీ శరీరంబునకు, శ
రీరమ్ము నేనా! యిదేల ననుఁ బ్రతారెంటు మాయా వి
శారదత్వమున భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 90

నే నెవ్వరో కూడ నాకుఁ దెలియదు, నెఱి శరీరాభి
మానము పూనుట లోనఁ దప్పేమి? మననాశ్రయింపఁ
గా నేదో పలయుఁ మాశ్రయింతును గన్నడు మీవు
కానిది పడలి భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 91

నిన్ను సేవించిన యట్టి వారికి నధు లిచ్చినావు
మున్ను విద్యాధరాధిపులఁ జేరితి భోగి రాక్షాసు!
నిన్నొక రాగి దమ్మిడియు నడుగను నీ నా కలపడు
టన్నది చాలు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 92

కడు వారి వారి కర్మాను రూపంబుగా వారు బ్రతుక
జడుడనై నా భార్య యంచు నాదైన సంతాన మంచు
విడువని మూహగా బ్రతుకు చుంటి విశ్వేశ్వర! తోడి
జడువుగా నతము భీమేశలింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 93

ఎంత చూచిన నైన శ్రీలఁ బొందుట, వృద్ధి నేలుటయు
వింతలౌ భోగాలవేవియొ యనుభవించుట యయ్యె
కొంతకుఁ గొంతైన విసుగు కల్గుటకును నీ మహన్ను
సంతన పడక భీమేశలింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 94

మరియు నిజంబుగాఁ బ్రభువ! పోయిన మమత నీ మేను
బ్రహ్మయి పోవుచున్నదియు నట్లయ్యుఁ బ్రాత వాసనలు
తిరుగు చున్నవి వీని నెట్లైనఁ దెగఁ గోయుటకును
హరి! నాయ నడవె భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 25

పుట్టుట పెరుగుట చావు భేదమీ మూటితో మనకు
పుట్టించకయ యున్న రెండు నవి మాసి పోయిన యట్లై
నట్టేట ముంచకు నన్ను నిన్నిన్ని నాళ్లు సేవించి
గట్టు నెక్కించు భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 96

కడచిన, రాఁబోవు, వేల జన్మలఁ గలిగెడు శాధ
పడుచుంటి శివ! యణిమాది సిద్ధులు వలదు విద్వా ధ -
కుఁడు కాను వలదు, భోగములు వలదు, తరుణులంతకంటె,
నడగింపు మాయ భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 97

వట్టిన కూర్చుండి నిన్ను ధ్యానించు వరతఁ గన్నీరు
పుట్టించి సంతలో నెడదలో దిగుల్ పొడిపించి సంత
నట్టి ల్లలుక గానె పండుగైనదా! నా స్వామి యాట
కట్టించు మిచట భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ సంగ! 98

నీ పెట రూపైన రామచంద్రుని నింజైన కథ ను
 మా పతీ! వాఁయించి కొంచు నాదు జన్మకు సార్థకతను
 పొందింపఁ చేసి తంచుక నింత కృపా బుద్ధి గుండె
 కాపుంటి వచ్చి భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ నంగ! 99

పాపి సనాచారు డను మరాళాతి పాతకుడనుఁ ద్ర
 పా పరిణతుడను సజ్జనుల్ లేని పగిదిని వెదకి
 యీ పల్లమునయందు గొంతు కూర్చుండ నేతెంచు టబ్బి
 మై పొల్చునభవ! భీమేశ లింగ! ద్రాక్షారామ నంగ! 100

శ్రీ సప్త గోదావరాంబు నిత్యాభిషిక్త సర్వాంగ !
 వ్యాస సన్నతి రంగ సప్త ఋషి మండలార్చిత లింగ !
 ప్రాసాద శేఖరోన్నత వృషభరాజ రాజత్తురంగ !
 కాసితానంగ! భీమేశలింగ! ద్రాక్షారామ నంగ !

ఆలోచనము చేయ నునుపు తేరి నదవు ముడి సరకు
గా లోన ననునేన తెలిసికొంటిని కాళియ దమన!
లోలముల్ పదములఁ ద్రొక్కు నాల్కు వెళ్ళుకొనియ వచ్చు
వేళగా సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 3

నిజ మేమిజన్మ యె త్తించి నావొకానీ! ముకుంద! గజ
బిజయై న జన్మ, నాచేత నుక్కిరిబిక్కిరయ్యెదన
యజనాభ! యిన్నాళ్ళు సరియ వృద్ధుఁడ నై తినే యేమి
వృజినంబు సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 4

వడిగ నిజంబుగా నేను నీవు నా బాలింపుమనుచు
నడుగుట న్యాయమో కాదో తెలియన,యస్మాదృశు లిటు
లడుగుట యున్నది, నీకు నాకు నీ యా యెల్ల బాధ
విడనది సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 5

ఇటువై పట్టరానంతగా విను వె త్తించు నట్టి
లక్షణమున్నది దీనిలోఁ బండ్లు లాగుట, నమలు
టయులు బెదర, గీరుకొని పోవుట యఖలంబు పెద్ద
విషయి సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 6

ఇంతగా నీ బెట్టికొని కూర్చున్న యీ గడ్డ కామ
 ను కాచి మున్ను బెట్టికొని పశుమన సమసిపోయెడునా
 బెట్టిలో బెట్టిపోవలయు వేణుగాన ధారలకు
 ఇంతలై సంధమూర్ఖిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 7

మనసులోఁ గట్టిన మూర్తిగా నీవు మన్నింతు వెపుడు
 కనులకుఁ గట్టిన మూర్తిగా నీవు కన్నింప వెపుడు
 మనసునుండి కనుల పరకు వ్యాపించి మన్నింపవయ్య
 వివయ్య! సంధమూర్ఖిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 8

మున్నంగిలో నున్న వేణుగోపాల మూర్తి సన్నతులు
 నిన్ను మనస్సులోఁ బెట్టికొని యవి స్మరించినవి
 మున్నున్నున్న మునుకుఁ జేయు వాగ్దానమును జేసిపెట్టు
 విన్నది సంధమూర్ఖిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 9

ఈ తనూనిర్మితి తలచిన కొలంది నేవమ్మ కలుగు
 చేతమ్మనందుఁ దాత్కాలికము వాంఛచేత నిద్దానఁ
 బీతి ఘటిల్లెడు మరియు నంతలో భీతి ఘటిల్లు
 వీతార్తి! సంధమూర్ఖిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 10

విషమములం గూర్చి నృప్తిగరణ వ్రవృత్తి ఘటిల్లు
 విషయము లేకుండ నాకుఁ గరణ వ్రవృత్తి ఘటిల్లు
 విషమముగా నున్న దిద్ది సంతాన వేణుగోపాల!
 విషయినై సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 11

తెలివినాఁజను వస్తువునకు రూపమే తీరునఁ గలుగు
 తెలివికిఁ దన్నుఁ దాఁ దెలిసికొనియెడి తీరును గలదె
 తెలివికిఁ దైలంబులేని కాగడా తీరగు కాంతి
 వెలయునే సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 12

ఇది యింక నాకు నున్నదట గ్రహబలమిట్లు చేయించు
 వదలవచ్చును నేను దీని నేటికి వదలగా వలయు
 వదలుదు వదలి పై నేమి చేయఁగావలె నిను గుండె
 పెదనాటి సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 13

నను నేన రక్షించు కోనుజాలను నా తనూజాలను
 వనితను రక్షింప నెంచెదను భాగ్యవంతుఁడ వీవు
 నినుఁకూడ రక్షింప నెంచఁ జేతకాని తనంబు నెప్పుడు
 వినినావొ సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 14

మును వశిష్ట మహర్షి సూర్యమండలమున కేగినాడు
తనర నే డెవ్వాడో చంద్రమండలాంతము పోవగలడు
కనుకని నా కబ్బురమ్ము లేదు నికా గాంచెడు కోర్కె
పెనవడి నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 15

సర్వధా చచ్చెడివారు సర్వదా చచ్చుచున్నారు
ఉర్వియు మిగిలిన వారి దన్న యట్లున్నది స్వామి!
గర్వాది ముఖ్యమ్ముగాని మృత్యువుకాదు గర్వములు
వేర్వేలు నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 16

ఈ పేరుతో నున్న ఈ శరీరము నిది యొక వ్యక్తి
ఆపదయో సౌఖ్యమో ప్రతిష్ఠయో యప్రతిష్ఠయో దు
రాపమా భోగమో శత్రువులొ నా కివన్ని యేలా గ
వీ పాల! నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 17

ఒగి నా శరీరమ్ము కట్టెవలె పోవుచున్నది గాని
సెగలేని యూహలు మాత్రమెప్పుడు చేయుచున్నదియ
సెగ చంపితిని దీనియందు నితరమా సెగ తాకకుండ
బిగియింపు నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 18

ఈ మనస్సుకొకమా కొక పోనిమ్ము నాకేమి
 ఈ మేను చలియించుదురా జలియించనిమ్ము నాకేమి
 యీ మనో దేహముల్ జంతుగాఁబోవు వివి శుకముషిగ
 నీ మేయ! నందమూర్ఖిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 19

నన్నిందుకా న్నామి! యిందులో దించినావు పెక దప్పు
 చచ్చితి మాతాన నన్న విడిచెను జాడ్యంబు లేదు
 మున్నెట్లా అట్టులే నొనఁటి ముంగిటి ముగ్ధువై నిలుము
 వెన్నునా! నందమూర్ఖిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 20

ఓయి నా న్నామి! మున్న జనకాదుల కొప్పెనుగాని
 మా యీ శృశులకును రెంటిదగు పొత్తు మసలింప నగునె
 నీ యొక్కనిషయి నాధానివడి యుంటి నిజము నీ కృప ద
 వీయసి నందమూర్ఖిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 21

శ్రీశాతమైన నీ వేణుగానంబురేకగా జ్ఞాన
 కోశంబు లోపల వచ్చి చొరినీవె గోపాల బాల!
 హ్రీశ్రీరఘైన నాగుండె సందుల కెక్కి వ్రజ్ఞాని
 వేశవ! నందమూర్ఖిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 22

ఎలుక తా నెంతసేపటికిఁ దన దెసకే త్రవ్వకొనును
తలచి దానిని దీని నీ కృపయని యర్థము చెప్పికొందు
నిలుపవే యర్థమ్ము దీనజనుల మన్నించు పనికిది
వెలికాదు నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 23

తిరిపమ్మునకుగాని నా ప్రిభూ! మూడు దివ్యిటీలేల
భరముగా జరిగించుచుంటి నాదైన బ్రదుకు నీలాంబు
ధర చిక్కణాప ఘనా! దృశాంశు సాదామనీ శాంతి
బెరకయ నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 24

గోపాల! యెప్పుడో ప్రిణతతి చెప్పకుండగా లేచి
వే హోవు నందుకో యెచటికో లేచి వెళ్లుటచ్చటికొ
చాపుదేరి శతవిధాల వెల్లెడి స్థలము కావలయు
వేప్రల్లె నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల 25

సిను వేయి మార్గాల మనసులోపల నిలుప యత్నింతు
ననువు కాకుండెదు నిన్ను బలవంతమని చేయరాదొ
దొనవోలె నెప్పుడో దిగు హఠాత్తుగా దూకి వచ్చెనన
వినువాక నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 26

చిత్తంబు కలలోనఁ గొత్తగా నూహచేయను గలదొ
 వృత్తంబు పూర్వంబు నూరక ప్రతిబింబించుచుండెడినొ
 కొత్తగా భావి సూచనయు, జేసినఁ గొంత విజ్ఞాన
 విత్తగు నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 27

తరి భావి లోతుగాఁ ద్రవ్వి జలపడ్డ తరువాత నొడ్డు
 విరిగి పడ్డట్లుగా నున్నదయ్య నా విధము గోపాల!
 మరల సంతటి లోతు త్రవ్వఁగాఁ గనంబడు జల యింత
 వెరవేడి నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 28

నీ పేరె యది న్వతస్సిద్ధముగఁ దియ్యని పదార్థమగున
 వాపోవు బిడ్డల యేడ్పుడువు జోల పాట గదయ్య
 నీ పాలి వాడను బాలముంతువొ నీట ముంతువొ గ
 వీ పాల! నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 29

అనుభవింపగను గల శక్తియుండి తా సనుభవింపనగు
 దినును లేకుండిన నున్నఁ గోరిక తీరైన మాట
 అనుభవించెడి శక్తి లేదు కోరిక యున్నదెందులకు
 పెనగొను నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 30

తెలిసిన మూర్ఖులంచున్న యెడల ధాతిని నన్ను మీఱఁ
గలుగదు మనసు నీవై నను నిలువఁగా క్షణంబేని
గలుగను మూర్ఖత దీనికంటెను గలుగునా వేఱు
విలసన! నందమూర్ఖులయ! సంతాన వేణుగోపాల! 31

వెలదిపై బిడ్డపై కొరికి వలకు జీవికి నంచు నాకుఁ
దెలిపితి వొక భార్యఁ జంపి యొకఁ బిడ్డఁ దీసుకపోయి
తెలిసికోలేక పోయినను నీ వెట్లు తెలిపెదు వట్టి
వెలుఁగవై నందమూర్ఖులయ! సంతాన వేణుగోపాల! 32

తెలియని నాశ్వలోఁ గొన్నిటిని జేసితిని వాని బాధ
తెలిసిన నాశ్వలో ననుభవానికిఁ దెచ్చెడు నన్నుఁ
దెలివి తక్కువవానిఁజేసి యాడించితిని యింతగాఁగ
వెలిపెట్టి నందమూర్ఖులయ! సంతాన వేణుగోపాల! 33

బొచ్చెడు మోహంబు వేయి యూహలు పుట్టించు దాని
పుచ్చిన వ్యర్థత యొక్కసారిగా మొగమునఁ గొట్టు
విచ్చిపోయిన యట్టి మోహ వారిధి వీచిలో నీవు
విచ్చెడు నందమూర్ఖులయ! సంతాన వేణుగోపాల! 34

ఉట్టికి నాలుగుచేర్లు తెగి కూరుచున్నాను నేను
 ఉట్టికెక్కను పదిలేదు వెచ్చ నీ ప్రామకో న్వామి!
 ఉట్టిచేర్లున్నచో నుండ నీవే! పృథ్వి! పని యిద్ది
 పెట్టుకో సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 35

అల్పదుఃఖములకు చల్పసుఖముల కది యేడ్చి నవ్వు
 సల్పవుఁ బదిలేదు జన్మ యెత్తిన యందు కేడ్చెదను
 నిల్పోవ గాకుండఁ జేయుచుంటివి నిముస నిముసము
 వేల్పవై సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 36

నా నామి! మఁసులో మరచిపోవుచున్నానయ్య నిన్ను
 మోసగించెదు నీవు నన్ను నీ పెద్ద బొందలో దింపి
 మానర మ్మైన యీ మాయ యెడఁదలో మరలించుకొంచు
 వేసార, సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 37

చచ్చును మానిసి యెప్పుడైనను జచ్చెడి దాఁకఁ
 బచ్చియారదు జీవి నీ విశేష కృపాస్పర్శ లేక
 అచ్చపు జీవి, తా, లోనఁ బరిపక్వమగు నీడు వెలుఁగు
 పెచ్చన సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 38

అలుపంబులందున మరియు నలువంపు టధికారమునకుఁ
దల తిరిగించిన నేమి యన, నీదు దయ యనవలెనె
అలయించి కిక్కురించి తటపటాయించి యలమాయ తుదకు
వెలయింతు నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 39

కలలోన నేదియో పెద్దయాపద కలిగి, నీ స్మరణఁ
దలఁగి పోవునయేని నద్దికూడ నీ దయయన్న, దయయె
కలలోనఁ గూడ నీస్మరణ భయముతోఁ గలసియుండెడిని
వెలకట్టి నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 40

పున్నెంబులని వేఱకలవె నీధ్యానమునఁ గూడి యున్ని
నన్నియుఁ బున్నెంబులగున యటుగాక నన్నిపాపములె
నిన్నాశ్రయించి యున్నది యఖిల కర్మ నిచయంబు నన్ను
వెన్నంటి నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! . 41

వానికి నెందుకో అంతయైన కోపమ్ము నామీఁద
నేను నిన్నాశ్రయించితి ననుచు నాశ్రయించుట పూర్వ
లైన ఋషుల్ చెప్పినట్టి మార్గాన నని, ధీమణి న
వీనుడు నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 42

దేశమ్ము కాలమ్ము కలసి బుద్ధికిఁ నెచ్చు నజ్ఞాన
 లేశముల్ కొండంత లేసి చేసి తూలెదఁ దూలనీకు
 దేశకాలానవచ్చిచ్చుతయును నాదెసకొగ్గఁ గరుణ
 వేశంత! నందమూర్ఖిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 43

సంపూర్ణముగ నీయనుగ్రహము నాకు సమకూడులున్న
 వెంపరలాడి లాభమ్ము లేమిచే వెక్కసంబయ్యె
 తంపట వేసినయట్లుగా నయ్యెఁ దమకు నావిన్న
 వింపులు నందమూర్ఖిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 44

ప్రాద్దు క్రుంకుచునుండె మరలఁ దూన్పునఁ బొడుచుచునుండె
 నిద్దుర పోవుచునుంటిఁ బవలు తిండి తినుచునుంటి
 కొద్దిగానైన నీకరుణ కలదనుకొనరాద యేమి
 విద్దియ నందమూర్ఖిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 45

ఇందు రమించుచు నుంటినో లేదో యెఱుఁగను బిట్టు
 క్రిందైన యలవాటు కొలఁది బ్రతుకుదుఁగాని నిత్యముగఁ
 గందన కాయలో నీవు మసలుట కలదన్న తృప్తి
 విందవై నందమూర్ఖిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 46

మొదలు తుదలో లేక సాగుచుండిన భూమి జంతువుల
 పొదలికయును మృత్యుధారకును గట్టపోయఁగాఁజాలు
 శదయుడు లేనె లేడవధి లేకుండఁ జను జీవకోటి
 బెదరుగా నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 47

వీచీమ కాచీమ బ్రతుకు చుండుట యింకొక్కఁడైన
 యేచీమ తన ముక్కు చివరఁగల నూక కెగఁబడి పోరు
 నో చెట్ట బెదరుగా నిముసమా బ్రతుకూగాడ నూర్చి
 వీచిగా నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 48

ఎన్నగా వ్యర్థమైనట్టి దీనికై యెన్ని వేదములు
 నెన్ని శాస్త్రంబులు నెన్ని విద్యలు నేర్పాటు జరిగె
 మన్నుం ది నెడు జీవి యెడఁద లోవల మత్సరంబెంతో
 విన్నావో నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 49

నన్నుగాని పరిత్యజించి పోవుచున్నావీవు స్వామి
 కన్నాకుగా నిల్వఁబెట్టి నినుసేస గదలింప నెంత
 మన్ను వ్రాలగ నీకు నిలుము మారాకుగా లంచమెడఁద
 వెన్నగా నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 50

నా యేడ్పు నా యేడ్పు గానె యండగా నను వీడిపోకు
మోయయ్య! యిదియొక కొత్తయేడ్పుగా నోయి గోవాల!
యీ యూరునకుఁ దెచ్చినదియు నను వీడి యేగుటకా న
పేయాంశు! సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 51

పిల్లల కాట వస్తువు లొసఁగి బువిపించిన యల్లు
మొల్లమ్ము వచ్చెడు తొవ చూపి నక మోసగించెదవు
చిల్లర బేరమ్ముగాని నాచేతఁ జేయించఁబోకు
పెల్లుగా సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 52

ఈ మేను కలిగినన్నాళ్లు తప్పద యీ పాడు సంత
ఏ మేను కలిగెన యేని యా సంత యెపుడు తప్పదును
ఏ మేను లేకుండఁ జేయవే మరి యేమటకుండ
వేమాటు సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 53

ఒక యాతనా శరీరమ్ము కలదేని ఉండనీ! లేని
నుకములు నుకములు గాగఁ గల్గగాఁ జూపించుదీని
నకట గోరనుగాక నీదు గుండెలో సంతగాఁ గరుణ
వికటించ సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 54

మనిసిపై నా యెత్తు కుమ్మరించి నకా మన్ను, లోలోన
మనిసి తా నటునిటు కొట్టుకొనరాద, మనలను రాద
తనువున నేదారిఁ బ్రాణములు పోవు, దారి యద్రంధ్ర
వినతమ్ము సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 55

ఈ శరీరమ్మిది జీవునకు నహంకృతి పూను పీఠ
దేశమ్ము దేహము వీడి యెచ్చటఁ దిరుగు నేమాను
లేశమ్ము గూడ నా జీవుని స్థితి తెలియద, యెట్లో వ్ర
వేశమ్ము సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 56

పర్వతం బొక్కండు పై నఁ బడి చావఁ బ్రాణముల్ పోవఁ
బర్వత భేదంబు చేసి జీవుఁడు పయనింపఁగలడొ
పర్వతాణువులందున నతనికి నభివ్యాప్తి కల్గెడునొ
వేర్వేర సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 57

జీవుడన్నది గాలియా! ప్రకాశమా! చిల్లేశమా! సు
ధీ వేదమైనట్టి బ్రహ్మ యందేక దేశమా! యెందు
కో వాఁడు నేకాకియై చరించెడు నురక యెందులకో
వేవిభృ సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 58

ప్రకట తైజస శరీరములు పయనించుఁ బాంచభౌతికము
 నకే గాని యిబ్బంది, గాలిలో గగనంబు నందునను
 నకట! జీవున కచ్చమైన వానికి నాకృతి కలదె
 వికృతమై నందమూర్ఖిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 59

ఆకాశముంగూడఁ బంచభూతమ్ములందున గలడు
 ఆకాశ మాకార మగుచు నుండునా యతఁడు జీవుండు
 ఆకాశమందేక దేశమై యుండునా వాడు వట్టి
 వీకాశి నందమూర్ఖిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 60

కడలియుఁ బొంగుగా వచ్చినదియు వెన్కఁకుఁ దగ్గినదియు
 పడియగా నొకచోట నిల్చెఁ బల్లానఁబడియ కానయ్యెఁ
 గడు తెల్వి నేనంచుఁ బొంగె జీవుండుగా నిల్చిపోయె
 వెడఁగయి నందమూర్ఖిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 61

పల్లమ్ములో వచ్చి పడిన యంతలోఁ బడియ కానేల
 నల్లవై నీరమ్ము, పుట్టి వాగున, నాచును, నత్త
 గుల్లలేర్పడనేల, కడలి యెవుడే పొంగుగవచ్చు మరలఁ
 బెల్లుగా నందమూర్ఖిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 62

ఉన్నది యెచ్చటఁబడిన నచటనే యుంటి నంచు నను
కొన్నది, యనుకొన్న యంతలో నొక్క కోణ మేర్పటచు
కొన్నది, యింకఁ జెప్పితివా వట్టి నగుబ్బినలాట
వెన్నుఁడా! నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 63

ఆనతమయి భావమైన యట్టిది యాత్మయు ద్రవ్య
మైనట్టిది శరీరమగుట పరికింప న్న్యాయము మాయ
మైనది భావమే యది శరీర మెట్లయ్యె జీవునకు
వీన గ! నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 64

నిన్ను నాలోచించిన కొలఁదిగ నవసీతమ్ము లూహ
లిన్నిన్ని వచ్చెడు దీని హేతువు నెఱిగితి నేను
మున్ను వే జన్మలందునను నీ భావమున మన్ని, వచ్చు
వెన్నంటి! నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 65

నా జాతకంబులోఁ బ్రబలమౌచు నున్నది యెవ్వరు? గ్రహ
రాజియో! హరిహ రాఖ్యంబు వెలుఁగు సారమ్మో ముకుంద!
నే జెల్ల నా మానసంబో బృందావనీ ప్రపాలిత గ
వీజాల! నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 66

నా మనోవృత్తిఁ జూచినను వేయి జన్మల కైఁసఁగాని
 యీ మోహము తొలంగి పోవునను నాశ యంతయులేద
 యే మూలనో నీవ యంటికొంచు దహింపనొఁ జెప్ప
 వే మరి! నందమూర్ఖిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 67

మనసు భ్రమించుచు నున్ని మంచికి మరలించుచున్ని
 చన స్మర్మదంబులు శంఖముల సార్లు జరిగియుఁ బాయు
 టను జెప్పఁగా గాద యిట్టి వట్టి టాఠాలకుఁ గాదు
 వినతము నందమూర్ఖిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 68

మొదలు తుదయు లేని కష్టములు దుఃఖములు పూర్వ భక్తు
 లేదఁగోరి రనుమాట యర్థ మిప్పటి కెఱుఁగ వచ్చెడిని
 పది పిచ్చిలు చేతిలోన నాడ నీ పై మరుల్ సన్న
 ప్రిదిలేదు నందమూర్ఖిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 69

నీ మంచితనమును నిజముగా సాగనీయను నేను
 స్వామి నా చెట్టతనమును మరి నీవు సాగనీవలయు
 నామముల్ మొలిచెనా నాకు మొలిచె నిన్నమ్మితిఁ గానఁ
 జేమింది నందమూర్ఖిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 70

కురియుచోఁ బై నుండి మన్ను పూడిపోకుండఁ గల్గెడి నె
య్యయంగ నెంత గాలికిని బ్రాణము లాడగావచ్చు
నుడువుతొ ఘోమముల్ దివ్యములునైన యూహ లీరీతిఁ
జెరసెడు నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 71

నినుఁగూర్చి చదివితిఁ దెలియవచ్చెను నీ స్వరూపంబు
ఘనతైన పెద్దలవలన విన్నాను గడగి యన్యులకు
వినిపింప వలఁతిని గూడ, ననుభూతి విభవంబు లేదు
జెనుకొని నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 72

పొరి నా జపంబంతయును బటాటోపమునకుఁ జేయకువె
యరయ సంతస్తాపమునకుఁ గాక నా యక్షి మధ్యమున
శిరసునఁ బింఛమ్మలోని యొక యీక చిన్నాది కన్ను
విరియవే నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 73

వినుటయు నర్థమౌటయును నురల జ్ఞప్తిని దవుల్కొనుట
మనసంబు మనసు నిల్చుటయు గుండెలో మాగుట వదలి
మననలేక యుండుట యదియ యౌటగా మన్నింపు నీదు
వినుకలి నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 74

నా కోపమునను దపించి పోవుచున్నావేమో నా ప్రి
 థూ! కామమున కిలకటచుకొని పోవుచుంటివో! కనఁ
 నీ కేళి నొకటి మండించు నొకటి యెండించున వల్ల
 వీ కృష్ణ! సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 75

పోయెడునది దాని దారిఁబడి నది పోవుచు నుండ
 మాయురే కూర్చుండి దాని కొక్క నమస్కార మనుచుఁ
 జేయను నలెఁగాక నే నొకింతయుఁ జేయను జాలఁ
 బ్రేయమై సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 76

అంతయు రెడ్డివచ్చె మొదలాడుమన్నట్లుగా నుండె
 వింతయై నా కథ నీ యెడఁద జాలి వీసఁబు లేక
 యింతగా నా ధ్యాన మెపుడు నా ధ్యానమే కోర్కులు విడి
 పింతువా! సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 77

వంద విధాలుగాఁ జూచినంగాని వ్యర్థతా వధిగ
 సందీపితంబగు నీ జగంబెల్ల సౌందర్య మంచుఁ
 దందానతాన పాడెదరు మోహ సందానితాత్మాంశు
 బృందంబు సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 78

ఒక పెద్ద పొంగుగా వచ్చి నా గుండె నొక్కమట్టమ్ము
 నకుఁదెచ్చి యాపెద వచట మరల నేనాటికో యింక
 నొక పొంగు తెచ్చుట పొంగులారిన యున్నతాచ్చ పద
 వికీ జేప్పు నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 79

పొంగుగా నీ వచ్చినపుడు జీవితమునఁ జారితార్థ్య
 సంగతి కనినట్టులుండుఁ బొంగలు సమయంబునందుఁ
 గొంగ జపంబన్న యట్టులుండుఁ గైకోక ముంగలయుఁ
 బింగల నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 80

ఆచారము లతిక్రమించుటకును బ్రహ్మజ్ఞాన బుద్ధి,
 యాచరింప ధనాదికమ్ము వ్యవహార, మధికమా శ్రద్ధ
 నా చెట్టతనము మన్నింపుమని భక్తి నటన, బృందా గ
 నీ చార! నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 81

శాకికమ్ములయందు నా ప్రతీక్షా బలంబు సర్వమును
 నీకోస మన్నట్లుగాఁగ నుండెడు నీవ స్ఫురించి
 నీకుఁగానట్టి యీ కోర్కులేల మన్నింతునో యన్న
 వేకియై నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 82

అలుపమ్మలైన నాదు సుఖ దుఃఖమ్మలా సమయములు
 నొలయు భాగ్యాభాగ్యములును రోగాదులొక కొంత నీవు
 కలిసి యీ చిత్రమైనట్టి మేనుగాఁ గట్టినట్లుగను
 వెలసెడి నందమూర్తిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 83

నీవుంటి వను నూహలేక బ్రతుకగా నే నేల రాళ్ళు
 లేవొ వృక్షంబులులేవొ జంతువుల్ లేవొ యీ నేను
 నీవుంటివని విశేషించి బ్రదుకుచుంటిని సుధాబోధ
 వీవధా! నందమూర్తిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 84

బ్రదికె యుండియు నేనుదలఁచుచుంటిని బ్రదికి లేననుచు
 బ్రదికియు బ్రదుకక కూడ నొక్కటే ఫలితమంచెంచి
 నిదురలో సైతమ్ము సర్వవేళల నీ తత్త్వమునకు
 వెదకుచు నందమూర్తిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 85

ఎప్పటి కప్పుడు చూచుచుండిన నెచ్చటి కచటఁ
 గప్పిన యందంబు గాఁగఁ గనిపించుఁ గంటికి సృష్టి
 చెప్పగా సంతయుఁ గలిపి యూహ సేసిన నిది వట్టి
 పిప్పిరా నందమూర్తిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 86

సృష్టి యిదంతయు లక్ష్మీదేవి చేసిన విలాసంబు
 పుష్టిగాఁ జూపించి బిట్టు మోహంబు పుట్టించుచుండు
 నష్టాదశ పురాణములును శ్రీస్తోత్ర మధరీకృత త్రి
 విష్టవ! నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 87

సామాన్యముగ నేఁ బ్రయాణముంజేయు సమయంబునందు
 నా ముఖంబునఁ గవితా సరస్వతి నాట్యమాడెడిని
 స్వామి! నా తుది యాత్ర నిన్నుఁ బాడుచు సాగనీవే! గ
 వీ మార్గ! నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 88

ఈ సృష్టిలోఁ గల నియతి సర్వదా యిది యధార్థమని
 భాసింపఁ జేసెడుఁ బెద్ద మోసంబు వచరింతు వీవు
 ఈ సృష్టికంటె మరేదో యున్నదంచెంచ నీవాయె
 వీనంబు నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 89

ఉన్నట్లు కనిపింపఁజేయు నొక శక్తి యున్నది దాని
 కన్నుల జవ్వాది వునుగు కస్తూరి కాటుక రేక
 నన్ననన్న వగుళ్ళ వెలుగులో నిన్ను స్వామి! కన్నాను
 విన్నాను నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 90

నను నీవు పంద పుతాలు వేయుము నా దారి నాది
 నినుఁ బూర్తిగా నమ్మియుంచు నన్నది నే నమ్మఁజాల
 మను, మిన్నఁ బూయించు శశమునకును గొమ్ములు
 మొలిపించు
 వినినావె సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 91

పరమ నాగరకముల్ వేదములు శాస్త్ర పటలియు వేద
 శిరములు వదలి యాటవికు వోలిన శ్రీ రమారమణ!
 యరయమి గొడ్డగా నిన్నఁ దలఁచెద నారిపోవుగద
 బిరుసెక్కి సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 92

చివరకు నొక్కదానికిఁ గృతజ్ఞత చెందక తప్ప
 దవురార! నీ యిండు నే దురాచారమైనను నిన్ను
 నవియింప మనను కష్టపడు నీ పచ్చియారక కరుణ
 వివరింతు సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 93

దిగులెప్పుడును విడరాక యుండ బాధించుచున్నావ
 యిగమయి దినదిన గండ మిదియు నూరేండ్ల యాయుస్సు
 సగము చచ్చినవాని నేల వట్టుక సాధింతు వెంత
 వెగటైతి సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 94

ఇప్పుడు కాకున్న నన్ను రక్షించు టెప్పుడో నీకుఁ
దప్పదంచును జెప్పుచుండె దోషజ్ఞతతి నాకుఁ గన్ను
కప్పెదు వానకు ముందుఁ జల్లని గాలి కొత్తగ
విప్పదా నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 95

కొందఱు చేయునట్టి యుపకారము గుర్తుగా జరుగ
దందందు స్మరియించుచుండి జీవితమంత పాలించు
నొంది నాయెద నెఱ్ఱా యెందుకో చిల్కుచుందు వై రాగ్వ
బిందువుల్ నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 96

సృష్టిలోపలఁ గల సర్వ మాధుర్య రేఖ సంగీత
యష్టిగాఁగ హిరణ్య గర్భ నాకారమైన వేణువును
ముష్టిగై కొని వచ్చినావు స్వామి! నా ముంగిలిలోఁ బ్ర
విష్టుడై నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 97

ముక్కున నడ్డబాసయును నధరంబు ముంగల వేణు
నక్కట వేదశిఖా సరస్వతి యన వచ్చినావు
మొక్కు నా జీవుని గడవ ముంగిట ముగ్గులు తీర్చి
పెక్కులు నందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 98

నీయంతట నీవు నా యెదుట వచ్చి నిలువవు బ్రహ్మ
మై యానిరాకారమై మదుజ్జ్వల మగు నూహ కల్ప
నాయత్త మూర్తివై వచ్చి నిలువక యదియకాను నీకు
ప్రేయుడై సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 99

వచ్చిన సప్తమేమయ్య నీకు గోపాలయ్య నాదు
వుచ్చిన యూరపు లగురు ధూపంబు పొందమ్మివోలె
విచ్చిన యెడఁద నై వేద్య మర్చ్యమ్ము వెలలు బాష్పములు
వెచ్చనై సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 100

శ్రీ పరీణామ రేఖా మనోహరస్మేర కపోల!
గోప్రీసిత కపోల కలితనఖర సంకుమద జంబాల!
కాపట్న రహిత ధీకృత సుధా గీతికాలోల! నవ గ
వీ పాల! సందమూర్నిలయ! సంతాన వేణుగోపాల! 101

విశ్వనాథ మధ్యాహ్నం
నెకరుకల్లు శతకము

విశ్వనాథ మధ్యాహ్నాలు నెకరు కల్లు శతకము

శ్రీతమాలశ్యామలింగ! సిద్ధసంసేవిత లింగ!
హేతువశ సనాథ! అన్నపూర్ణా సహిత విశ్వనాథ
నీతామరధునీక జాటజూటా! మణి శశి కిరీట!
స్థిత వియన్నాళి నెకరుకల్ పాంత సిద్ధాబ్జహేళి! 1

స్వామి నీవు పరమ సూక్ష్మ సూక్ష్మ విషయములంగూడ
నామతించెదవు జాగ్రత్త, యిక మేమొ యధికంబులందె
యే నూయయో కావి సాగనిమ్ము పోనిమ్మందు మిదియ
నీమ నీకును మాకు నెకరుకల్ పాంత సిద్ధాబ్జహేళి! 2

బలువైన గుడెబండ మెడకుఁ దగిలించి వంగరా దనుచు
 నిలువాన పెట్టిన పగిది నా మాట నీ మాట వినని
 కలుచ దేహాంబిచ్చి పాపముల నంటఁ గట్ట నెంచెదవు
 సిలుగుల దొరవోదు నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 3

నిదుర పట్టెడుదాఁక రాత్రులందున నిన్నే తలఁచుచు
 నిదుర మెలంకువ వచ్చునంతలో నిన్నే తలఁచుచు
 బ్రదుకు భావనలందుఁ దెఱపిలో నిన్నే భావించుచుంటిఁ
 జెదరనీకు వె నన్ను నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 4

ఉదరంబులోనుండి పొంగులై యేడు పుబికి వచ్చెడిని
 గదియించుకొనువేళ నిన్నుఁ దీవ్రంబుగా నెదలోన
 నిది యోగి జనము నవ్వెదరొ మరియు నీ వేమనుకొనెదా
 చిదుర్వలు కానీకు నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 5

ఒక మంచి జరుగును దాని వెంటడి నొక చెడ్డ జరుగు
 నొక సమమ్ముగఁ బోక యెగుడు దిగుడుగా నున్న దీ సృష్టి
 యొకఁడవు సమముగా సాగువాడ నీ వొకడవే స్వామి
 చిలి కొవ్వెల్లవై నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 6

వలవల పుట్టుకల్ చావు లాసులోపలి కండెవోలె
సిలుగులై తిరిగితిఁ గాని సుంత నేసి బట్ట లేదు
చలమొప్పు నేటికీమాత్ర నేతగా సాగెడు నిద్రి
జలుగవో మన్నెదో నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 7

దుసగుసలుగ నేమి బ్రదుకు బ్రదికింతు రూక్ష చింతనకు
వెనులుబాటింతయుఁ గలుగనీయవు వెక్కసంబడుచుఁ
గసరుటో ముక్తివై ని సగమాఁకలి గల జనంబును శ
శి సహిత కైశికా! నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 8

సుకముగాఁ జనిపోవుటన్న భయ మొకించుకయు లేదనుము
అకట యే ఘోరమైనట్టి చావో యటన్న భయంబె
నికరంబుగా నీవు గుండె లోపల నిల్చిన, వెఱుపు
సెకలివ్వి నిల్వవు నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 9

ఒనరఁ దానొక వంద యిచ్చి కర్ణున కుద్దియా దాత
ననిపించుకొన నెంచు జనుని వోల్కి నూహలు నీకు నిచ్చి
తనర నాత్మార్పణ చేయువాని చందానఁ గన వల
సినదని కోరెద నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 10

ఈ కోరికలు నీ భయంబులును మరి యివి యొక్కటాకటి
 వే కోయవలె నన్నఁ జాలవు వేయి జన్మములు
 నీ కంటి నిప్పుసెగ నిగిడించి మండించుమీ యెల్ల
 శీకరాసారంబు నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 11

నిను బిట్టు వాంఛింతునాయె రక్షింపు! నెలతలు ధనము
 తనువున రోగములేమి యధికారితయు సర్వమంచు
 మనసున నెంచుచు బ్రతికినన్నాళ్ళు మనచు నట్టి
 చెనఁటిని గాదాయె నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 12

ఏలాగు సాగింతో పరచఁ బడెటి యీ యనంతమగు
 కాలంబు, తలఁచిన గుండెలో భీతి కల్గెడు, సంత
 మాలిన యట్టి జన్మలును మృతులును మాలించు, కొట్టి
 నీలను నెత్తివై నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 13

నిన్నెంచుచు జవంబుమీఁద నున్నట్లు నిశ్చింతముగ నె
 యున్నది గాని జరుగుట యెట్లు లట్లున్నచో నెపుడు
 అన్నలా! మేనునఁ దేళ్ళు వ్రాకుచున్నట్లుండు జగము
 చిన్నలు చూచిన నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 14

అంతయును నశించిపోవునని చూఢిమైనట్టి దాని
 వింతలుచూచి రమించు నంత యోషిక లేదు నాకు
 వింతలోవింత బ్రదుకుట తప్పని విధియు నీ వలె గగ
 సింతు చేదును నేను నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 15

తిలవాటుగా దేహమన్న యీ కట్టె యాడుచునుండె
 మిలమిలై బందుగుల్ దీనియందు రమించుచున్నారు
 తెలిసియు మృత్యువు గూర్చి తలచకు, తెలివి యశుభము
 చిలుకవల్కుల జాతి నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 16

చచ్చెడువారికిఁ దప్ప ముసలులై చచ్చెదరేని
 కచ్చర మిగిలిన వారి కభ్యంతరమ్ము లేదిచటఁ
 జచ్చెడువాఁడు నీకోసమై దానఁ జావంగవలయు
 చిచ్చటకను వేల్పు! నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 17

కన్నులు మూసిన నెఱుపు కన్పించుఁ గన్పించు వలుపు
 వెన్నెల కన్పించు దోర వెలుగు కన్పించుఁ గన్పించు
 సన్నని బిందువు దూరదూరమ్ము చనును గప్పడవు
 చిన్నారి లింగంబ! నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 18

నొగలుపైఁ జర్మంబు బొమిక లోపల నొక్కిన చోట
ముసరుచు నున్నట్టి చూపు పరమార్థముగ నై చచోట
మసలుట మానిసి యూహ సర్వము మన్నించుచో, వ
శి! నవదరింతువో నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 19

అలమాయ తనయంద మంతయు నమరించుకొంచు
నలయించలేక నిక జగతియందు రవ్వంత రవ్వంత
వెలఁదులందున నుంచి నీదు నంశల వెతపెట్టుఁ దేజు
చెలమ లెండించును నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 20

ప్రవివడి యంగంపుజలుగు తెలివిచే వాడియా బుద్ధి
నినుదిస్స మొలవాని మనసులోపల నిలువగాలేదు
కనికని నిలిపిన నైన నింగువ కట్టిన గుడ్డ
చినుగులై యేమాయె నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 21

సీలమండల లోతు వాగు నిన్నెంచు చిత్తంబు నాది
వాలు కామమ్ముగా నుండియుండి తాఁ బడబోసికొ నెడు
తోలిన వరదలై యొచటి దచ్చటఁ దుడిచి పెట్టెడిని
చేలు మట్టము చేసి నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 22

ఏ నెఱుంగుదుఁ గథ లెన్నియో కల వెండుకుం బనికి
రాసట్టి వారల మునిఁగి చన్నట్లు రక్షించిన యవి
ప్రాణముల్ సుడిగొని నిన్ను బతిమాలి బామాలుకొలఁది
జేనైదై మూరైదై నెకరుకల్ ప్రాంత సిద్ధాబ్జహేళి! 23

తినుటకున్నది యింతెఱచాఱు నెక్కువ తెచ్చిపెట్టనను
పనివడి తెచ్చెదు, దానికై కష్టపడునట్లు, నేమి
పని యిద్ది, సమ్మగానిట్లు చేయగా వలయునె, యిద్ది
చినచూపా పొదచూపా నెకరుకల్ ప్రాంత సిద్ధాబ్జహేళి! 24

చచ్చెద నన్నచోఁగాదు బ్రదుకుము, సరియట్లే నీదు
నిచ్చయనం గాదు చావుమనెద వట్లే యన్నఁ గాదు
చచ్చుచు బ్రతుకుమంచనెదు దానికి సరియ, దూఁకెదన
చిచ్చు దూఁకుమనంగ నెకరుకల్ ప్రాంత సిద్ధాబ్జహేళి! 25

నిన్నన్నఁ బనియేమి స్వామి పనియందు నీ తోడఁ జేసి
కొన్నవారికి మహాదేవ! అది చేసికొన్నంత తెలియు
మున్నిట్లు చేసిన స్వామి దర్శనము ఘటిల్లు నన్న
చిన్నలే యెఱుగనో నెకరుకల్ ప్రాంత సిద్ధాబ్జహేళి! 26

వడి నా యొడలో మరినాకుఁ దెలియని పనులు చేసితిని
 చెడి, నా యొడలో నాకుఁ దెలియకుండెడి స్థితికి, నుమేళ
 ఒడలు నాయది నేటికైన నా దగ్గరుండని యట్టి
 చెడుతోవ పోనీకు నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 27

నిజముగా లేనిచో నాల్గు వేళ్ళు లోనికిఁ బోవుటకును
 ప్రజ వారివారివౌ కాళ్ళు కడుపులు పట్టుకోవచ్చు
 అజ! అప్పుడే లేద యిప్పుడేటికి నది నాకును మన
 సిజ దహనా! శివా! నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 28

వై రాగ్య భావంబు కలిగి బ్రదికిన బ్రదుకు తేలికయు
 వై రాగ్య లేశంబులేక బ్రదికెడు బ్రదుకు దుర్భరము
 వై రాగ్య మననేమి నిన్నుఁ బండించు వ్యవసాయ మండు
 జేరదీయు హలీమ! నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 29

అది యట్లు జరుగుచునుండె సాగెడు సంతకాలమ్ము
 నది నిత్యమన్నట్లు తలఁచు లోకంబు, నది యనిత్యమని
 మదిలో నెచటనో యెఱుంగమియులేదు, మనమ వంచించుఁ
 జెదరిన తత్త్వమై నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 30

మనసిది యొక పాటుబోతు గొడ్డు శ్రీమహిత! సహజము
గనె, కదలక యుంటెఱుఁగదు పట్టుకోగా నెంతువేని
మొనసి డొంకలు బీళ్ళు కోళ్ళు తోపులు మోరెత్తిపలుచు
చెనటి ముండ్లకు నీడ్చు నెకరుకల్ పాఠ సిద్ధాబ్జహేళి! 31

నా కొడల్ వంగదు పట్టుకొని యిద్ది నన్ను వేధించు
నా కంటె సోమరి యుండబోదు పినాకి! యిద్దెల్ల
నా కేల యొకచోటఁ గూరుచుండి భ్యాసము సేతు నిన్ను
చీకాకు పెట్టుకు నెకరుకల్ పాఠ సిద్ధాబ్జహేళి! 32

తక్కిన నాలుగన్న మయకోశ మాధారమై కలవు
సెక్కట లేదన్న మాత్మ కున్ననా కన్నంబు నిడదు
బక్కదేహమునకై భ్రాంతి యీ మహాభ్రాంతి మాన్పించు
చిక్కని దైవమై నెకరుకల్ పాఠ సిద్ధాబ్జహేళి! 33

ఇది నాది యని కూడఁగాదు నాస్వామి యిది నేనయనుట
ఇది యహంకృతికిని మొదటి రూపము యిది మాయబోతు
కదలించి పెట్టు వునాది పడఁద్రోతుఁ గట్టిన మేడ
చెదరని నేనుగా నెకరుకల్ పాఠ సిద్ధాబ్జహేళి! 34

ఊహచే సిద్ధాంతపరచితిఁ దదాశయుఁ ద్యజించినాడ
 యూహించు దానినిగూర్చి మరల నీ యూహించుటేల
 ఈహ వదలిపెట్టి, కూడ నూహించుటేటికో మరి యి
 సీ !హరిద్వాససా! నెకరుకల్ పాఁత సిద్ధాబ్జహేళి! 35

కట్టెలలో నన్నుఁ బెట్టినపుడైనఁ గాని కామమ్ము
 కట్టుబడుట యున్నదా యనేకముల్ కడగి కోసితిని
 అట్టడుగున నున్న దేమొ యీ వాంఛ యా వేరు తుంపు
 చెట్టిది చచ్చును నెకరుకల్ పాఁత సిద్ధాబ్జహేళి! 36

నాయందు దయలేదు నీకు ననఁ గృతఘ్నువు మాట యవున
 నాయందు దయయుండె నీకు ననుచు ననఁ మనసొప్ప
 దోయయ్య దయయున్నఁ గన్నుగవ మధ్య నూగాడు వచ్చి
 చేయెత్తి మొక్కిద నెకరుకల్ పాఁత సిద్ధాబ్జహేళి! 37

అరయ స్వప్న కథాళి చూడఁ గోపమే యధికమన్పించు
 మరియు జాగ్రద్వేళ కామ భావమే యధిక మన్పించు
 వెరసి కామకోఠిమూలివి తక్కువై వెలయవ నుతులఁ
 జెరిగిపోయుదు నిన్ను నెకరుకల్ పాఁత సిద్ధాబ్జహేళి! 38

నిక్కమ్ము నాయందు నీకు దయలేదని వచింపవలయు
 నొక్కయెదో లొకికంపు మేలు నా కొనగూర్చి నాదు
 చిక్కని మనసును దాని నూహింపఁ జేసెను నీకుఁ
 జిక్కిన మనసును నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 39

కన్నది యనుభూతి సగము పచ్చి సగము దోరగాగ
 నున్నది భోగవేళ సయితమ్ము నా యుల్లంబునందు
 నున్నది నీవును, నురక కదలుచు నున్నది మేను
 చెన్నుమాసిన మేను నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి.

రి మర్యాదలయందు మనసు లగించి యున్నానొ
 రి మర్యాదలయందు నీవు బిగించుచున్నావు
 రి మర్యాదలు వలదులే స్వామి కృతముల నెన్ని
 చేర్తు నన్నింటను నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 41

యా దృశీ భావనాయత్ర సిద్ధిస్సమంజసా భవతి
 తా దృశీ యన్నట్లు నన్ను వట్టి చైతన్యాకృతిఁ బ్రతి
 పాదించుటకు నేమొ మీర లెవ్వరు పలుకరు లేవు
 నీదరింపులు కూడ నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 42

నేనన్నదే లేని యపుడు పాపముల్ నేనేమి సేతు
 నేనేమి సేతుఁ బాపములు చేసితి నీ వనె దేని
 నే నన్న భ్రాంతి మాయించు నీవును నేను నదొక్క
 చేనిలో పంటగా నెకరుకల్ పాఁగింత సిద్ధాబ్జహేళి! 43

అంతయు శూన్యంబుగాగఁ గనిపించినప్పుడు చాల
 వింత, శూన్యము గాగఁ జూచిన యతండు నీఁడుండెఁగాదె
 భ్రాంతి నేదో చిత్రవటము చూడఁ గావలెనని రూప
 చింతనాహత బుద్ధి నెకరుకల్ పాఁగింత సిద్ధాబ్జహేళి! 44

మన్నిత్య భావనాధార! నేను కుమ్మరి పుర్వువోలే
 నున్నాను తాఁబేలువోలేఁ జేతగాకున్నది యున్ని
 యున్నయున్ని యితరులకు నసహ్యమై యొగి బావి నీటి
 చిన్న తీపెక్కక నెకరుకల్ పాఁగింత సిద్ధాబ్జహేళి! 45

నిగుడు, లోకము వైకి మనసు నిన్ను ధ్యానించెడువేళ
 నిగుడు, లోక వ్యవహార వేళల నీయందె నిలుచు
 తగముందు కల్లెము వెనుక వైపునఁ దగిలించినట్లు
 సిగవట్ల మారిది నెకరుకల్ పాఁగింత సిద్ధాబ్జహేళి! 46

ఈ మేనితోఁగూడి యిచట నున్నవి యెన్నియో కలవు
 ఈ మేను పొరబడ్డ మొకఁడు బిచ్చుగా నేచి యేర్పడియె
 సామి నీ వీ రెంటి నిచట నిచ్చుటే సమయింపు! సామి
 నీమంతినీమూర్తి! నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 47

మును నిరర్థకమైన దాని సార్థకంబుగ నెంచుచుండి
 కని నిరర్థక మైనదానిని నిరర్థకంబుగ నేడు
 తనర నెల్లెంచియును గ్రియ మాత్రము తప్పటలే ద
 సినిశిత సుమహస్క! నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 48

ప్రశమిత తీవ్ర భావమగు వేళల భార్యయు బిడ్డ
 లశనంబు వీనినిగూర్చి యూహలాహతములై పొల్చు
 నిశితంబుగా సర్వవేళలందున నిన్నెంచు పట్టి
 శిశిర దృష్టులఁజూడు నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 49

ఇవి హిరణ్యాక్ష వరములు కావుగదే మదేభాజి
 న వసన! దానిచే దీనిచేఁ జావు నాకు వద్దనుచు
 శివ! చావు కానట్టి చావు నాశింతు శివ! జగతికి న
 శివకారి కాదిద్ది! నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 50

నీముక్కు మొగము నేనెఱుగ శాస్త్రముల్ నినుఁగూర్చి చెప్పె
నీ మాదిరిగ నాశ్రయించి నక ఘలియింతు వీవనుచు
సోమ కిరీట! నాదింతె మీర్మీరు చూచికోవలయు
సీమాంతములదాఁక నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 51

నను సమ్మోదేల యనంగ శాస్త్రముల్ ననుఁగూర్చి చెప్పె
ననుగూర్చి చెప్పినదెల్ల నిజమయ్యె నా యనుభవము
నను నిను గూర్చియు నిజమైనఁ గావలె నన్నిం దన వల
సిన దేమియునులేద! నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 52

ఎవ్వడో వీని నిందించెనని విని యెచటనో గాని
రవ్వంతయగు బాధ కలుగు చున్నదో రజత గిరీశ!
యెవ్వడో యెవనినో నిందచేసిన నీ నాకు నేల
చివ్వ రేపకు కేళి నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 53

నట్లు గాఁ గవనంబునకును నా కవినాభావమైన
యట్టి సంబంధంబు పెట్టికొని చెడి నట్టివాఁడను
పుట్టి మునింగి పోయినదో యెందఱు పుట్టరు కవులు
చెట్టనైతిని గాని నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 54

మనిసితోడి యహంక్రియానుగతి కాక మనుజులందెవడు
తనయందుఁగల విద్యకోసమై పుట్టె దా నొక్కరుండె
యనయము 'లచ్చోపలచ్చ' లున్నా రహంకార పడగఁ
జెనటులు ననుఁబోలె నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 55

ఇన్నాళ్ళకై నను గన్ను తెఱపించి తీ మాత్రపుఁ గృప
మన్నునై తుదమన్ను లోనఁగలియని మహితమావేశఁ
బన్ని నిక గెల్పుట వేరు నీ పీడ వదలుట వేరు
చెన్నుమాలిన పీడ నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 56

నిరుపాయుడై యదేపనిగ రాచుచుండిన రాయుమైన
నరుగు నన్నట్లుగా నరుగుచున్నానయా విశ్వనాథ!
అరిగియరిగి చిట్టచివరకీ లేని యట్లుగాఁ జేయు
సిరము గాలికఁబోవ నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 57

వనరి యధార్థ వాక్కునకు వశుడనై వాక్పమత్కార
మునకును గొనితెచ్చికొంటిఁ గద దారిఁబోవు తద్దినము
లను వంసలుచు వేలు నీదు కృప, నవే లాభించెడిని, వ
ళిని జేయుటకు నన్ను నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 58

నా మనస్సే ప్రమాణమని యిన్నాళ్లు నా కేలొ పొగరు
స్వామి యకానోకాదొ యెల్ల బాలింపవలసినదేమొ
తాము, మీ కేలేదు నాకు నేలకందకు లేని దురద
చేమకేటికి స్వామి! నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 59

తెరచిన యెడంద వెన్న హరహర మహాదేవ యన్తొంచు
నిరతంబు గాదీ యెడంద, మూయవే, నీలకంఠ! శివ
పరమ మానులవోలె నీదు నెడదలోఁ బాలింపు నన్ను
శిరము వాల్చుగఁ జేసి నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 60

మిలనము తొలికర్మఫలము కలిగి మీ మీసన్నిధాన
ములకును వచ్చి కూర్చుండి మీ జవమ్ములు చేసిచేసి
తొలఁచగాఁబాపముల్ తలతు, నది యున్నదో లేదో నాకు
చిలువ నగల సామి! నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 61

నా కీ జగతి సధికారములనఁ దృణప్రాయము లగుఁ
గాక, పిల్లల కేమియైన మిగులునో కాదననేల
నీ కృపావశమున మనసు నీ వైన నిలుచుచునుండె
శ్రీకంఠ! దయచూడు నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 62

దినముల తరబడి నొక్కొకప్పుడు తీరని బ్రదుకు
వనులవై నుండి సిక్ దలచుటకు వీలుపడకుండ నుండు
మనసులో దిగులగుచుండు నీ ధ్యాన మహిత వస్త్రమునఁ
జనుగుపట్టినయట్లు నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 63

అవుకార! యేదో నాకుఁ బెద్ద యొరిగించినట్లుగాఁ జూపి
చివరకుఁ డెంకాయ పిచ్చికొండ చేసెద ఘమానాథ
వివరించి నీ మీదఁబెట్టు కొన్నాశ విషయంబునందు
చెవులు పిండకు తండి నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 64

ఒకటి మేలనుకొందు నేను మరియు నీవాక డనుకొండు
నకట! మేలేదో కాదేదో యెఱిగిన యంత లేనాయె
ముకురంబులో నున్న నేను నేనోవ్రభూ! ద్రష్టనేనో
సెకతూలి మఱచితి నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 65

నీవేమి చేయఁగా వలయునో యది నీవు చేసితివి
భావజహరి! యింక నేను చేయఁగా వలయుట మిగిలె
జీవితమ్మునయందు నింక నెంత శేషించి యున్నదియో
జీవిత పతి! చెప్పు నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 66

లక్ష చెప్పము వేయిచెప్ప మొక యింత లాభంబులేడు
 భిక్షుకుడంచు సన్యాసి యంచును బెట్టకు నాకు
 దీక్షతో నిన్ను నాలోనఁ బరినిబంధితునిఁ జేయునటు
 శిక్షింపు నన్నును నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 67

పడునాల్గు భువనముల్ నీవు కుక్షిలోపలఁ బెట్టికొంటి
 విది యెంతవాడవో నీవు, నిన్ను నాయెడఁద నిముడు
 నది యెంతవాడనో నేను, నది నా కనుభూతి తెమ్ము
 చిదతీత సంస్థితీ! నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 68

నన్ను నేనే మోసగించుకొంచుంటి నాటక మాడు
 చున్నట్టులున్నది ప్రేమ యన్నది యెరులవైఁ జచ్చె,
 నున్నట్లు మాట్లాడుచుంటిఁ జరియించుచుంటి నీ వైని
 చెన్నాగు కోర్కెగా నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 69

వ్రతి నిమేషమ్ము వాంఛయుఁ బ్రతి నిమేష పరిహరణమ్ము
 మతిలేని బ్రదుకయ్యె నొక్క యత్నము మాలిన యూహ
 శితికంత! నీమీఁదఁదక్కఁ దక్కిన చేతంబు లోక
 శిల వృత్తమెగఁబ్రాకు నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 70

బాతికి సన్నాళ్ళను తిండికేమొ లోవమ్ము రాగాదు
మతిలోన నీవేమొ వచ్చి నిత్యంబు మన్నింపవలయు
వతచుగా, సవ్వ కావలయు బువ్వ కావలయు సచ్చట్లు
చిత మహాశిత లింగ! నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 71

ఇది మనుష్యున కాయువల్పముగ నిచ్చి యెప్పటప్పటికి
బ్రదుకుట యెట్లన్న ప్రశ్న యందులోవల వచ్చి చచ్చె
డిదిలేను వై సవాశేరులోన బోడి పరాచికముగ
చెదరిన బ్రదుకునై నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి 72

నిన్నీ బ్రదుకు తుదివాళ్ళఁ గైత పండితుఁ బ్రాసంగు
పొన్ను ధాన్యపురాశి గాగ నా స్వామి పొడిపించి పెట్టు
నెన్నొసంటను నాకు గంగ తొణుకు నీ నెత్తిపైనున్న
చిన్ని చందురురేక నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 73

భావమ్ము భావమ్ముగాగ నున్నచో భయమేమి కలదు
భావమ్ము వికృతిని బడసినంతనే భయమెల్లఁగలుగు
భావమ్ము తన స్థితిఁ బొందునట్లుగాఁ బాలింపు కరుణ
సేవధి! శ్రీఃంఠ! నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 74

దంతురమగు నూహ సేయకొలదిఁ బద్మప్రసాదమయినఁ
గొంత నయమ్ము మానవుల భావనా కుటిలత కంటె
వింతలై బందుగుల్ సఖుల యూహలే విప్సలేమాయె
చింత జేసియుఁగూడ నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 75

ఎంతటి యిరుకటం బవుచునున్నది యిందైన బ్రదుకు
సంతాప మొక్కటి విఱుగడై నను జాలును నాకు
ఎంత నాయంపడ నెంతు వంత నేనెందుకుఁ గాను
చింత యిదేటికో నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 76

అయ్యో యీ మేనున్నదెట్లు తప్పనియట్లుగా నుండె
ముయ్యేరు తలమీఁదగల్గు సామి! యీ మొండి దేవాంబు
వ్రయ్యలై వ్యర్థ సంస్కృతిని మరి శరీరమ్ము కట్టకుము
చియ్య పట్టను నేను నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 77

ఈ మేను నిజముగా నాది యైనచో నిది దాని యిష్ట
మేమొ దానిదిగాని, స్వామి, నా మాట యేమియు వినదె
కామమ్ము నాదియా యెవరిదేమి యీ కళ్ళలమెల్ల
శ్రీమద్వియన్నాళి నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 78

ఒకవేళఁ గానిమ్ము దీని భావించు నొకవేళ నేమి
ఒక వేయివేళల నిన్ను భావించుచుంటిఁ గదయ్య
నికరమ్ము కట్టి చూడఁగదె తెక్కకు నీవాడ నగుదుఁ
జికురాద్భిర శశాంక! నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 79

మనసుతో నిర్ణయించితిని గాని మది మది నిల్వనీవు
మనసునకును నిర్ణయంబునకును సంబంధంబు లేదా
మనసుతోనై న దోషంబు గెలుచుట మనసుతో నెట్లు
చినచూపు చూడకు నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 80

మృత్యునఁ బ్రాణముల్ నిలచిపోవుట, మృతివేళ జీవ
గతి యెట్లులుండునో తెలియఁ బ్రాణ సంఘమ్ము బిగించి
మతిఁజూడ నీవు నే నిద్దఱము చిత్సమాఖ్య నున్నాము
శతకంఠ! యిది నిల్పు నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 81

నిన్ను మఱచిపోయి యొక్క గంట యుంటిని యేని, జగతి
నున్నట్టి మోహాన, మోహమది త్రవ్వ నురగ లోకములు
పన్ని నిన్నందుకో మరల నెగఁబ్రాకవలయు నా యెత్తు
స్వీన్న మానసుడనై నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 82

అనందమను విస్మృతిం గనుట జీవిదైన లక్షణము
 అనందమూలమ్ము మఱవడెట్లు నల్పల్ప భోగావ
 సానంబులందలి తృప్తి మఱచును ఊణములో జనుడు
 శ్రీ నిరంతర తేజ! నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 83

విమల మహోదూరమగు ప్రతిక్షణ విస్మృతి నేను
 శ్రమ యెఱుంగని యట్టిదగు ప్రతిక్షణ జాగ్రత్త నీవు
 ఉమతో సగము వేఱు నీవు మే మొకడె యిద్దఱము
 చిమిడిన యాత్మలై నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 84

నాకు నీకు నభేదముగఁ దలంచుచున్నా నందుచేత
 నా కంటి తుదలందు నీవు వచ్చి కన్పడవనుకొందు
 నా కీ యభేదము నీవు చేయుచున్నది సుమీ నేను
 శ్రీకంఠ నినుగొల్తు నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 85

ననుఁ బైకిఁ గొంచురావలయు నంచు నున్నది నీకు, నేను
 కనులు మూసి మరింతలోని లోనికి గమియింప నెంచ
 నను వచ్చి వెన్నానుకొంచు నిల్చెదు నా కన్నులందు
 సెనగ బద్ధంతయై నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 86

అవి యేమి వెల్గులో కంటియెదుట సమావిర్భవించు
 శివములై పట్టరానంత యానంద సేవధులగుచు
 శివ! బాధపడుచున్న మేనొకండు విస్మృతికిని రాదు
 శివ! చంపు మిదికూడ నెకరుకల్ పాఠ సిద్ధాబ్జహేళి! 87

తన నొసంట నిష్ణుడై పినాకలస్తకమును వంచి
 కొని సహస్రారమ్ము లక్ష్మముం జేసి కొట్టుచున్నావొ
 నినుఁ గూరుచున్నవానిని వృషాకపి నే నెరుంగుదును
 సృణికల్పనారాచ! నెకరుకల్ పాఠ సిద్ధాబ్జహేళి! 88

నావంటి మానిసుల్ బ్రదుకుచుండుట నాతియు సుతులు
 దై నంబు నెంచుచుండుటయుఁ జచ్చుట తక్క నేమాదు
 రీవు కృవాదృష్టిఁ జూడ నెంచవ యేని యేమాదు
 సేవాగతి ప్రీతి నెకరుకల్ పాఠ సిద్ధాబ్జహేళి! 89

పొగడుచునుండురు మిత్రులొక్క వైపుననుండి జనునిఁ
 దెగడుచు నుండురు శత్రు లింకొక దెసనుండి జనుని
 జగతి వానికి నెంత నీవు వ్రాసితో సాగెడు సంతె
 సిగమిటి చనడెందు నెకరుకల్ పాఠ సిద్ధాబ్జహేళి! 90

ఒక్కప్పుడు నిజంబు నన్ను రక్షింతు వొగి జన్మ వితతి
 చిక్కు తీరిన దనిపించు నొక్కప్పు చివరి కేమగునొ
 యక్కటా యనిపించు జీవితపుఁ బరమార్థమ్ము తెలియు
 చిక్కు తీరదటంచు నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 91

ఎప్పటికప్పుడు సధికమా ధన మేమొ వచ్చునని
 ఎప్పటికప్పుడు పెద్ద యుద్యోగమేదొ వచ్చునని
 రొప్పుచున్నది యాస నన్నసింపించు రోగమ్ము కుదురు
 చిప్ప చేతికివచ్చు నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 92

ఇది యేమియును లేదటంచుఁ దెలిసియు నీ తనూపశత
 బ్రదుకుట తప్పక మరల నిందులోపలఁ బ్రవేశించి
 యుదయించు జ్ఞానంబు మరుగుపడి పోవుచున్నది నన్ను
 జెదలు పట్టగ నీకు నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 93

భూయగంబునకును నడుమగా నిన్నుఁ బ్రోవుచేయంగఁ
 జేయు యత్నములెల్ల నన్న మెఱుములై చిదిసిపోయెడివి
 నా యెడంగను బదిమైన నిన్ను నీ నాల్గు మెల్లెక్కఁ
 జేయఁజాలకపోదు నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 94

బిడ్డను సరిదిద్ది మంచితో)వను బెట్టుకోవలయు
 చెడ్డమానిసి నైన యోగమార్గానఁ జేదుకోవలయు
 సడ్డగాఁ గలిలోన స్మరణమాత్రము చాలునన్నారు
 జిడ్డయ్యే నీస్మృతి నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 95

భార్యవై బిడ్డలవైన మమత తప్పమరొక్కడగు న
 మర్యాద లేదడ్డ మివ్వి చాలవా మరియన్నచో న
 మర్యాద లీ ధాతి లక్షలున్నవి మదినిలఁబెట్టు
 జీర్ణదాశాజ్యోతి నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 96

వేతును వేతున యెవరికైనను వినువెత్తుఁ దుదకు
 బ్రాతిగ నేనేమొ యతినిగాక పోవచ్చు నైన జల
 పాతమ్ము లున్నవి చిన్న వాగులే వలదు నీ మాళి
 శీతాద్రిసుత లేదొ నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 97

తన తీరెఱుఁగు మప్పు పుచ్చుకొందును తలఁచికొన్నంత
 పనితా సుతుల మీఁద మమత చెప్పిన భ్రాంతి పొందకుము
 క్షణము పట్టదుసుమీ నాశనము సేయగా నెంత తూలి
 చిన మోహమైనను నెకరుకల్ పొంత సిద్ధాబ్జహేళి! 98

నా కేమి యభ్యంతరమ్ము లేదయ్య నాథ! ప్రారబ్ధ
మీ కేళిగా సాగునేని నీవు నా యెదనుండి పోకు
తేఱవ దొంగవేషమ్ములను వేసితివ యేని చాల
చీకాకు సేసెద నెకరుకల్ ప్రాంత సిద్ధాబ్జహేళి!

99

తల మధించుటయేల గుండెపై నెక్కి దంచుటయేల
యెలయాక కడుపులో నుళ్ళు తిరుగుటయేల యెందుకివి
సులభమ్ముగా వచ్చి యాత్మలోన గూర్చుండక యెట్లు
శిలవైతి కదలక నెకరుకల్ ప్రాంత సిద్ధాబ్జహేళి!

100

శ్రీతమాలశ్యామలింగ! సిద్ధసంసేవిత లింగ!
హేతుహీన సనాథ! అన్నపూర్ణా సహిత విశ్వనాథ
నీతామరధునీక జాటజూటా! మఃశి శశి కిరీట!
స్థిత వియన్నాళి నెకరుకల్ ప్రాంత సిద్ధాబ్జహేళి!

101

విశ్వనాథ మధ్యాహ్నములు
మున్నంగి శతకము

విశ్వనాథ మధ్యాక్కరలు మున్నంగి శతకము

శ్రీ పయోధర సిక్త పులక సస్యకాదిః క్షేత్ర పాల!
దీపి తాధ్యాత్మిక వృత్తి సురలతా దీప్తాలవాల!
నావర్ష నిర్ఘ్రిణీ ప్రసన్నాంబుజని పాదమూల!
భీ పరివాహ నిర్మూల మున్నంగి వేణు గోపాల!

1

బాల చంద్రకి ఫాల రుక్మిణీ సత్సభామా సమేత
హేలా! ప్రవాళాధరా ధర న్యస్త శృంగార వేణు
లోలా! ప్రసన్నార్తి భావ ఫలిత కల్లోల వారాళి
వేలా! మహాఘ నిర్మూల! మున్నంగి వేణు గోపాల!

2

✓ సజల జలద నీల దేహ! నిర్వీచి జల రాశి గేహ!
 భజన భర పరిణ తోహ కామణ్య పాటిత మోహ!
 నిజ మహో వారాశి పూర్ణ చిత్త ధునీ పరిణాహ!
 వృజన వనీ దావ దాహ! మున్నంగి వేణుగోపాల! 3

✓ తరుణ చంద్రాతప హాస! దర్పిత దానవ హాస!
 వరమ భక్త మనో విలాస! దుర్జన భావ నాయాప!
 దర చక్ర చిహ్న సుందర పదాంక బృందావనీ ఘాస!
 విరచిత దనుజ సంతాస! మున్నంగి వేణు గోపాల! 4

సందీపి తానంద నగర వీధికా సంచార సౌమ్య!
 మందార పరిమళ సూక్ష్మ రేఖానమన్మూర్తి రమ్య!
 ఇందిరా హృదయ సాహిత్య మృదుల సాహిత్య పారమ్య!
 బృందార కానేక గమ్య! మున్నంగి వేణు గోపాల! 5

ప్రాణ సంశ్లిషణాది భూత చిత్కలా ప్రథమ స్వరూప!
 రేణు భవదంజో గుణ ధురా ధూమ రేఖా కలాప!
 ప్రాణ సంయమ ధన ప్రచయ కృత ముక్తి భండార రూప!
 వేణీ ధృత శిఖ కలాప! మున్నంగి వేణు గోపాల! 6

కారుణ్య రస సముద్రా! జగచ్ఛ్రేణి కళ్యాణ ముద్రా!
తారుణ్య గుణ సముద్రా! వజ్ర స్త్రీ జగన్మనో భద్రా!
సౌరలోకారిరుద్రా! లయాంభోధి శయ్యాత్త నిద్రా!
వీరతా రేఖాసమాద్ధా! మున్నంగి వేణు గోపాల! 7

రుచిర రుచిర మందహాస రేఖా నిరూపిత తత్త్వ! ✓
ప్రచుర ప్రచురశౌర్య కార్య రేఖా ధురాదీప్త సత్త్వ!
నిచిత నిచిత సత్త్వియాత్త పుణ్య నిర్ణీత మహత్త్వ!
విచికిల పరిమళ స్వత్త్వ! మున్నంగి వేణు గోపాల! 8

ప్రశమిత పంచేంద్రియోగ్ర పరిణద్ధ వనరాశి దాహ!
శశికళా కోటిర సదవినా భావ సంగత స్నేహ!
మశకాది బ్రహ్మ పర్యంత జీవ నిర్మాణ నిర్యాహ!
విశకలితాశర వ్యూహ! మున్నంగి వేణు గోపాల! 9

సాందీపని క్షౌమర పరివృథ పాతకాలాగ్ర శిష్ట! ✓
మందార భూజాభ దివిజ తారకా మండల తిష్ట!
వందారు భక్తజనైక రథభూత ఫల్గువ ప్రేష్ట!
బృందావనీ కల్ప వృక్ష! మున్నంగి వేణుగోపాల! 10

మీయూరు వినలేదు మున్ను, కనలేదు మీ మూర్తి మున్ను
 మాయురే నా మీదఁ నెంత ప్రేమ, యీ మాదిరి నీవు
 వ్రాయించుచుంటి విల్లు శతకంబు నీ పైన నా చేత,
 ప్రేయో గుణవిశాలమూర్తి! మున్నంగి వేణు గోపాల! 11

ఆ యే పుగా జనుర్వేళ, నీదా పదాంభోజ పూజ
 కై యున్నయే చిన్ని పూవు మొలచిన దైన యా నేల
 లో యోగ్యసార మృత్కణమ నై తినో, లో గుండెలోన
 వే యింత కరుణకు నీకు, మున్నంగి వేణు గోపాల! 12

మా యూర నీ పేరి స్వామి కలడు, కమ్మ కులాంబుధి శశి
 పాయక కట్టించె దేవళము తా గూడవల్లి బ్రహ్మయ్య,
 ఆయన వరుసకు మామ నాకుఁ, జిన్నప్పటినుండి
 వే యెఱుంగుదు నిన్ను నేను, మున్నంగి వేణు గోపాల! 13

మా యూరి పెద్దలు మామ బ్రహ్మయ్య, మా తండ్రి; నాడు
 నాయన విశ్వేశ్వరునకుఁ గట్టించినా డాలయమ్ము;
 మీ యిద్దటి నెఱుంగుదే ననాదిగా మేలి దైవముల,
 వేయమైన సుధా కృతులను, మున్నంగి వేణుగోపాల! 14

తిరుపతి మంగళ సింహ భద్రాద్రి దేశంబు లందు
మరియు నీ మున్నంగిలోన నచ్చట మయూర గాళి
సిరిగిరిలో ద్రాక్షతోటఁ గాళహస్తీపురి మాయూర
వెరవుగా మీరును మీరె మున్నంగి వేణుగోపాల! 15

ఆయన యైన నీవైన నా హృదయ స్పందనంపు
ఛాయలు మూర్తి తాల్చితిరి, స్పందనచ్ఛాయ లివెల్ల
వేయి విధంబులై వరలు గాదయ్య, విశ్వాంతరస్థ
ప్రేయ ఆకార! హృత్సార! మున్నంగి వేణు గోపాల! 16

అరయంగ నా గుండెయందు నే నెంత యూర్తిఁ గుండెదను
వరగంగ నెంత నాలోన నీవు రూపంబు గట్టెదవు
శరణాగత త్రాణుడంచు, లోక రక్షా శీటుడంచు- ✓
బిరుదు మాటల కేమిలెమ్ము మున్నంగి వేణుగోపాల! 17

జడుడను నేను, నేత్రముల కింపైన స్వామివి నీవు
వడిగ నా కోటి కోరికల ఫలమిచ్చు స్వామివి నీవు;
బుడుతడ! నీ యంత యందగా డెందు పుట్టడు నిన్ను
విడఁద్రొక్కు కోరికల్లేవు; మున్నంగి వేణు గోపాల! 18

ప్రాణశక్తి యదంత పరమమా నీది, బాల గోపాల,
 ప్రాణంబు వేసకు వేల తోడి సంసారముతోడ
 వేణు వ్రాపిరి తిత్తు లెండఁబెట్టు నీ విద్య మానవును;
 వీణ పనికిరాదా నీకు? మున్నంగి వేణు గోపాల! 19

స్వామి నీ కోవెలలోన గొనబైన సంపెంగ చెట్టు
 కామన పరిమళ మెందు నలువైపు గమగమలార్పు
 ఏమేమొ పిల్లల మయ్య వెదకి యెంతెంతైన కనము
 వే మమ్ము గికురింతు వీవు మున్నంగి వేణు గోపాల! 20

నా చిన్నతనములో వెండివౌ పంగనామాలతోడ,
 మేచకాననముతోఁ గోసలౌ వెండి మీసాల తోడ,
 లాచిన యందంపు నీవి తోడఁ, బిల్లనగోవి తోడ,
 నీచితి చిరమైన గాలి మున్నంగి వేణు గోపాల! 21

విచ్చేసి యిచట మున్నంగిలోపల వేంచేసి యున్న
 చొచ్చిన దొరవీవు, నిన్నుఁ జూడక చూచినయెల్ల
 పచ్చని నా సామి కట్టితివి కంటి పట మింతగాగ
 విచ్చిన సంపెగ వోలె; మున్నంగి వేణు గోపాల! 22

మచ్చిక యదియెంత, స్వామి! నావైన మసలు లో నీకు
మచ్చరంపడవు లే, నేను శివ భక్తి మన్నింతు నంచు,
నిచ్చట నచ్చట నాకుఁ బ్రభు! భేద మింతైన లేదు;
పెచ్చు మీ కరుణ కావలయు మున్నంగి వేణుగోపాల! 23

కచ్చె పూనకుమోయి నాదు వైన, నీ కాలి లెంక పయి;
మచ్చరం పడవులే పడినచో నిట్లు మధ్యాక్కటలకు
నిచ్చట పిలిపింతువేల నన్ను, మీ యిద్దరి రూపు
విచ్చికచ్చినది గుంజియను మున్నంగి వేణుగోపాల! 24

ముప్పేటగా నున్నదయ్య నా స్థితి మున్నంగి దేవ
యెప్పటి జ్యోతియై యెఱుక చాలమి, యింద్రియావృత్యము
మప్పికగా నీవు శివుడు సంజలై మధ్య భాగమున
విప్పవే యీ పురి నాకు మున్నంగి వేణుగోపాల! 25

మున్నెప్పడో కోటి మంది నీ వైన మోహంబుజేసి ✓
సన్నిధి నున్నట్టి కృష్ణలోపల స్నానంబు చేసి
రన్నారట గదయ్య మునులు నీ పాద కంజాత యుగము
విన్నాను లేవయ్య నేను మున్నంగి వేణుగోపాల! 26

నీకు మాకును మధ్య భేద మింతె యో నీరజాతాక్ష
వాకలై సిరి, నీవు పొంగులయి బోర్ల పడుటయు లేదు
లేకున్న లోషలఁ గుమిలి చచ్చుటలేదు; తేజో న
నీకృత పరిశుద్ధత త్త్వ! మున్నంగి వేణుగోపాల! 27

భామిను లిద్దఱు నీకుఁ జెటియొక్క వ్రక్కను గలరు
శ్రీ ముగ్ధ రవ సాధుమూర్తి వేణువు చేతిలోఁ గలద
యీ మూడు లోకముల్ నీకు మునిగిన నేమి, నీ పాట
ప్రేమయు నున్నచోఁ జాలు మున్నంగి వేణుగోపాల! 28

భగవంతుడవు నీవు కాదటన్నచో బాలగోపాల
భగవంతుడను నేను కాదటందువు ప్రాథ గోపాల
భగవంతుడవు నీవ యన్నచో నేన భగవంతు డందు
ంగత భగవదహంకార మున్నంగి వేణు గోపాల! 29

నీవ స్వామి వటంచు నిన్ను ధ్యానించి నీ రూపు గనగ
నీవు స్వామివి కాదటంచు నిందించి నీ శిక్ష పొంద
తా వేడు వేడొ పండిన తపస్సైన దైత్యతయైన
వేవిల్లుగాగ రావలయు మున్నంగి వేణుగోపాల! 30

ఉభయ లోకమ్ముల తత్త్వ మొకచోట నురువుగాఁ గూడి
 లభియింపఁగల యట్టిచోటు గానమ్ము. లావణ్యరాశి
 ప్రభు! దీని వ్యాఖ్యగా రుక్మిణీ సత్యభామలు కొలువ
 విభువేణువు ధరింతు వీవు మున్నంగి వేణుగోపాల! 31

అవుర జ్యోతీరూపమైన నీ వెల్లు ధ్యానించి తెలియ
 సవురైన తోవలోపలికిఁ జొచ్చి యీ సర్వమ్ము తొలఁచి
 భువి మిన్ను దేశకాలములు గ్రహములు భూతముల్ కర్మ
 వివరించి తెలియగా లేము మున్నంగి వేణుగోపాల! 32

వదిలవకా చిరుసవ్వు వెలుగు ప్రసవ శోభా రాశిగాగ,
 సదమలారుణ నూత్న నువమ కుసుమ కేసర కాంతిగాగ
 మృదు వేణురావమ్ము బంధరధ్వని రీతిగా, నీదు
 పెనవిపై మధుమాసమొప్పు; మున్నంగి వేణుగోపాల! 33

నీవైన మధ్యాక్కటలను వ్రాయుచు నిద్రింప నేను
 స్వాపమ్ములోన నా స్వామి బంధర ధ్యానమ్ము వింటి;
 శ్రీవతీ నీ వేణురావ సాంతత్య మృదు ధారవచ్చి
 వీవున కంటుకపోయె మున్నంగి వేణుగోపాల! 34

కాళింది నీరమ్మ వెనుక తట్టిన కాళియ భుజగ
 మాళీంద్ర మణికాంతి పాద దేశాన, మాళిఁబింఛమ్మ
 బాళిమై దెసలందు సీలమణి యక్షబాసల చెలువు
 వేళా వియన్నూర్తి సీకు మున్నంగి వేణుగోపాల! 35

కీటకీటలాడెనో నాడు మున్నంగి కృష్ణాతటంబు
 బటువైన నీ దేవళంబు తిరుగనప్పటి కోటి మునులు
 జటలతోఁ గృష్ణాజనములతోఁ బీన జంఘలతోడ
 పెరిగిన దృగ్దృష్టానమితి మున్నంగి వేణు గోపాల! 36

నవ్వులెండైన నా స్వామి యీలాటి నాణెంబు కలవో
 జవ్వాది గమగమ మెరుపు పిండు పచ్చని సన్న సుషమ
 క్రువ్విన సంసార మోహసంతతి కూరుపు విఱుపు
 వివ్విన తొలి వెల్లు కలసి మున్నంగి వేణు గోపాల! 37

మునికోటి వచ్చి యానాడు నినుఁ గోటిపూలఁబూజించి
 కనినట్లు నీదు గర్భాలయంబది గర్భాలయంబో?
 సెనగ పూవులబోని నీదు చేడెల చికిలింతలైన
 పెనగొన్న నవ్వులతోటో? మున్నంగి వేణుగోపాల! 38

కృతయుగంబునఁ బ్రతిష్ఠించిరో నిన్నుఁ గేవల మీవు
సతులతో ద్వాప గాంతమున మువ్వురు చనుదెంచి మిమ్ము
జతనుగాఁ బూజించుకొంచు ద్వారక చనినారొ యేమొ
వితతాత్మ పూజానుకూల! మున్నంగి వేణు గోపాల! 39

శిరసున నుండి స్వర్గంగ దిగివచ్చి చెంతను నిలువ
గిరిరాజ దుహిత కోపమున నరమేని కేరింత వలద
గరళంపు మెడకాంతి మేన నెల్లడఁ గ్రమ్మగా శివత
విరజిమ్మి వచ్చితో యిటకు మున్నంగి వేణు గోపాల! 40

నా హృదంతరమున యందు మృదు వేణునాదంబు కలదొ
రాహిరిల్లిన యట్టి గేహ భామినీ భావంబుకలదొ
మోహనాంభోధర స్నిగ్ధ వర్ణగ మోహంబు కలదొ
బేహారమయ్యె నీతోడ, మున్నంగి వేణుగోపాల! 41

చందనాచల గంధవాహ బాలక సంస్పర్శ సుఖము
పొందుచున్నది గుండె వేణు మృదురివమ్మును సంస్మరించి
నందనందన, యెప్పు విన్నదిద్ది! మానస మాత్మ గడప
విందైన యవుడు విన్నదియో! మున్నంగి వేణు గోపాల! 42

చాలి యా నిమరలో విన్నయట్టిది శంఖ రవమ్ము
 పోలెనున్నదియు, లోకమ్ము దానితోఁ బోలి లేదయ్యు;
 లోలేతర దృశాంత! దాచనే నీలలోహితుఁ డనగ
 వీలుగా నున్నది నిన్ను మున్నంగి వేణుగోపాల! 43

పరమేశ! అది వేణు రవము శంఖరవమ్ముచు గాను
 పరితోభ్రమణ సేయుచున్న బంధర స్వానమ్ము స్వామి
 అరయ జీవుడు సేయు వట్టదీస్వాన మట్టిది, తేనె
 విరులను వెదకెడు వేళ; మున్నంగి వేణు గోపాల! 44

ఇంక నిందొక చిత్రమున్నదో స్వామి యే నీ విచిత్ర
 పంకంబునం జొరంబడెడు వేళ జీవ విశిష్ట లక్ష
 ణాంకంబు భ్రమరీ నినాద సాహిత్యమైతి నా స్థితియు
 వేంకటపతి మేలు మరల మున్నంగి వేణు గోపాల! 45

నీరమ్ముచేత నల్లనిది కాళింది నీవామె వదలి
 పేరునుబట్టి నల్లనిది యీ కృష్ణవేణి జేరితివి;
 మూర నీ యొంట బుట్టిన గుణంబిది హైమాంగ లతలు
 పేరిమి చేతురు నీకు మున్నంగి వేణు గోపాల! 46

ఇంత మాయాప్రియుండీవు నెందుకోయీ నీకు వలతు
రింతులు సత్త్యగుణాశ్రయల్ రుక్మిణీదిరా సతులు
వంతులు వంతులుగాగ నీ కడ వచ్చి యే మనుభ
వింతురో తెలియదు స్వామి మున్నంగి వేణు గోపాల! 47

పైకి నెంతో ప్రేమయున్న యట్టులు ప్రకటించు, లోన
నీకంటె శుద్ధ బోధ స్వరూపుండు నిర్గుణుం డెవఁడు?
నీకయి వగవగా స్వామి నావంటి నిర్భాగ్యుఁ డొకడు
నేఁకిపట్టినవాడు నలయు; మున్నంగి వేణు గోపాల! 48

నేను నిష్ఠాయురగానీ భవత్సఖు నీల లోహితుని
గానీ కమంబోమల్ నడుమ బంధింపగాఁ దలంచెదను
తానొక మూర్తి! యా చట్ట శివ శివ! తమరింకఁ గదల
వేణువు నతు లొక్క గంప మున్నంగి వేణు గోపాల! 49

దాని కాపేకు పెట్టితిమి, యా పేర దానినిఁ బిల్వ
దానికిఁ దెలియగా వలయు ముందుగాఁ దనపేరదంచు
తా నింతమాత్ర స్వాములకుఁ దెలియదో తమరికి ? నిన్ను
వేణుగోపాలుఁ డన్నాము; మున్నంగి వేణు గోపాల! 50

వేలకువేల్చుమస్కృతులుగా మిమ్ము పిలచి యేమయ్యె
 చాలక లక్షలు కోట్లు పిలుపులు శ్రమమైరి మున్ను,
 గోల పిలుచువానికై నఁ బిలిపించుకొనువానికై న
 ప్రీతిగావలెఁ ద్రపాభరము మున్నంగి వేణుగోపాల! 51

కడగి నీ కద్ది లేదన్నమాట యుగయుగాల మాట,
 కడఁగి నాకుంగూడ లేనియట్లుగా ఘటియించుటకును
 వడి నిర్ణయము చేసినట్లుగా మాట పలుకును లేదు,
 బిడియమ్ము నాకేల యింక? మున్నంగి వేణు గోపాల! 52

ఈ మొదల్ తుదలేని యింత సృష్టిలో నేనొక యణువు
 కామి యెఱుంగుదుఁ గాని తెలియు నీ గడుసుందనమ్ము
 స్వామి ప్రత్యణువులో బీరువోకుండ బట్టితి తీపి
 వేమును సార్వకాలికము మున్నంగి వేణు గోపాల! 53

ఇదిగో నా స్వామి యీ నామరూప సాహిత్యంబులోన
 పదిలంబుగా భద్రపరచిరో నిన్ను పరిమర్చి గణము,
 మొదలు తుదల్ లేని నామరూపాల పోకిళ్ళు లేని
 బెదగింజతనమె భద్రమ్ము మున్నంగి వేణు గోపాల! 54

నిదురించుచున్నప్పు మేలుకొనియుందో నీవు గోపాల
 నిదురించుచుందువో మేలుకొన్నప్పు నీవు గోపాల
 నిదురించుటయు మేలుకొంట రెండే రెండు లేక యొకడె
 ప్రిదులని నిద్రావిలోల! మున్నంగి వేణు గోపాల! 55

మొదల మానవ శిల్పి నిన్ను రాతిరూపున సంతరింప
 నెదలోన నెంచుట యెంత యుచితమో యెఱుగను రాద
 కదలని మెదలని నీవు రాతివి గాక యేమగుదు
 పెదవిపై నవ్వులకేమి! మున్నంగి వేణుగోపాల! 56

ఒక కొంతకును మంచివాఁడు గావున నువలంబు గొనియె
 నికరంబుగాగ వజ్రంబు గైకొన్న నీ యలభ్యతయు
 ప్రకటితంబై యుండు నీదు గుడియ పట్టిచ్చి యుండు
 పెకలింపగా రానివాడ మున్నంగి వేణుగోపాల! 57

అలుకమై నిది యందు రిద్ది యనరని నగునె నీయంత
 దులుపుక పోయెడివాఁడు లోకానఁ దోచడు గాక
 పలుకవంచును నీకు విసిగి పోయిన భక్తులు నిన్ను
 పిలుచుటయే తెల్విమాలి మున్నంగి వేణు గోపాల! 58

మొకరి యనుస్వారమునకు నాద్యంతములు లేవటంచు
నొక గొప్పగాఁ జెప్పు టెంత తెల్వియో యోస్వామి దాని
నకట! శూన్యంబంట అంత తెల్వియే వ్యాఖ్యాతలెల్ల
వెకలులు నీకై నవారు మున్నంగి వేణుగోపాల! 59

సంకల్పము వికల్ప మిచ్చి రెండును జంతుత్వ మెడయు
సంకముల్ కార్యకారణ సమన్వయ మద్దియ మానవత
యింకఁ దా మవి పట్టనట్టి పొలమున నెఱుగుట నిన్ను
వేంకటపతి యద్ది తెల్వి మున్నంగి వేణు గోపాల! 60

కన్నులలో నీరు నిలచి గొంతులో గాద్యద్య మొప్పి
వెన్నులోవలఁ బుల్కరించి మద్భుజా వీధిలోఁగదలి
కన్నుంబొమలమధ్య బద్వ దించిన కరణి భాసించి
వెన్నుడా నీ వనుకొందు మున్నంగి వేణుగోపాల! 61

నిదురపోవుచు నున్న యప్పుడు వెలుంగు నిర్వీచి యాచుఁ
గదలకుండగ నున్న యప్పుడు వెలుంగు కల దన్న కలదు
నిదుర మేల్కొని యున్నయప్పుడు సహస్రనిర్భరంబులుగ
ప్రదిలినప్పుడు కదా వెలుంగు మున్నంగి వేణు గోపాల! 62

వెలు గన్న యట్టిది స్వస్వరూపమా వృత్తియా, వృత్తి
వెలుగుకు సహజమా! యత్నకృత మట్లు వృత్తి కల్పితమ!
అలయికయే వృత్తి సముపసంహృతియా! స్వస్వరూప
విలసన మిది యెల్ల నీవ మున్నంగి వేణుగోపాల! 63

ప్రభు! ఉపాధిగత సౌందర్య మననంబు వస్తుస్వరూప
విభవంబు ప్రాపింపజేయునే! వస్తు విభవంబు మనన
విభవంబు రెండు నంచులను నేకమై వెలసినఁ గాక
విభు! సాధ్యసాధ నైక్యమపు మున్నంగి వేణుగోపాల! 64

గిరి శేఖరస్తమా సరసి సుందరాకృతి, కృపీటగ మొ!
గిరియెత్తు, ప్రియర శోణి విన్యాసకృత రేఖ పాలుపా
పరగ నా కూడినో, రుక్మిణీ సత్సభామా సమేత
విరచి తానంద తటాక! మున్నంగి వేణుగోపాల! 65

నీ యంద మంతయు సందమత నీవు నిద్రించు వేళ
మాయురే యెంత వర్ణించి తృప్తి యన్నాట కన్నడదు
ఓయి! నీ వొకవేళ నిదుర మేల్కొందువో యచ్ఛభయము
వేయి చెప్పుము నీవు గాని మున్నంగి వేణుగోపాల! 66

ఆ నిద్రలో నీదు పెదవిపై నాదు నా లేత నవ్వు
 ప్రాణమ్ములందునఁ గూరుచున్నది ప్రాణేశ! మాకు
 ప్రాణమ్ములకు నీవు మేలుకొను నూహ రానీవు నిత్య
 వేణు నాద విమోహకారి! మున్నంగి వేణు గోపాల! 67

వేని నిద్దుర పట్టరాని మోహమ్ము వెలయించు నిత
 వాని మేల్కనుట యీ మోహ విచ్ఛిత్తి పచరించు సంత
 కాన మేల్కొన నీవు మేలుకొన నీవు కలకల మమ్ము
 పీనమా మత్తులోఁ బెట్టి మున్నంగి వేణు గోపాల! 68

నిన్ను నిద్దుర లోన నుండి లేపగా నిశ్చయించితిని
 నన్ను మోహంపెట్ట లేవు నీ వింక నవ్వులతోడ
 నన్న! జాగ్రజ్ఞోతి వైన యా వెల్లు లవి యెట్టు లుండు
 వెన్నుడా! చూడనే వలయు మున్నంగి వేణు గోపాల! 69

కనురెప్ప సంపంగిరేక పోల్కిగాఁ గ్రమ్మిన మత్తు
 వినివారితమ్ముగాఁ దమ్మి పోల్కిగా విప్పవే కన్ను
 అనితర లభ్య సౌందర్య! సౌఖ్యాయనికుడ నౌచు
 వినిపించు బ్రాభాత గీతి మున్నంగి వేణు గోపాల! 70

మేలుకోవే స్వామి మేలుకో స్వామి! మిలమిల లైన
యీలీల వెలుగుల కేసి లే స్వామి! హేరాశ్మయ
లోల చ్చటా పూర్ణమై మెఱుపు తీవ్రో యన్న సరసి
వేలాకమం బైన లీల మున్నంగి వేణుగోపాల! 71

మేలుకోవే స్వామి మేలుకో స్వామి! మృదుల సాదామ
నీ లతా నవ విశంగచ్ఛటా హనంతీ సటత్సవమ
మేలుకోవే స్వామి మేలుకో! చల స్మేచ కాంభోద
వేళా హస దిరమ్మదముగ మున్నంగి వేణు గోపాల! 72

మేలుకో నా స్వామి! నాడు గుండెలో మేలుకో కలిత
మాలా చల ద్ధాథ దుఃఖ నిచయ సంహరణమ్ము గాఁగ
కేళీ మన స్సమాకృప్త మోహ నిచయ నికృంతనమ్ముగను
భీ లతా మూలమ్ము తునుగ మున్నంగి వేణు గోపాల! 73

మేలుకో నాడు గుండీయను దయచేసి మేలుకో వయ్య
మేలు కోరినవారి కొఱకు జాగుగా మేలుకొందు వని
కాలాన మేల్కొనుసరికిఁ బ్రాణాలు కడఁబట్టు సంచు
వే లుదాహరణముల్ కలవు మున్నంగి వేణుగోపాల! 74

నిదుర మేల్కొను మంచు మాటిమాటికి నీకిట్లు చెప్ప
 నిదురపోయెడు వాడిచట నెవం డని నీవందు వేని
 నిదుర నాకును మాత్ర మున్నదా యేమి? నిద్రాభినయము
 ప్రిదిలించు కొను మంటి గాని మున్నంగి వేణు గోపాల! 75

అభినయించుచు నిద్ర, మేలుకొని యుంటి ననుకొంట వేఱు
 అభితో వినిద్రా గతుండు నా రీతి ననుకొంట వేఱు
 నభయులు మాదృశుల్ స్వామి రెండవ జాతి, నీ కరుణ
 విభు! లేదు, లేదు జాగ్రత్త మున్నంగి వేణు గోపాల! 76

ఉన్నదా నందన వనము, వని కుడి కొగ్గి మిన్నేఱు
 చన్నది మలుపుగా, మలుపులోఁ దూరాసాహునిమేడ
 కన్నా కగు నుధర్మ వీధి కనిచెప్పఁ గన్నట్లు తానె
 విన్న మాత్రాన స్వర్గంబు మున్నంగి వేణుగోపాల! 77

పెదవివైఁ జిన్నారి జాజి పూనవ్వు పిల్లనగోవి,
 నుదురువై నెమిలిపించియము కొన్నీడ నూల్కొను ననగ
 మదన గోపాలుని వదన మండల మాధుర్యమెల్ల
 విదితమైనదియె గుండియకు మున్నంగి వేణు గోపాల! 78

విన్నాము నినుఁ గూర్చి లక్షమారులు వేణు గోపాల
 విన్నది. విన్నట్లు గాక కన్నట్లు వెలయింతు వీవు
 నిన్నుగన్నది లేదు సుంత యిది సుమీ నీ దొంగతనము
 వెన్నయుఁ బెరుగును గాదు మున్నంగి వేణు గోపాల! 79

ఇది తోవ యని చెప్పి దారి మెలిక లవెల్లను చెప్ప
 నది గమ్య మనుకొంట కన్న నవివేకమని వేర కలదె
 పదిబార లేగి గమ్యస్థల ప్లాప్తి పగిది నాడెదరు
 బెదరి నిదుర మసలుగతి మున్నంగి వేణుగోపాల! 80

సగము ముప్పావును కించి దూనంబు సాధించి నట్టి
 నిగమాంత వేత్తలు స్వీయ పథము వర్ణించిన దెల్ల
 తగవారి యనుభూతి, పెఱల కది యొక్క తగనట్టి భ్రాంతి
 సెగల నీయని నిద్ర తోవ మున్నంగి వేణు గోపాల! 81

ప్రకటమకా నీ నిద్రలోన నొక సుఖ స్వప్నంబు వచ్చి
 యొక కాళిదాసు కావ్యంబు వోలెనో యొక త్యాగరాజ
 సుకృతి కృతిం బోలెనో తదా భ్రాంతి స్ఫురియించుచుండు
 వికృతి వికృతి కాని యట్లు మున్నంగి వేణు గోపాల! 82

అల తటాకములకు నొక్కచో సాగ రాభిధల్ కలిమి
వలె నొక్కఁ డొక్కడు మధ్యమధ్య గోపాల! తా నీవె
యిలకు వచ్చితి నంచు నాడు నిద్రలో నెవ్వడో నడక
వెలయించుకొను వ్యాధివోలె మున్నంగి వేణుగోపాల! 83

ఇన్ని విధాలుగా నిమర కవధి లేనేలేద యనగ
తిన్నగ మేల్కనువేళ కేదియో తెచ్చి పెట్టెదవు
మిన్నును మన్నును గలిపి పాలించు మేలు చూపెదవు
పిన్నగాఁ దోచు జాగ్రత్త మున్నంగి వేణు గోపాల! 84

అర నిద్ర పాపు నిద్రలుగ మేలుకో కయ్య నా స్వామి
తెరిచిన కనులుగా మత్తు వదలిన దేహంబుగాగ
వరలిన జాగ్రత్త వడగ విప్పిన పాముగా నెల్ల
వెఱవటి మేలుకోవయ్య మున్నంగి వేణుగోపాల! 85

తలమీది నెమ్మి పించియము సురగంగ తరగల తనుకు
కలితమా పిల్లనగోవి పేడిన ఖట్వాంగ శకలి
గళమందు రత్నహారములు పాఁకెడు గండు సర్పములు
విలసిల్ల మేలుకోవయ్య మున్నంగి వేణుగోపాల! 86

నీవు మేల్కొన బోవుచుంటి వచ్చు చిన్నెలు చాల కలవు
నీ వెంత దొంగవో చెప్పలేన చిన్నెలు మానివేసి
నీవు మాగు నినురకుం బడను వచ్చు నిచ్చు నెత్తు
వీవగా గిల్లగా వలయు మున్నంగి వేణు గోపాల! 87

వెడ కల్లు త్రావుచు నడి సముద్రాల వెడ మాట నేర్చి
వడి సోమరసమువైఁ బ్రాత చదువులవైఁ బగగొన్న
బడుగు రక్కసి తేనిచేప మొగ మోడవై నేగి తునిమి
విడిపించి తంకిలి త్రయికి మున్నంగి వేణు గోపాల! 88

తమ తమ సాహిత్యములయు నుత్తమత్వములు చర్చించు
నమరుల నమరారులయును జర్పా సభాధ్యక్ష్య మూని
యమరంగ వీపున యందు సమృత మన్నట్టి రసంబు
విమలంబు నిర్ణయించితివి మున్నంగి వేణుగోపాల! 89

చెప్పగా రానంత ధనము గుట్టలుచేర్చి దేశాల
కప్పలప్పులు వెట్టి చావ చుట్టగా నవని ధరించి
యప్పులు రాక వనాళిఁ దిరిగెడు నసురను పంది
విప్పిన కోటగాఁ దునిమి మున్నంగి వేణు గోపాల! 90

అనుభవించడు, భార్య కీయ డాత్మజు డన్నది కాదు,
 ధనము బింబెలు నిండ నింపి సైస్యముల్ దండయాత్రలును
 మనిసి కాడు పశువు కాదు తన సభామంటప స్తంభ
 వినిపాత మయ్యె నృసింహ మున్నంగి వేణు గోపాల! 91

వర లోకములు లేవు సంఘ మర్యాద పాటింపె కలదు
 ధరణి మానవ సేవ మించి ధర్మము దైవము లేదు
 మఱుగుజ్ఞువా డేమి బాగుపడు నేల మట్టమై పోయి
 విరచిత వామనాకార! మున్నంగి వేణుగోపాల! 92

ఇట్టై తా నధికార మున్నదంచు నే యితరుల సొమ్ము
 లట్టై కోరిక మాత్ర వచ్చి పడవలె న్యాయము లేదు
 మిట్టిపాటున కంతుపంతు లేదాయె మీఁది గొడ్డంటి
 పెట్టుగాఁ దుగ్గించెదు వాని మున్నంగి వేణు గోపాల! 93

పది విధాలుగ వెట్టి తల్లలు వేసియధర్మంబు పెరుగ
 పొదివి పుచ్చినమేర చెక్కి సరిచేసి భూభాగమెల్ల
 నడుపులోనికి తెచ్చినావు మానవంబైన ధర్మంబు
 విదితంబుగా రఘువీర మున్నంగి వేణుగోపాల! 94

పని తౌవధ క్రియా, సుష్టు; వివిమయ, వ్యవహార భూమి
ఖన నాత్త ధనరాశి, యుద్ధ పరిహార ఘటన, దుష్పాపి
జన సంఖ్య పెరుగగా సాధు హలవృత్తి చండాహవముల
బెనిచి తుగ్రించితి భూమి ప్రజల మున్నంగి వేణుగోపాల! 95

ఆస్తికత్వము నాస్తికత్వము భయమ్ము నది యుష్మదీయ
మేత్ర! నాస్తికత యొక్కప్తు నీ వేలా హెచ్చరించెదవు
నిస్తులంబుగ సంత హెచ్చరించవు నీవు సిద్ధార్థ
విస్తుపోవుచునుంటి మేము మున్నంగి వేణుగోపాల! 96

ఎప్పుడో యొకనాడు నీవు గుఱ్ఱమ్ము నెక్కి వచ్చెదవు
నవ్వు! చేతను గత్తి బూని యవుడు మా యాయుధ శ్రేణి
చప్పవడి మహాఘోషహల్లు లన్నియుఁ జల్లనొ నేమి
విప్పి చెప్పగదయ్య సామి మున్నంగి వేణుగోపాల! 97

మేలుకో నా స్వామి క్రిందినుంచి యా మీఁదికి నీ ను
ధా లాన్య శైవాలి నీ కథం జెప్పెదను కృష్ణదేవ
కాలి వేరే లాడింపఁ బండుకొన నాడు కాంతార వీధి
వేరలఁ గొట్టెఁ గిరాత రాజు మున్నంగి వేణుగోపాల! 98

అనాడు నీ రాక నరసినంత బ్రహ్మానందమయ్యె
మానాధ! వైకుంఠ నగరి లోన బ్రహ్మర్షి సంతతికి
మానసం బున్నచో సుంత వెన్నకు మరలి కన్గొనుము
వేణువు శరమయ్యెఁ గాల మున్నంగి వేణు గోపాల! 99

దాసుమయ ప్రబంధమ్ము సర్వమ్ము ద్వారకా నాథ!
దాసుక సారథి! నాటి యుష్మత్కథా వీధి యెల్ల
దారు విచిత్ర గర్భమ్ము సాంబుండు తాల్చి యా తెల్లు
వీర విహారమ్ము సాగె మున్నంగి వేణుగోపాల! 100

ఓయి ఫల్గున సారథీ! మహాగ్ర యుద్ధోర్విలోనక గ
ళాయుత పాణివి దారు వదికాదె చక్రాయుధా! ప్ర
థామోగ్య మగు సుదర్శనము నడ్డయు దారువా యేమి
వేయి యంచుల కైదు వయ్యు మున్నంగి వేణుగోపాల! 101

ఔర! నీ శృంగార రసమయం బన్న యశావనం బెల్ల
పారిజాత కథాశ్రయమ్ము దారువు పారిజాతమ్ము
దారు వనీ కథ జ్ఞాపకం బున్నదా జగన్నాథ!
వేరు చేయకుమయ్య నన్ను మున్నంగి వేణు గోపాల! 102

పుట్టినప్పుడే నిన్నుఁ గొయ్యపెట్టెలోఁ బూంచి మీ యయ్య
గట్టెక్కెఁ గాళిందిఁ జేరి యా రాత్రి కంసుని మొఱఁగి
అట్టె మైదేడులు వచ్చెనో లేదో యంతలోఁ బెదవి
పెట్టితి వీ కొయ్యమొక్క మున్నంగి వేణుగోపాల! 103

ఇద్ది యెందుకు చెప్పచుంటి నన దాడు వేను నటంచు
నుద్ది కల్పించి చెప్పటకు బెజ్జాలు చూడుము, వట్టి
మొద్దుబారుట చూడు. నింత యూపిరి పోసిన నూడు
విద్దియల్ చూడుము, కృష్ణ! మున్నంగి వేణుగోపాల! 104

ఇహ గత వైయర్థ్య మెంత తెలిసిన నేమి, కోరికలు
నహజమై నట్లు కన్పడెడుఁ బరిహరించగ నెప్పు వలసి.
ముహు రర్పితమ్ము నీ ముగ్ధ మోహనమూర్తి; ఫలమున
విహరించదాయె నో కృష్ణ మున్నంగి వేణుగోపాల! 105

జన్మ లింకెన్ని నాచేత నెత్తింప సంకల్పమయ్య
జన్మ లెన్నైన నాకేమి వైరాగ్య సంపదతోడ
మన్ననో విహరణ మీవు వదలకు మదన గోపాల!
విన్ను నా యీ మాట యొకటి మున్నంగి వేణుగోపాల! 106

శివునకు నీకును నేను భేదమ్ము సేయన యేని
 సవురుగా మీ రిద్దఱొక్కడే బ్రహ్మ చైతన్య మేని
 అవుర! వేదాంతముల్ నిజము లేని, నన్నది పొందుఁగాక
 వివరమ్ము తెలిసిన నన్ను మున్నంగి వేణుగోపాల! 107

శ్రీ వయోధర సిక్త పులక సన్యకాది శ్లేత్రపాల!
 దీపి తాద్యాత్మిక వృత్తి సుర లతా దీప్తాలవాల!
 నాపర్వ నిర్ఘ్నిణి పృసన్నాంబు జని పాద మూల!
 భీ పరినాహ నిర్మూల మున్నంగి వేణు గోపాల! 108

విశ్వనాథ మధ్యాహ్నము

వేములవాడ శతకము

విశ్వనాథ మధ్యాహ్నములు వేములవాడ శతకము

(శ్రీ) కాంతి కంధరా కలిత నీహార పృథ్వీ భృత్యశ్చ
 కా కోమలారుణ చ్ఛవి భుజాజాత కాశ్మీర వర్ణ
 నీ కాశ ముక్తి కాంతా దృగంత కాంతి పరిపాలితమ
 హి కామి! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 1

చన్నదినాల మత్స్యేంద్ర యోగి యా సారంగధరుని
 కన్నులు' కాళ్ళు చేతులును వెలచి, నీ కన్న దైవంబు
 మిన్నున లేడనిపించె, నేమి సామివి యెట్లు నిన్ను
 నెన్నుట వేములవాడ రాజరేశ్వరా! స్వామి! 2

డక్కి నేనెక్కడ మరియు నీవెక్కడ మహాఃపతాక
 డక్కి నీవిక్కడ మరియు నీవిక్కడ శిరోధునీక
 ఒక్క యోగమ్మదో నీ చరణ సన్నిహిత ధాతి భాగ
 మెక్కితి వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 3

ఒక్క రెండేండ్లకు మున్ను నే వచ్చి యుల్లోల మధుర
 చిక్కణ మందాకి నీ సహోష్ణిష! సేవించినాడ
 నిక్కడ నిన్ను, దత్తేమచేత నీ విచోట నన్ను
 నెక్కింప వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 4

ఒక్కభిషేకాని కుబ్బి తబ్బిబ్బు లూగిసలేమి
 మిక్కిలి యల్ప సంతోషివైన సామివి! యట్లు కాక
 యెక్కడి కక్కడే నీవు జమ కట్టెదేమొ, కాదు కృప
 కిక్కవు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 5

ఒక దేశ మొక గాలి యొక చెలువునీరు నొక్క భోగమ్ము
 నకు మక్కువై తదుపాధి గతము సాంద్ర మహస్సు జీవు
 నకు నెక్కువైనంత నష్టమేమి నానా జీవసార
 మెకదొట్టి వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 6

ముక్కు మొగంబును లేనివాడవు భూ జనుల్ నీదు
ముక్కు మొగంబును నెఱుంగరనుటలో మోసంబులేదు
చెక్కించుకోనైనఁ జేయవును స్వతస్సిద్ధుడ వీర
దెక్కడ వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 7

అంతటి నునుపు లింగోపరి పృథేకమం దంటునంట
దింతకు లోపలి డొక్క లోపల నీ నా హృదుగ్గి
చింతిత మథ్వాక్కజలను గాని వ్రాసికొనంగ నీవె
యింతగా వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 8

నాయంత యచ్చమా మనసుతోడ నిచ్చమ్మగాఁ జోవ
లే యెడ నెందతే తీవ్ర బుద్ధిచో యే యోగ సిద్ధి
కో యే జగత్ప్రభావాభి వృద్ధికో యుపసదింతురు మ
హీయాంస! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 9

ఈ గాలి యీ మేనిలోన నేరీతి నెన్నాళ్ళవరకు
నూగించుచుండువో దాని యేర్పాటు నొక్కింత యెఱుగ
నే గంధవాహుడు నెన్ని జన్మల యే గంధ వాహు
డేగునో వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 10

ఒక్క కవిత్వమ్ము తీసివేసిన నో స్వామి! నాదు
 చిక్కిరి బిక్కిరిగాగ నైనట్టి జీవితం బేమి
 యెక్కడ బాతాళమంత లోతు, దానిది యన్న మెరక
 యెక్కడ, వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 11

మొగి నా చరిత్రమ్మునకు ప్రభూ! నిష్ఠా ముట్టించ వలయు
 నెగిచి సగానికి సగము తక్కిన దేమొ చిట్టడవి
 నగి రేగుపండ్లకు పుల్లరేగుపండ్లకు జనపదము
 లెగబడ వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 12

పచరించి మింటిలో లేత యెండలు పండు పెన్నెలలు
 విచరింతు పంఠియె గాని నాదు జీవిత మూషరమ్ము
 రుచిలేని కూరలోనైన గాని తిరుగ మూతవేతు
 రెచటను వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 13

మనుజుల జగమందలి ప్రతిభా విడంబన మెంత చేయు
 మనుజు లంతశక్తుల ప్రతిభా విడంబన రేఖ ముందు
 మనుజు లల్పపు యోగ శక్తులను నీకె మసి పూయుచుందు
 రినదృశా! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 14

ఎంత లింగమైన సంతలింగ మందే సర్వజీవ
సంతాన సారము నెల్ల నిమిడింపఁ జాలెడు వినయ
వంతుడ వీవును గుడ్డి గవ్వంత ప్రతిభకుఁ బట్ట
మింతయు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 15

ఇంత నిరర్థక జీవితమునకై యెంతయోశ్రద్ధ
అంత సార్థకమైన నీదు భావనయందు సశ్రద్ధ
వింతయా నీ సృష్టి లక్షణమ్మిది వెనుదోషమెవరి
దింతకు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 16

నీవెల్ల జనముల హృదయములయందు నెగడెదవేని
నీ విరోధంబు చాటింతు రేలొకో నేలపై జనులు
నీవేమొ లేవని తమరె యున్నారనియు నేమొ చావ
నీ వారి వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 17

కృతయుగమతిఁ దాటి పట్టకెదురు దేకెడు వాడ నేను
పతివి కాలస్వరూపుడవు నేటి కర్వాచీనుఁ డీవు
దుర్రతమతి సొంత బిడ్డలను దింపి లోతులు చూచు పితవు
ఋతమహా! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 18

ఒక వందమంది యున్నయెడఁ దిరుగుచు నుండియు నేన
యొకఁడ నే దిరుగుచున్నట్లుగాఁ దోచుదున్నది నాకు
నొకఁడ నే యనిపించు చున్న దీవు నా యుల్లంబునందు
నెక దొట్టి వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 19

కనఁదిపురమ్మయు వీవు పెనవేసికొంచుఁ జందించు
కొనుచు నా చిత్తకుడ్చమున మీ నీడ కొనరించుకొంచుఁ
గననేను మీరు కానట్లు నైనట్లుగా మార్చి మార్పు
చినదృశా! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 20

ఈమేను కర్పూరమట్లుగా హరియించి పోయెడును
స్వామి! నీకైన నీరాజనముగ వెచ్చని పొగ తావి
యేమాదిరానో నేడు కలితీ లేని దెందుండె సరుకు
హేమాంగ! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 21

స్వామి! నాలో నన్ను నిన్నుగాఁ జూచి సవరించికొ నెడు
నోమునోచకయున్న నిల్లె సతము కన్నులు కార్చికొంచు
నీమేను బరువుగా బ్రతికి నన్ను రానీవె నీ కడకు
హ్రీమూఢు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 22

నీవు నాలోఁ బ్రవేశించుటకు నెంచనేవలెఁగాని
 తోవ లెన్నున్నవి కనులలోనుండి భూరేఖనుండి
 రావచ్చు శతశతచ్ఛిద్ర మి శరీరమ్ము నీ జాలి
 యే వలె వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 23

శ్రీగళా! నిను నేను మేఁక పెంటికో స్త్రీ పయోధర మొ
 గాఁగ భావించునంత చెడిపోలేదు కైవల్య నాథ
 కాఁగలవాఁడు నంత చెడిపోయినం గాని రావాయె
 నేగతి వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 24

డగ్గుతికయును గన్నీళ్లు చూచి నే డక్కితి నీకు
 నగ్గలమ్ముగ నని యెంచెద రమాయికాత్ములు, నాది
 దుగ్గాణి మనసు, శోభనపుఁ బెండ్లి కూతు విభావ గమిడి
 కిగ్గెద వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 25

అయ్యయ్యో చెడిపె నాదు మనసకవి వాగైనను నయము
 కయ్యలు కోసెడు నెంతసేపును కామమ్ము దెలకె
 దయ్యమ్మెదో దీనిఁ బట్టుకొన్నది తలఁగించు దీని
 నియ్యెడ వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 26

ముక్తుమూసికొనంగ మూడ గడియలు ముక్తుమూసికొని
 పెక్కేండ్లు గడపితిఁ గాని నీ జాలి పిక్కింత రాదు
 ఎక్కడి కెక్కడి మాట నీ జాలి యెచట నా ఛాలి
 యెక్కడ వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 27

ఒకదాని కొక్కటి లంగరందక యున్నది స్వామి
 యకృత శశి జ్యోత్స్నయు సవకమ్మును నై న నీ వెల్లు
 నకు, నెండిలకు నెండి మోటుతేరిన నాధిపతి, కల
 యిక కల్గ వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 28

నీ త్రోవ యిదియేమొ దగ్గరనుకొని నీ వెంటబడితి
 రాత్రిఁగాఁ గొఱవి దయ్యాలు కలవన్న రావడియెఱుఁగ
 నీ త్రియామావేశ దాట నవుడు దవ్వెంత? జీవిత వ
 హిత్రక! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 29

ఉన్నది యున్నదన్నంత మాత్రాన నొక తృప్తిలేక
 కొన్నింటిఁ గలిపించుకొంచుఁ గలిపించుకొన్న వస్తువులు
 మన్నిక లేక యతృప్తిచే సుక్కి మరలఁ దొర్లి టిదె
 యెన్నుచు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 30

చెప్పగారానంత ప్రేమ యున్నది చేసెడిదేమి
అప్పు! ప్రాణా లీయవచ్చుఁ బట్టరానంతకుఁ, బ్రాణ
మెప్పుడో తన దారిఁ దాను పోయెడిదే నాయె, వ్యర్థ
మిప్పాటు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 31

కనిపించునదియెల్ల నిక్కువంబుగాఁ గనిపించనట్లు
లనిపించుచున్నది స్వామినాథ! నీ దై నట్టి కరుణ
వినిపించునది యెల్ల వినుచునుంటిని వినిపించనట్లు
లెనిపించు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 32

మధ్యాక్కటలకును నీకు నాకు సంబంధంబు బలిసి
మధ్యాక్కటలు, నేను వేఱ పనిమీఁద మాని వేసినను
నీధ్యానమేమయ్యె నేమి యయ్యెద నేను కృపణు
హీధ్యేయ! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 33

అప్పుడచ్చోటికిఁ బోవవలయున యావైన నెటకొ
అప్పటికాపని చేయవలయున యామీఁద నెదియొ
యెప్పు డిదే గోలయయ్యె విడుదల యీమహాబాధ
కెప్పుడు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 34

కడుఁదైన శిరసులోపల జటా జూట కాంతారవీధి
 నడవికాచిన వెన్నెలయ్యెఁ బ్రతి పదుద్యచ్ఛశి బ్రమకు
 అడుగున నడుగుల యందుఁ బ్రతి పదోద్యద్భాగయయ్యె
 మృడ! నాకు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 35

కనులు మూసికొనంగ నేదొ లీఁగాఁ కనిపించునుండి
 కనిపించుచున్నది యిదని యొక గుర్తు కలుగక యుండి
 మనసులో నొక్క యానంద రేఖ సంపాదించుచుండె
 నినదృశా! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 36

ఒక విధమైనట్టి మన్న భూమిలోనుండి వేలేండ్లు
 లొక శిలయో లోహమో యగు నటందురోయి నా దేహ
 మొక విధమైనట్టి మన్న నీలోన నుండి యిన్నేండ్లు
 లొక యెప్పు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 37

లేబరమయ్యె స్వామి! సదా కోటి లింగాలలోన
 మా బోడి లింగమ్ము చూచితే యన్న మాదిరిగాగ
 నాబోటి వా రెంతమంది గరళ కంఠ! తుడిచికోకు
 మీ బాడి వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 38

ఒక్కప్పు నీవు నాలోన రాతివై యుండువు కదల
 వొక్కప్పు చైతన్యమెల్ల నీవయై యుండువు స్వామి!
 దక్కితిఁగాన నాడింతు నీకు చిత్తము వచ్చినట్లు
 చిక్కితి వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 39

త్రవ్విన కొలఁది సంసారమున మన్ను తట్టలకొలఁది
 త్రవ్విన కొలది నీయందు జ్యోతిస్సిరమ్మ దాభముగ
 అవ్వల నేమున్న దింత వెన్నెల మైనచో ద్రవ్య
 నివ్వల? వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 40

వనములవై వట్టి బయలునందున భవనాలి మీఁద
 నినుఁ బాడుకొంచును గగన వీధిని నేఁ బోవుచుండఁ
 దనువు నాయది వచ్చి నన్ను మేల్కొల్పఁ దరుణేందుమాళి
 యినదృశా! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 41

నియమితమైన ప్రాణముల లోపల నీ వుంటివంచు
 నయమూర్తి! యిన్నినాశ్శకును దెలిసెనయా! యుమానాథ!
 నయ ముమాదేవి సత్కరుణ నాదు ప్రాణముల మేల్కొన్న
 దియదార్తి వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 42

ఒట్టునుమీ ! వీడిపోకు పోదువేమో యన్నయాహ
 పుట్టి గగ్గోలయిగుండె దుఃఖమ్ముపొంగి వచ్చెడిని
 కట్టిడి నాబ్రతుకెంత భీతినిగల్గించఁ గలద
 యిట్టిది వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 43

ఇప్పుడు నీయాహ వచ్చు వచ్చు నదే యాహయే యొ
 కప్పుడు దీనికిఁ గాని దానికిఁ గానినేఁగర
 నెప్పుడు కానె కానాంతర స్థితుఁడవై యీవ త్రిప్పెదవ
 యెప్పుడు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 44

చన నెంచినాడ నచ్చటికి వెళ్ళుట జరిగెనా! యటకుఁ
 దనకుఁబో నిష్టములేదు వెళ్ళుట తప్పెనా! నీవ
 యనుతు వంపవును జేయింతు చేయింప వంటఁ గట్టెద 'వ
 యిన నాకు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 45

పరమేశ ననునేన నీవుగా లోన భావించుచుంటి
 నరయఁ బినాకంబు మీఁద వ్రాలి నాదవు మెడ బుజము
 లొరయుచు చిటు గూను గాఁగ నీవుగా నుంటి నో యేన
 యెటుగను వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 46

హేలారనాకృతీ! భావనా పినాకీ! నిండియుండి
నాలోనఁ దొణికిసలాడుచున్నావు నా కన్నులందు
జాలు వారుచునుండి నేయి కొలిచిన చాయగాఁ గ్రోత
హేలగా వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 47

ఏమాత్రం చెదరిననైన బెసకిపోయెద నీవు నల్లు
రేమో మరేమో వచింతు రీవు నా యెద నిండియుండ
నీ మరియాద నీకన్న నెక్కువై యెనఁగెడు స్వామి
యేమందు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 48

ఈవదిగా నిదిగా దలంచుచు నెల్ల వేళలను
భావనావధిగను వెట్టి వెట్టిగా బ్రదుకుటై పోయె
ఈవన లేలాటి వెలుఁగవో నుంత యెఱుకకు గాద
యేవిధి వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 49

నిద్దుర మేల్కొనుచుంటి వ్యవహార నియతిమై మనుచు
ప్రాద్దు క్రింకించుచునుంటి నిద్దుర పోవుచునుంటి
నుద్దవిడిఁ లోనఁ బురువు తొల్పుచు నున్నట్టులయ్యె
నెద్దడి వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 50

మనసని లేనట్టి నిన్ను నను వీడ మనసెట్టు లొప్పె
 నని యెట్లు చెప్పుదు నురక నను వీడి యరిగినా వందు
 నను వీడి చని వారమైనదయ్యె నీనాటికి లెక్క
 కెనిమిది వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 51

పలునార్లు నాలోన నేను నిజముగా బ్రదుకుచున్నట్లై
 తలచుట లేదు, వెంబడిన లోక వృత్తమ్ము తప్పదును
 బలయు వాయువు సాగుచుండు నాడకయుండుఁ గ్రొత్తేమి
 యిలమీఁద వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 52

బండిని లాగెడు నెడ్లు కూడఁ గన్నడనట్టి గడ్డి
 బండివోలిక నేను సాగుచుంటిని వై బర్వు నెవరి
 తిండికో! యలవాటు కొలఁది లాగెడుఁ దెలియని కోర్కె
 నెందుచు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 53

నచ్చినప్పుడు నేనె నీవు, క్రింద నిల్వగ నీవు నన్ను
 హెచ్చి మమైక్యంబుగాఁ జరింతువ యిట, నేగి యేని
 పిచ్చియో యిటువైపు మరల మొగము చూపించవే అ
 దెచ్చటో వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 54

అది మనదా దాఁక దానికోసమై యంగలార్పుటయు
అది మనదై న తర్వాతఁ గలుగు ధైర్యముచేత శక్త
వదలుట లోకమం దున్న దే న్నామి పడసిన శాంతి
యెదఁగల్గి వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 55

తెలిసి కామ పథాన జనుట జీవుని తెగని కర్మంబు
తెలిసి దుఃఖమ్ము పొందుటయొ యేమందుఁ దెలివిలో నీవు
కలిసి వర్తించుట, యిదియును వివేక ఘటనాధ్వ మందు
నెలయింపు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 56

పరువమ్ము స్వప్నమ్ము మొదలు లైనవవస్థలు మృత్యు
వరయ నవస్థయే యైన, సహజమై యవి బాధ లేక
బొరసెడు నిది వచ్చినపుడు యమబాధ పుట్టించుఁ బ్రాణ
మెరియించు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 57

చిరిగిపోయిన ప్రియత గుడ్డ వదలి, కొంజీర ధరించు
తెఱఁగున నైనచోఁ బూర్వ మున్నట్టి దేహంబు విడుట
చిరిగిన గుడ్డవైఁ బ్రేమ యుండదు చెప్పట యిద్ది
యెఱుకకై వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 58

మరియును సత్ప్రసంగమ్ము విన్న నీ మహనీయ మూర్తి
దరిసెన మబ్బిన యట్టులుండుట, తక్కిన మాట
యరయ నీవయి దూరదూర మేగిన యట్లుండుట, కరుణ
కిరవోదో వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 59

నీ కృప లేనప్పు డాపదగ్నికి నీళ్ళ విధానఁ
గైకొక కళపెళ లాడిపోయితిఁ గల్గి నీ కరుణ
చేకొని లోఁ గ్రాఁగి తరక కట్టుదు క్షీరమ్మువోలె
శ్రీకంఠ! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 60

మంగలంబునఁబెట్టి నన్ను వేయించి మాడ్చుచున్నావ
యింగలంబునన యకాయకిగ పెట్టు నెవరు వద్దనిరి
ముంగలఁ బింగల దెసలఁ గిందఁ బై ముట్టించు భస్మ
శృంగారి! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 61

కనుచున్న వినుచున్న దెల్లఁ దెలిసికోఁ గలుగుట లోనఁ
దనరారు నొక తెల్విచేతనే గదా! తాఁ దెల్వి నేన
యనుకోనువలెఁగాక తెల్వి నేను వేతా! తెల్వి నీవ
యిన నేనో! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 62

నేనేమొ స్వమ్ము నిన్నుఁ దెలిసికొనెడు వాఁడ మాతఁగ్గి,
 మైనచోఁ దెలిసికొఁబడెడు లక్షణ మదియేది నీది
 నేనేమొ జ్ఞాతను జ్ఞేయుఁడను నీకు జ్ఞేయత యొక్క
 లేనటే వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 63

ఆనంద మొక్కఁడే నీ స్వరూప మంచన దాని యాను
 పానులు తెలియనైనవియె యనుభవింపను వలెఁగాక
 కానీ తెలిసికొన్నఁగాని యనుభవ జ్ఞానంబు గలుగ
 దే నాకు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 64

అనుభవించితిన నీవైన యానంద మపుడైనఁ గాని
 యనుభవించెడి వాడ నేను వేఱు, వేఱగునె తానదియు
 ననుభవమన్న శబ్దమ్ము సర్థమ్మునదుకునే వాని
 నెనుపవే వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 65

తెలిసికొంటకు నిన్నుఁ దొలుత నాలోనఁ దెలివి యుండవలె
 తలఁపఁగా ననుభవించుటకు వలయు భూధాత్పర్థమైన
 తొలి వస్తువది నేను కామి వీలులేదు, రహస్య మింత
 యెలయుంతు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 66

ఆనంద మనుభూతికై న దై న-చో నది యందులోని
దానందమును, దెల్పి, యునికి మూడింట నమరుడు నేను
పూని యీ మూడింటి మించి యెవ్వడవో చెప్పు నీవ
యే నాడు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 67

ఉన్న యీ సామాగ్రి నన్ను మించి నీ కున్నది యెంతో
యన్నచో ఓసి సముద్రమా! నేను సంధి కణమ్మ
నన్నాను మా దృశాంధఃకణ సహస్ర మంభోధి తత్త్వ
మెన్నిన వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 68

పెను యుండు కెరటమ్ము లేపి యొడ్డున విరిచెను నన్ను
వననిధిగాక పోయిన అదికాక, వడియలోఁ బడితి
నిన కర స్పర్శచే మొగిలు వలె మింటికేగెద నిన్ను
నెనసెద వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 69

అంత యంతమై పెద్ద గాలులు నాడి తరంగ
సంతానకమ్ము వశక్షు డిండిర సంతతి యెగసి
జంతు సంతానమ్ము కడుపులోపలఁ జరియించి స్వామి
వంతగా వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 70

నీవుగాఁ బరమేశ్వరుఁడవు కావచ్చు నీవు శిక్షింతు
కావలులను, వారుగాని నినుఁ దిట్టకయి యెట్లులుందు
రీవుగా యింక శిక్షింతు తిట్టెద రింకను వార
లే విధి వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 71

బుద్ధి రావలెనంచు నీవు వారికి, బుద్ధి వచ్చునట
మద్ది మొద్దులకును నిష్ప ముట్టింప మండును గాక
మొద్దులు కానప్పు డంకురం బట్ట బుద్ధులు, నిష్ప
డెద్దులు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 72

ఊపిరి తీసికొం చూపిరికీ వీడుచో మహాదేవ
నీ పేరె యెడతెగకుండఁ దలఁచుచుంటిని మహాదేవ
నీ పేరు తలచుచు నుంట చిత్తంబు నిలువలేదేని
యేపాటు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 73

ఒక తెల్ల గురివింద గింజవోలిక నున్న కాలాణు
వకట శత సహస్ర వృద్ధి నొంది సూర్యాచంద్ర మనుల
వికృతియై కాలమై నీవు దానిలో విరిసి గైవేయ
నృకపాల వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 74

అణువైన కాలమ్మ నాల్గు భాగాలుగా సచ్చమా తెలుపు
 పాన, పావుగా నల్పు, సగముగా నల్పు ముప్పావు నల్పు
 తనరగాఁ దొల్లటి ముక్క యచ్చ క్షేతమ్మ నీ లింగ
 మిసద్యశా! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 75

దానియంతట నది మృత్యు వరుడెంచు దాఁక నిట్లుండు
 నే నిట్లు లుండుట నాకు నేమియు నిష్టములేదు
 నే నిట్లులుండుట నీదు దయలేని యెలయింపు గాగ
 నే నెంతు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 76

చావు రానీయవు తొలఁగకుండ నిన్ స్మరియింపనీవు
 భావి తోచగ నీవు, చిత్తమును నిలంబడ నీయనీవు
 యీవు కాదంచును వేఱచో టేగనీయవు ముక్తి
 హే వాక! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 77

గ్రహచారమును బట్టి రాకపోకలు కైకోకు మేమి
 గ్రహచార మది నీకు సంవిదాకార! కైవల్య నాథ!
 విహరింపుమీ! నాదు నీ కయిన చిత్త వీధిలో నెపుడు
 నిహదూర! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 78

అసలు యథార్థంబు తెలిసి బ్రదుకుట యమిత కష్టంబు
ముసరెడు మోహంబు బ్రదుకుటోఁ దీక్షి పుట్టించు మోహ
విసరంబు వీడియు వాసనాశక్తి వీడని బ్రదుకు
లిసుక నీర్వే వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 79

బ్రదుకుటయే యెంతో దినము దినము దుర్భరమయి పోయె
మతి సుఖవాంఛ యెక్కడిది సుఖమన్న మాట కర్తమ్ము
చ్యుతమయి శాంతి లేకున్కిఁ బ్రాణ సంక్షోదమై మృతియె
హితమయి వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 80

నిజముగా నాలోస నాకుఁ దెలిసిన నేనొక్కరుండ
నృజగతికి నెఱుంగ వెలయుఁ జేసిన నేను వేటొకఁడ
యజ! నిన్నుఁ బ్రార్థించు నేను వేఱు, మహాదేవ నేన
నృజమూర్తి వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 81

వానికి వానికే తెలియు వాడు నన్బ్రార్థించు నీతి
నేనేల పలుకగా వలయు సంచీపు నెద నెంచెదేని
పోనిమ్ము నావోలె నాటగానే పగిభూ! రాగదయ్య
యేనోహ వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 82

ఒదిగించి నా దెసకీపు మేరువు నొరిగించ వలద
 యెదుగు కోరిక వెండికొండ కోస మే నేడ్చుచునుండ
 నదిరయ్య దానికై యేడ్చినప్పటి కది లేద యిప్పు
 డిది లేద వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 83

నాణె మా చోట ముఖావ యవచాలనము లేనిచోట
 బ్రాణమ్ము లాడనిచోట మనసెగఁ బ్రాకిన చోట
 ద్రోణాభమైన సంవిద్యమీ మూర్తితో రా, శిరో ధృ
 తై కాంక! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 84

ఊహ మనస్సులో నెక్కడో పుట్టుచున్నది శబ్ద
 మాహృతంబై నాభియందు నుదయంబు నందుచున్నది పు
 రోహితుండౌ నగ్నివీవ, యెడఁదఁ గూర్చుంటివో, వేహ
 దీహేశ! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 85

స్మృతి యన్నది మనస్సు, మనసుతోఁ గూడి జీవుని యున్ని
 స్మృతి లేదు నిద్దురవేళ నప్పుడు జీవుండు లేడౌ
 నతుఁడయి యొదిగి నీ యదుపులోన నున్నాడౌ జీవుండు
 ఋతమహా! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 86

కుక్కయు మరి దాలి గుంటలోఁ బండుకొన్నంతసేపె
 తక్కున లేచి తోడ విదలించి వెంటనె దొడ్డిదారి
 యెక్కడఁ గనిపించు నక్కడే దూరు జృంభస్మహాగ్ని
 దృక్కేళి! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 87

ఎంతసేపటికిని చీకటుల్ గాగ నిది మూసికొ నెడు
 వింతలౌ వెల్లులు కానిపింపఁగా విప్పికొద, యథు
 కృంత వికాస సుకృత పరిమళ భక్తి ప్రధా సూన
 వృంతమా! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 88

పదు నెక్కియాత్మహుండొక్కరుఁడు నాత్మవంచకుండొకఁడు
 మది నెంచఁ దొలివాఁడు నా స్తికుండును మలివాఁడ నేను
 మొదటివాఁడె నయంబు నిజముగా నాకంటె మోసంబులేని
 యెదవాఁడు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 89

కాసంత యుపయోగపడక వైనుండి కర్ర పెత్తనము
 చేసెడు వైఖరి మాని, వచ్చి నా చిత్తాన నిలుము
 లో సాయపడునట్లు చూపి వెన గోతిలోన దింపకు! మ
 హీసార! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 90

ఈ కోర్కె యుదయింపకుండ నుండుట యెప్పుడే గలదె
 యీ కామ వైయర్థ్య మెడల లోపల నింతగాఁ దెలిసి
 యీ కాయము బలంబుచేత సన్నచో నిది తుది దగునె
 శ్రీకంఠ! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 91

ఏ విధమ్మున జూచినను వృథామైనదీ సృష్టి తోచు
 ఆవల నీవు లేవన్న నీ శూన్య మంగీకరింప
 నవలె నింత వైయర్థ్య మెందుకో యెందుకో దీని
 కీ వేల వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 92

నిను నూహ చేసెడు సంతసేపును నే నొక్క బుద్ధి
 ఖనిని నీయూహ మానితిని నేను మూర్ఖ వతంసుడైతి
 నను దాఁకుచుంటివి పరునవేదివి నవ్వ చైతన్య
 ఘృణి ఖనీ! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 93

ఎన్ని లక్షణములు నుండవలయునో యేదియు విడక
 అన్ని లక్షణములు కలవు మరియు నింకన్నియు కలవు
 నన్ను రక్షించుటే మగతనమ్ము చానసగమ్ము తనము
 నన్నక వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 94

ఇప్పటి కరువనియైదు వచ్చిన వేమనవలయు
 నవ్వుడు పాతిక యేండ్లనాడు నీయందు నా మనసు
 చొప్పెటులున్నదో యట్లే యున్న దీ చొప్పు నీ వేమి
 చెప్పెదో వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 95

కలుగుఁ గియా సన్నికర్ష హేతువై కాలమ్మునందు
 నల భూత వర్తమానములు భావియు నట్లే నా చేతి
 తెలుపు మాసెను నీకు స్వచ్ఛమైన జ్యోతిర్భాండమునకు
 నెలయించి వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 96

లోకమ్ములో నెన్ని ముల్లు కలవు నాలో నన్ని ముల్లు
 నై కోహ సంజనకమ్ములై పొల్చు నవి యున్నయెడల
 నీకును నాకు సంబంధ మధికమానే నీనిఁ జింపు
 మీకేళి వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 97

నిన్ను భావించుచు విష్ణువనుకొందు, నీ వనుకొందు
 వెన్ను నూహించుచు, నిర్దఱుంగారు వెన భావమందు
 నన్ను నేనే విముక్తునిగఁ దేజస్సనాథుగా బిట్టు
 నెన్నుచు వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 98

తన్నుదా దొంగిలి దొంక తిరుగుళ్ళ తర్కముల్ బలిసి
 నిన్ను కాదనివేడొ రగడ పెంచుచు. నిన్ను కాదంచు
 గొన్నెల నేమైన మాళి మొలిపించుకొన్నాడొ మూర్ఖు
 జెన్నగా వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 99

కాలమ్ము దెస వంగియున్న యట్లువంక శశాంకు వలన
 వ్రాలించుచుంటి వీ సర్వ సృష్టి దివా నిశల్ ధూర్జ
 టీ! లేత జాబిల్లి మాళి మొలిపించు, డిందె కాలమ్ము
 హేలగా వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 100

శ్రీకాంతి కంధరా కలిక నీహార భూమి భృత్యస్య
 కాకోమలారుణచ్ఛవి భుజాజాత కాశ్మీర వర్ణ
 నీకాశ ముక్తికాంతా దృగంత కాంతి పరిపాలిత మ
 హీకామి! వేములవాడ రాజరాజేశ్వరా! స్వామి! 101